

ISPARTA KENT MERKEZİNDE BULUNAN SİVİL MİMARLIK
ÖRNEKLERİNİN GÜNÜMÜZDEKİ DURUMLARI,
KORUMA SORUNLARI VE DEĞERLENDİRME ÖNERİLERİ

Buğra KAYALI

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Ali TÜRK

YÜKSEK LİSANS TEZİ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

ISPARTA, 2005

Fen Bilimleri Müdürlüğüne

Bu çalışma jürimiz tarafından MİMARLIK ANABİLİMDALI'nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Yrd. Doç. Dr. Ali TÜRK

Üye : Doç. Dr. Levin ÖZGEN

Üye : Doç. Dr. Ziya GENÇEL

ONAY

Bu tez/....../2005 tarihinde Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından kabul edilmiştir.

....../....../2005

Doç. Dr. Çiğdem SAVAŞKAN
Enstitü Müdür V.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ ve TEŞEKKÜRLER	iii
ŞEKİLLER DİZİNİ	iv
ÇİZELGELER DİZİNİ	viii
1. GİRİŞ.....	1
2. ISPARTA İLİ VE KENT MERKEZİ	5
2.1. Isparta İli ve Tarihsel Gelişimi	5
2.2. Isparta Kent Merkezi ve Gelişimi	10
3. ISPARTA KENTİ TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK ÖRNEKLERİ VE ÖZELLİKLERİ	10
3.1. Plan Tipolojisi	18
3.1.1. Orta Sofalı (Girişli) Konutlar	20
3.1.2. Yan Sofalı (Girişli) Konutlar	25
3.1.3. Plan Elemanları	27
3.2. Cephe Tipolojisi	32
3.2.1. Düz Cepheler	34
3.2.2. Hareketli Cepheler	34
3.2.2.1. Yükseltilmiş Girişli Cepheler	34
3.2.2.2. Çıkmalı Cepheler	38
3.2.3. Cephe Elemanları	43
3.3. Malzeme ve İnşa Teknikleri	47
4. ISPARTA KENTİ TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK ÖRNEKLERİNİN KORUMA SORUNLARI	48
4.1. Isparta Kent Merkezinde Bulunan Tescilli Sivil Mimarlık Örneklerinin Günümüzdeki Durumları	48
4.2. Isparta Kent Merkezinde Yapılan Koruma Çalışmaları	49

4.3. Tescilli Konutlarda Yaşayan İnsanlara ve Tescilli Konutların Günümüzdeki Durumlarına Yönelik Anket Çalışması	70
4.3.1. Anket Çalışmasının Kapsamı ve Yöntemi	70
4.3.2. Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesi	70
5. ISPARTA KENT MERKEZİNDE BULUNAN TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK ÖRNEKLERİ İÇİN DEĞERLENDİRME ÖNERİLERİ	76
5.1. Tek Yapı Bazında Fonksiyon Önerileri	76
5.2. Ethem Hacı Ethemoğlu Evi Koruma Projesi	78
5.3. Hasan Hüseyin Toka Evi Koruma Projesi	80
5.4. Hamit Hamdi Karaosman Evi Koruma Projesi	82
6. SONUÇ	84
7. KAYNAKLAR	86
ÖZGEÇMİŞ	89
EKLER	90
EK – 1 Isparta Kent Merkezinde Bulunan Tescilli Sivil Mimarlık Örneklerinin Listesi	90
EK – 2 Anket Formu	94
EK – 3 Ethem Hacı Ethemoğlu Evi Tescil Fişi	95
EK – 4 Hasan Hüseyin Toka Evi Tescil Fişi	96
EK – 5 Hamit Hamdi Karaosman Evi Tescil Fişi	97

ÖZET

Yapılar yeni yapılmış olsalar da doğal sürece karşı dayanımları belirli bir süre ile sınırlıdır. Eninde sonunda eskiyerek yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalacaklardır. Bu nedenle koruma çok önemli bir konudur. Isparta kent merkezinde bulunan tescilli sivil mimarlık örnekleri de temsil ettikleri tarihsel dönemin özelliklerini kaybetme tehlikesi ile yüz yüzedir. Yapıların sürdürülebilirliğini sağlamak için bilinçli koruma uygulamalarına hız kazandırmak gerekmektedir. Bunun için bu yapıların yeni işlevlerle canlandırılması önemli yollardan biridir.

ANAHTAR KELİMELELER : Isparta, Koruma, Tescilli, Sivil Mimarlık,
Sürdürülebilirlik, Restorasyon

ABSTRACT

Even if buildings have been just built, their basement against natural process is limited with a certain time. Finally, they will have to come across the danger of vanishing because of becoming worn-out. Because of this conservation is very important topic. The registered civil architecture samples, in the centre of Isparta, face the danger of losing the historical period they represent. In order to provide the sustainability of the buildings, it is necessary to accelerate conscious conservation practices. For this reason it is one of the important way of refreshing this buildings with new functions

KEY WORDS : Isparta, Conservation, Registered, Civil Architecture, Sustainability
Restoration

ÖNSÖZ ve TEŞEKKÜR

Altı yıldır yaşadığım Isparta Kenti'nin tarihi dokusu hep ilgimi çekmiştir. Özellikle tescilli konutlar ve içinde yaşayanlar hakkındaki merakım beni böyle bir konu üzerinde çalışmaya yönlendirdi. Türkiye gündeminde de önemli bir yeri olan koruma sorunları ve çözümlerine bir girdi oluşturma düşüncesiyle yola çıktığım bu çalışma sürecinde, gösterdikleri yakın ilgi ve yardımlarından dolayı danışman hocam sayın Yrd. Doç. Dr. Ali TÜRK'e teşekkürü bir borç bilirim.

Tez çalışmama katkılarından dolayı sayın Doç. Dr. Levin ÖZGEN'e teşekkür ederim.

Mimarlık Bölüm Başkanlığı'nın izni alınarak teze konan rölöve çizimlerini yapan aşağıda yazılı isimlere teşekkürü bir borç bilirim;

Recep SÖYEK, Feray KORKMAZ, Özge DENİZLİOĞLU, Deniz DÖNMEZOĞLU, Hale ÖZKAYA, Burcu KUZU, Orhan ERSAN.

Her zaman manevi desteği ile yanımda olan ve tez çalışmamda yardımını esirgemeyen sevgili Mimar Ferda KASA'ya teşekkür ederim.

Maddi manevi yardımlarını esirgemeyen aileme ve arkadaşlarıma teşekkür eder, şükranlarımı sunarım.

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 2.1.1.	Isparta İl ve İlçe Sınırları – Karayolu Ulaşım Haritası 5
Şekil 2.2.1.	Isparta Şehir Planı – Kent Merkezleri..... 12
Şekil 3.1.	Isparta Şehir Planı – Çalışılan Konutlar..... 16
Şekil 3.1.1.	Plan Tipolojileri İncelenen Konutların Bulunduğu 29L-IIID ve 29L-IIE Numaralı İmar Paftaları..... 18
Şekil 3.1.2.	Plan Tipolojileri İncelenen Konutların Bulunduğu 29L-IIA Numaralı İmar Paftaları..... 19
Şekil 3.1.1.1.	53 Tescil Numaralı Konutun Bodrum Kat ve Zemin Kat Planı 20
Şekil 3.1.1.2.	34 Tescil Numaralı Konutun Bodrum Kat ve Zemin Kat Planı 21
Şekil 3.1.1.3.	12 Tescil Numaralı Konutun Bodrum Kat ve Zemin Kat Planı 21
Şekil 3.1.1.4.	13 Tescil Numaralı Konutun Bodrum Kat ve Zemin Kat Planı 21
Şekil 3.1.1.5.	40 Tescil Numaralı Konutun Bodrum Kat ve Zemin Kat Planı 22
Şekil 3.1.1.6.	45 Tescil Numaralı Konutun Zemin Kat ve Birinci Kat Planı 22
Şekil 3.1.1.7.	6 Tescil Numaralı Konutun Zemin Kat ve Birinci Kat Planı 23
Şekil 3.1.1.8.	8 Tescil Numaralı Konutun Bodrum, Zemin ve Birinci Kat Planı 24
Şekil 3.1.1.9.	25 Tescil Numaralı Konutun Bodrum, Zemin ve Birinci Kat Planı 24
Şekil 3.1.2.1.	38 Tescil Numaralı Konutun Zemin ve Birinci Kat Planı 25
Şekil 3.1.2.2.	4 Tescil Numaralı Konutun Bodrum, Zemin ve Birinci Kat Planı 26
Şekil 3.1.3.1.	Tescilli Evlerde Görülen Ahşap Tavan Planları ve Kesitleri . 27

Şekil 3.1.3.2.	Tescilli Evlerde Görülen Şerbetlilerin Görünüşleri ve Kesitleri	29
Şekil 3.1.3.3.	Tescilli Evlerde Görülen İç Kapı Örneklerinin Ön ve Arka Görünüşleri	30
Şekil 3.1.3.4.	Tescilli Evlerde Görülen Gömme Dolap Örneklerinin Görünüşleri	31
Şekil 3.2.1.	Cephe Tipolojileri İncelenen Konutların Bulunduğu 29L-IID ve 29L-II E Numaralı İmar Paftaları.....	32
Şekil 3.2.2.	Cephe Tipolojileri İncelenen Konutların Bulunduğu 29L-II A Numaralı İmar Paftaları.....	33
Şekil 3.2.1.1.	53 Tescil Numaralı Konutun Giriş Cephesi	34
Şekil 3.2.2.1.1.	12 Tescil Numaralı Konutun Giriş Cephesi	35
Şekil 3.2.2.1.2.	3 Tescil Numaralı Konutun Giriş Cephesi	35
Şekil 3.2.2.1.3.	34 Tescil Numaralı Konutun Giriş Cephesi	36
Şekil 3.2.2.1.4.	13 Tescil Numaralı Konutun Giriş Cephesi	36
Şekil 3.2.2.1.5.	40 Tescil Numaralı Konutun Giriş Cephesi	36
Şekil 3.2.2.1.6.	25 Tescil Numaralı Konutun Giriş Cephesi	37
Şekil 3.2.2.1.7.	29 Tescil Numaralı Konutun Giriş Cephesi	37
Şekil 3.2.2.2.1.	6 Tescil Numaralı Konutun Giriş Cephesi	38
Şekil 3.2.2.2.2.	45 Tescil Numaralı Konutun Giriş Cephesi	39
Şekil 3.2.2.2.3.	51 Tescil Numaralı Konutun Giriş Cephesi	39
Şekil 3.2.2.2.4.	8 Tescil Numaralı Konutun Giriş Cephesi	40
Şekil 3.2.2.2.5.	25 Tescil Numaralı Konutun Giriş Cephesi	41
Şekil 3.2.2.2.6.	26 Tescil Numaralı Konutun Giriş Cephesi	41
Şekil 3.2.2.2.7.	41 Tescil Numaralı Konutun Giriş Cephesi	42
Şekil 3.2.2.2.8.	4 Tescil Numaralı Konutun Giriş Cephesi	42
Şekil 3.2.3.1.	Tescilli Konutlarda Çıkma Örnekleri	43
Şekil 3.2.3.2.	Tescilli Konutlarda Alt Kat Pencereleeri	44
Şekil 3.2.3.3.	Tescilli Konutlarda Üst Kat Pencereleeri	44
Şekil 3.2.3.4.	Tescilli Konutlarda Bodrum Kat Pencereleeri	44
Şekil 3.2.3.5.	Tescilli Konutlarda Zemin Katta Taş Köşebentler	45

Şekil 3.2.3.6.	Tescilli Konutlarda Üst Kat ve Cumbalarda Bulunan Köşebentler	45
Şekil 3.2.3.7.	Tescilli Konutlarda Cumba ve Saçak Bordürleri	46
Şekil 3.2.3.8.	Tescilli Konutlarda Görülen Dış Kapı Örnekleri	46
Şekil 3.2.3.9.	Tescilli Konutlarda Görülen Dış Kapı Örnekleri	47
Şekil 4.2.1., 4.2.2.	İmam Hasan Sokak'tan Restorasyon Sonrası Görünüm	49
Şekil 4.2.3.	İmam Hasan Sokak'tan Restorasyon Öncesi Görünüm	52
Şekil 4.2.4.	İmam Hasan Sokak'tan Restorasyon Sonrası Görünüm	52
Şekil 4.2.5., 4.2.6.	Çayboyu Sokak'ta 4 T. Nolu Binanın Restorasyon Öncesi Görünümü	54
Şekil 4.2.7.	Çayboyu Sokak'ta 4 T. Nolu Binanın Restorasyon Sonrası Görünümü	54
Şekil 4.2.8.	Çayboyu Sokak'ta 4 T. Nolu Binanın Rölöve Projesi – Bodrum Kat	55
Şekil 4.2.9.	Çayboyu Sokak'ta 4 T. Nolu Binanın Rölöve Projesi – Zemin Kat	56
Şekil 4.2.10.	Çayboyu Sokak'ta 4 T. Nolu Binanın Rölöve Projesi – Kesit	57
Şekil 4.2.11.	Çayboyu Sokak'ta 4 T. Nolu Binanın Rölöve Projesi – Giriş Cephesi	58
Şekil 4.2.12.	Damgacı Sokak 41 T. Nolu Binanın Restorasyon Sonrası Görünümü	60
Şekil 4.2.13., 4.2.14.	Damgacı Sokak 41 T. Nolu Binanın Restorasyon Öncesi Görünümü	60
Şekil 4.2.15.	Damgacı Sokak 41 T. Nolu Binanın Rölöve Projesi – Bodrum Kat	61
Şekil 4.2.16.	Damgacı Sokak 41 T. Nolu Binanın Rölöve Projesi – Zemin Kat	62
Şekil 4.2.17.	Damgacı Sokak 41 T. Nolu Binanın Rölöve Projesi – Kesit	63
Şekil 4.2.18.	Damgacı Sokak 41 T. Nolu Binanın Rölöve Projesi – Yan Cephe	64

Şekil 4.2.19.	Damgacı Sokak 41 T. Nolu Binanın Rölöve Projesi – Giriş Cephesi	65
Şekil 4.2.20., 4.2.21.	Damgacı Sokak 42 T. Nolu Binanın Giriş Cephesi	67
Şekil 4.2.22.	Damgacı Sokak 42 T. Nolu Binanın Rölöve Projesi – Giriş Cephesi	67
Şekil 4.2.23.	Kepeci Mahallesi 53 T. Nolu Binanın Restorasyon Öncesi Görünümü	68
Şekil 4.2.24.	Isparta Şehir Planı – Koruma Uygulamaları Yapılan Bölgeler	69
Şekil 5.1.1.	Isparta Şehir Planı – Fonksiyon Önerisi Getirilen Konutlar	77
Şekil 5.2.1.	Ethem Hacı Ethemoglu Evi Giriş Cephesinden Görünüm	79
Şekil 5.3.1.	Hasan Hüseyin Toka Evi Giriş Cephesinden Görünüm .	81
Şekil 5.4.1.	Hamit Hamdi Karaosman Evi Giriş Cephesinden Görünüm	83

ÇİZELGELER DİZİNİ

		Sayfa
Çizelge 2.1.1.	Isparta İli'nin Geçirdiği Tarihi Devirler	6
Çizelge 2.1.2.	1927'den 2000'e Isparta İli Nüfusu	9
Çizelge 3.1.	Isparta Kent Merkezindeki Tescilli Yapıların Plan Tipolojisi	17
Çizelge 3.2.	Isparta Kent Merkezindeki Tescilli Yapıların Cephe Tipolojisi	17
Çizelge 4.2.1.	İmam Hasan Sokak'ta Restore Edilen 23 T. Nolu Bina Hakkında Bilgi	50
Çizelge 4.2.2.	İmam Hasan Sokak'ta Restore Edilen 22 T. Nolu Bina Hakkında Bilgi	50
Çizelge 4.2.3.	İmam Hasan Sokak'ta Restore Edilen 21 T. Nolu Bina Hakkında Bilgi	51
Çizelge 4.2.4.	İmam Hasan Sokak'ta Restore Edilen 20 T. Nolu Bina Hakkında Bilgi	51
Çizelge 4.2.5.	Çayboyu Sokak'ta Restore Edilen 4 T. Nolu Bina Hakkında Bilgi	53
Çizelge 4.2.6.	Damgacı Sokak'ta Bulunan 41 T. Nolu Bina Hakkında Bilgi	59
Çizelge 4.2.7.	Damgacı Sokak'ta Bulunan 42 T. Nolu Bina Hakkında Bilgi	66
Çizelge 4.2.8.	Kepeçi Mahallesi'nde Bulunan 53 T. Nolu Bina Hakkında Bilgi	68
Çizelge 4.3.2.1.	Tescilli Konutların Mülkiyet Durumu	70
Çizelge 4.3.2.2.	Tescilli Konutların Kira Bedelleri	71
Çizelge 4.3.2.3.	Tescilli Konutlarda İkamet Süresi	72
Çizelge 4.3.2.4.	Tescilli Konutların Tercih Nedenleri	72
Çizelge 4.3.2.5.	Tescilli Konutlarda Yapılan Değişiklikler	73
Çizelge 4.3.2.6.	Tescilli Konutlarda Oturan İnsanların Memnuniyeti ...	73
Çizelge 4.3.2.7.	Tescilli Konutlarda Yaşayanların Sorunları	74

Çizelge 5.2.1.	Ethem Hacı Ethemoglu Evi İçin “Kitap Evi” Fonksiyon Önerisi	79
Çizelge 5.3.1.	Hasan Hüseyin Toka Evi İçin “Sanat Evi” Fonksiyon Önerisi	81
Çizelge 5.4.1.	Hamit Hamdi Karaosman Evi İçin “Tarih ve Kültür Müzasi” Fonksiyon Önerisi	83

1. GİRİŞ

Bu çalışmada, mimarlık gündeminde önemli yer tutan Koruma konusu bağlamında, tarihi yapı stokları bakımından zengin olan Isparta Kenti ve Kent merkezinde bulunan tescilli sivil mimarlık örneklerinden konutlar incelenmiştir. Özellikle tescilli sivil mimarlık örneklerinden konutların, askeri, dini v.b. yapılara göre daha hızlı tarihsel değerlerini yitirmeleri ve bunun önüne geçilmesi düşüncesinden hareketle böyle bir konu seçilmiştir. Çalışmanın temel savı budur. Çalışmada, tescilli konutların günümüzdeki durumları incelenmiş, koruma sorunları ortaya konmuş ve çözüm önerileri getirilmiştir. Tarihi nitelikli tescilli konutların yıpranmalarının önlenmesi ve yaşamlarını devam ettirmeleri açısından koruma etkinliğinin önemi vurgulanmıştır.

Koruma yazınında ve araştırmalarında önemli yer tutan Kuban'a göre, sanatsal değeri olan bir yapının, bir kültür ve tarih belgesi olarak bütün özgün nitelikleri ile ömrünün uzatılmasını sağlayan teknik ve mimari müdahalelerin tümü koruma etkinliği olarak geçer. Toplumun yaşam biçimine yön veren bir çok etkenin biçimlendirdiği fiziksel çevrelerin toplum kültürünü oluşturan bir parça olması ve geçmişe karşı duyulan hayranlığın, tarihi yapıların korunması düşüncesini yaşatan en büyük kaynak olduğu söylenebilir (Kuban, 2000).

Çalışmalarıyla koruma konusunda katkıları olan Alsaç'a göre, koruma ilk olarak taşınabilir kültür varlıklarının bir araya toplanması ile başlar. Onu taşınamayan varlıkların korunmasının da gerekli olduğu düşüncesi izler. 2000li yıllara gelindiğinde ise koruma kavramı denince, doğal ve kültürel varlıkların bakımı, kullanımı, onarımı, onların elden geldiği kadar bozulmadan sonraki kuşaklara aktarılabilmesi için yapılan her türlü çalışma anlatılır (Alsaç, 1992).

Ahunbay'ın koruma ile ilgili çalışmalarında koruma etkinliğinin farklı boyutları olduğu vurgulanır. Ahunbay'a göre, geçmişte korumanın amacı yapıyı ayakta tutmak, yıkılan kısımları yeniden yaparak biçimsel bütünlüğü korumak, değişen isteklere göre yeni eklerle işlerliğini sağlamak iken, bugün anıtlar ve tarihi çevre

belirli bir dönemin kentsel ve mimari düzenini, yapım tekniklerini, sosyal yaşamını açıklayan bir belge olarak da değerlendirilmektedir (Ahunbay, 1999).

Geçmişte dini, ulusal, ideolojik simge olan, yaygın beğeni kazanan yapıtlar, toplumun iradesiyle ya da yaptıran kişinin maddi imkânlarıyla yaşatılmışlardır. Bugün ise korumanın kapsamı anıtsal tek yapı çerçevesini aşmış, tarihi kent dokusunu oluşturan mütevazi yapılar da korunma kapsamına alınmışlardır (Ahunbay, 1999).

Koruma konusunun, tüm olgular ve oluşumlar gibi tarihsel bir evrim geçirerek 2000’li yıllardaki içeriğine kavuştuğu açıktır. Koruma kavramının dünya toplumunda önem kazanması çok eskilere uzanmaz. 15.yy ve 16.yy’da papaların çıkardığı, genellikle sanatsal değer taşıyan eserleri ve Roma Devri kalıntıları korumayı kapsayan emirnameler bulunmaktaydı. 17.yy’da ise koruma anlamında, İsveç ve Danimarka gibi Kuzey Avrupa Ülkeleri’nde daha çok taşınır eserlere dayalı kral iradeleri görülmüştür. 18.yy’da sanat tarihi ve bilimsel arkeoloji çalışmalarının başlaması ile birlikte koruma uygulamaları, tarihi eserlerin korunması yönünde değişim göstermiştir. 19.yy’a gelene kadar tarihe saygıdan ileri gelen bir koruma kaygısından söz edilemez. Yapılar sadece tamir edilir, restore edilmezlerdi (Alsaç, 1992).

19.yy sonrasında ise, hukuksal önlemlerin de artmasıyla korumadaki temel ilkeler saptanmıştır. 19.yy’ın ikinci yarısından sonra ise, geleneksel, tarihi ve estetik değerleri olan çevrelerin korunması bilinci önem kazanmıştır. Endüstri devrimi sonucunda hızlı şehirleşmeyle, tarihi çevrelerin yok olması ve eskiyi reddeden planlama anlayışlarının benimsenmesi sonucunda, koruma bilinci bu yönde gelişmiştir. 19.yy’da yapılan restorasyonlar, idealize edilen dönem yapılarının bütün sonraki eklerden temizlenmesi şeklinde başlamıştır (Kuban, 2000).

Türkiye’de ise 19.yy sonrasında Batı kaynaklı gelişen bir koruma anlayışı bulunmaktadır. 2000’li yıllara gelindiğinde koruma anlayışının gittikçe arttığı ve bilinçlenmenin tam olamasa da geniş bir çevreye yayıldığı görülmektedir.

Tarihi değerlerin, kültür miraslarının korunarak geleceğe aktarılması düşüncesi Türkiye’de de gittikçe yaygınlaşmaktadırdır.

Türkiye, binlerce yıllık bir geçmişe dayanan zengin uygarlıkların yaşadığı bir ülke olarak insanlığın kültürel mirasının korunması konusunda evrensel sorumlulukları yüksek olan ülkelerin başında gelmektedir. Tuncer koruma konusunun, kültür mirasının korunmasındaki öneminin sadece geçmiş değerlerin gelecek kuşaklara tanıtılması amacıyla sınırlandırılmayacağını vurgular. Tuncer’e göre, geçmiş birikimin geleceğin yaratılmasında en önemli kaynak olarak değerlendirilmesi yaşamsal bir zorunluluktur. Kişilikli bir toplum olarak gelişebilmek için ulusların kültürel kimliklerini yeni yaşam çevreleriyle entegre etmeleri önem kazanmaktadır (Tuncer, 2004).

Kuramsal yaklaşımlar doğrultusunda iyi örnek oluşturan Isparta Kent merkezinin incelenmesinde kullanılan MATERYAL; Isparta Müze Müdürlüğü’nden alınan tescil fişleri, Antalya Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kurulu’ndan alınan, sit ilanı ile ilgili yazılar ve tescilli konutlar hakkında hazırlanmış olan bilgiler gibi resmi dökümanlardan oluşmuştur. şüphesizki koruma ve restorasyon üzerine oldukça geniş makale ve kitap tarafından oluşturulmuş malzemedenden de yararlanılmıştır. Ayrıca Isparta Belediyesi AR-GE bölümünden tescilli konutlarla ilgili toplanan bilgiler ve imar planı paftalarının çalışmada kullanılması konusunda anılan kurum çalışanlarının teşekkürü fazlasıyla hakeden katkısı büyüktür.

Çalışmanın YÖNTEMİ; doküman ve belgelerin tasnifi, incelenmesi üzerine, dayalı olarak geliştirilmiştir. Alınan tescil fişleri ve imar planı doğrultusunda yerleri tespit edilen 58 adet tescilli konut tek tek yerinde incelenmiştir. Yapılar plan ve cephe özelliklerine göre sınıflandırılmıştır. İçerisine girmek mümkün olmayan yapılar ise dış gözlemlerle değerlendirilmiştir. Mevcut yapılar ve kullanıcıları ile ilgili anket çalışması yapılmıştır. Bu süreç içerisinde kişisel söylemler ve gözlemler kayıt altına alınmıştır. Bunların sonucunda çalışmanın temel tezi ortaya konmuştur. Tümdengelim yöntemiyle grplama ve tipoloji çalışması yapılmıştır.

Buradan hareketle tümevarım yöntemiyle yeni işlev yükleme önerileri inşa edilerek tez sınanmıştır. Bu anlamda çalışmanın temel yöntemi, tündengelim ve tümevarım yöntemlerini birleştiren sistemik araştırma yöntemi olmuştur.

Kuramsal çalışma ve birikim, elde edilen materyal, alan çalışması, anket ve gözlemler sonucunda tezin “Tescilli konutların giderek sayılarının azaldığı” şeklindeki temel hipotezinin doğrulandığı görülmüştür. Tarihi yapılar hızla yok olmaktadır. Bunu önleyebilmek için en önemli çözüm yollarından biri koruma uygulamalarında önemli yer tutan, yapılara yaşayan fonksiyonlar yüklenmesidir.

Bu yaklaşımlarla çalışma altı bölümden oluştu. Kuramsal açıklamaların, çalışmada kullanılan materyal ve yöntemin verildiği Giriş Bölümünden sonra yer alan İkinci Bölümde Isparta kentinin fiziksel özellikleri, konum ve tarihsel gelişimi ile ilgili genel bilgilere il bağlamı gözetilerek yer verilmiştir. Üçüncü Bölümde Isparta tescilli sivil mimarlık örnekleri ve örneklerin plan – cephe tipolojileri geliştirilmiştir.

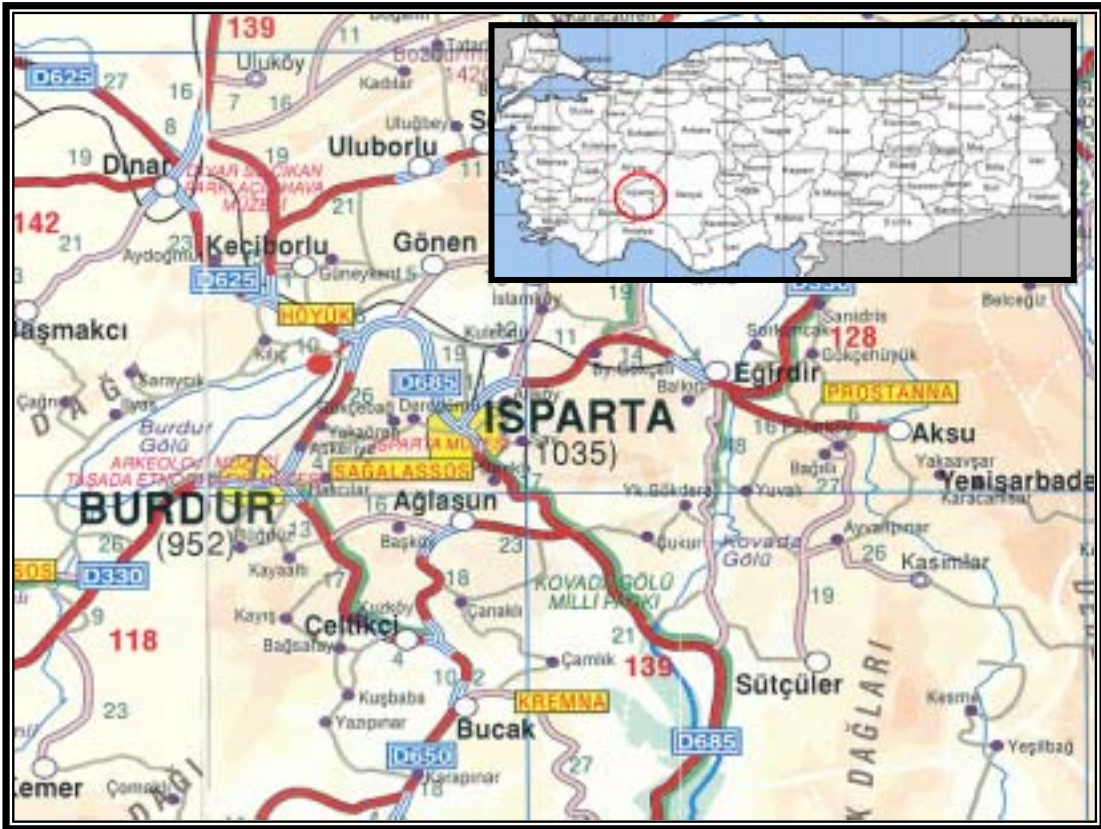
Dördüncü Bölümde ise Isparta kent merkezinde bulunan tescilli sivil mimarlık örneklerinin koruma sorunları ve yapılan koruma çalışmaları anlatılmıştır. Burada tezin temel savı ve hipotezi yerleştirilmiştir. Elde edilen tespitler sonucunda Beşinci Bölümde ise, koruma çalışmalarının yetersizliği ortaya konmuş ve koruma uygulamalarını güçlendirmek adına çalışmada seçilen üç adet tescilli konuta fonksiyon önerileri getirilmiştir. Altıncı ve Son Bölümde çalışma hakkında genel bir değerlendirme yapılmış ve önerilere yer verilmiştir. Savunulan tezin doğruluğu ortaya konmuş ve öneriler getirilmiştir.

2. ISPARTA İLİ VE KENT MERKEZİ

2.1. Isparta İli ve Tarihsel Gelişimi

Isparta ilinin genel konumu, Anadolu'nun Akdeniz Bölgesinde Göller Bölgesi'nin merkezindedir. İl 30 derece 20 dakika ve 31 derece 33 dakika doğu boylamları ile, 37 derece 18 dakika ve 38 derece 30 dakika kuzey enlemleri arasındadır.

İl, yüksek ve dağlık bir bölgede kurulmuştur. Doğuda Toroslar'ın Bir kolu olan Davraz Dağı, güneyde Kundaklıbeli, Sidre, Karatepe, batıda Hisar Tepesi ve Gölcük Tepeleri, kuzeyde Kayı ve Çünür Tepecikleri ile çevrilmiştir. İlin batı kesiminde yer alan başlıca yükseltiler Davraz, Barla ve Kapı Dağları ile Akdağ'dır. Topraklarını doğudan Konya, güneyden Antalya, güneybatıdan Burdur, batıdan ve kuzeyden Afyon illeri çevirir. Yüzölçümü 8933 km² olan Isparta ilinin rakımı 1024 m, şehrin yukarı kısmındaki rakım ise 1051m'dir (Isparta İl Yıllığı, 2003).

Şekil 2.1.1. Isparta İl ve İlçe Sınırları – Karayolu Ulaşım Haritası
(Isparta Belediyesi Web Sitesi, 2004)

Isparta İli'nin tarihsel gelişimine bakıldığı zaman Psidia yöresinin önemli yerleşim merkezlerinden birisi olduğu görülmektedir. Paleolitik dönemde başlayan yörenin yerleşme zamanı, tarih öncesi dönemlere kadar gitmektedir. Isparta isminin tam olarak nerden geldiği bilinmemektedir. İlin ismi ve kuruluş tarihi ile ilgili çeşitli fikirler bulunmaktadır (Isparta İl Yıllığı, 2003).

Lidyalılar döneminde tam olarak kurulan Isparta ili, daha sonra sırasıyla Persler'in, İskender İmparatorluğu'nun, Selevküsler'in, Bergama Krallığı'nın ve Roma İmparatorluğu'nun egemenliği altına girmiştir. Roma İmparatorluğu'nun ikiye ayrılmasından sonra, Bizans İmparatorluğu'na bağlanan Isparta, bütünüyle 1205 yılında Anadolu Selçukluları'na katılmıştır.

Çizelge 2.1.1. Isparta İli'nin Geçirdiği Tarihi Devirler (Isparta İl Yıllığı, 2003)

ETİLER	M.Ö. 4000 – 1530
FRİGYALILAR	M.Ö. 1530 – 800
İYONYALILAR	M.Ö. 800 – 600
LİDYALILAR	M.Ö. 600 – 546
İRANLILAR	M.Ö. 546 – 334
MAKEDONYALILAR (İSKENDER İMP.)	M.Ö. 334 – 323
SELEPKÜSLER	M.Ö. 323 – 190
ROMALILAR	M.Ö. 190 – M.S. 395
DOĞU ROMALILAR (BİZANSLILAR)	M.S. 395 – 1024
SELÇUKLULAR	M.S. 1024 – 1283
İLHANİLER	M.S. 1283 – 1300
HAMİD OĞULLARI	M.S. 1300 – 1324
İLHANİLER	M.S. 1324 – 1328
HAMİD OĞULLARI	M.S. 1328 – 1375
OSMANLILAR	M.S. 1375 – 1402
TİMUR İMPARATORLUĞU	M.S. 1402 – 1405
OSMANLILAR	M.S. 1405 – 1920
TÜRKİYE CUMHURİYETİ	M.S. 1920

Pers kralı Krus, M.Ö. 546'da Lidya kralı Krezüs'ü yendikten sonra Isparta ve civarı İranlılar'ın eline geçmiştir. M.Ö. 334'de Büyük İskender'in İranlıları yenmesinden sonra Makedonyalılar'ın eline geçen Isparta bölgesi, İskender'in M.Ö. 323 yılında ölmesi üzerine, Selefküs'ün idaresi altına girmiştir.

M.Ö. 190 yılında Roma kralı Avgustos zamanında Isparta, Roma idaresine geçmiştir. Romalılar'ın M.S. 395 yılında ikiye ayrılmaları üzerine Isparta, Doğu Roma (Bizans) İmparatorluğu'nun içerisinde kaldı. Bu tarihten önce Isparta önemli bir piskoposluk merkezi oldu ve para basıldı.

Isparta İli, Orta Çağ'da büyük bir ticaret merkezi ve tuz, şarap, L'iris (koku ve renk veren bir bitki) ihracatı yapan bir merkezdi. 1071 Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu'nun kapıları Selçuklu Türkleri'ne açıldı. Bu dönemde Isparta birkaç defa Selçuklular ve Bizanslılar arasında el değiştirdi. 1203–1204 yıllarında Sultan III. Kılıçarslan tarafından Türk ülkesine katıldı.

1283 yılında Sultan Alaaddin'in ölümü üzerine Selçuk Devleti sona erdi. Bu tarihten itibaren Anadolu'nun hakimiyeti İlhaniler'in eline geçti. Bu dönemde Anadolu'da kurulan beylikler bağımsızlıklarını ilan etti. Bu beyliklerden biri de merkezi Eğirdir olan Hamid Oğulları Beyliği'dir. Daha sonra bu beyliğe Eğirdir ve Isparta da katıldı. 1426 yılında beylik Osmanlılar'a satıldı. Uzun süreler Osmanlı hakimiyetinde kalan Isparta, 1920 yılında Türkiye Cumhuriyeti'nin bir ili oldu (Isparta İl Yıllığı, 2003).

Isparta tarihi incelendiğinde, Selçuk Oğulları'ndan olan Kınık boyunun Isparta'ya yerleştiği, bundan da Selçuklu Oğulları'nın bu bölgede yaşadığı görülmektedir. Ayrıca 24 Oğuz boyundan 10 tanesinden fazlası Isparta ve çevresinde yaşamıştır. Bu duruma göre Isparta halkının %70'inin Oğuzlardan olduğu anlaşılmaktadır. Isparta'nın asıl halkını Eti, Oğuz ve Selçuk Türkleri teşkil etmektedir. Bazı tarih kaynaklarında, il içinde Karakoyunlu, Sarı Keçili, Eski Yörük, Fettahlı, Gebiz ve Kara Tekeli, Ak Sığırlı, Tahtacı, Hamanlı, Saçıkaraı gibi aşiretlerinin de Isparta ve çevresinde yaşadığı yazılıdır (Böcüzade, 1983).

Isparta İli'nin doğal yapısına bakınca, orta kesiminin, jeolojik olaylar sonucunda meydana gelen çökmeler nedeniyle çukurlaştığı görülmektedir. Isparta ili arazisinin, III. Jeolojik zamanda meydana gelmiş beyaz tebeşir ve kalkerden meydana geldiği tahmin edilmektedir. İl topraklarını Batı Toroslar'a bağlayan dağlar engebeleridir. Yaklaşık 90⁰'lik açıyla birbirine bağlanan Karakuş ve Sultan Dağlarının en yüksek kesimleri, Isparta ilinin kuzeydeki doğal sınırını oluşturur. Bu sınır aynı zamanda Akdeniz Bölgesiyle, Ege ve İç Anadolu Bölgelerini de birbirinden ayırır (Isparta İl Yıllığı, 2003).

Isparta İli'nde önemli akarsu bulunmamaktadır. Akarsular genellikle Göllere dökülmekte olup, sadece Aksu ve Köprü Suyu Antalya hudutları içerisinde Akdeniz'e dökülmektedir. İlin üzerinde bulunduğu plato; dağları, dalgalı arazileri, gölleri ve birkaç dar alüvyial düzlüğü ihtiva eden parçalı bir görünümündedir. Dağlar arasında bazı önemli düzlükler yer almaktadır. Bunların en önemlileri; Isparta Ovası, Gelendost Ovası, Eğirdir Boğazova ve Şarkikaraağaç Ovasıdır.

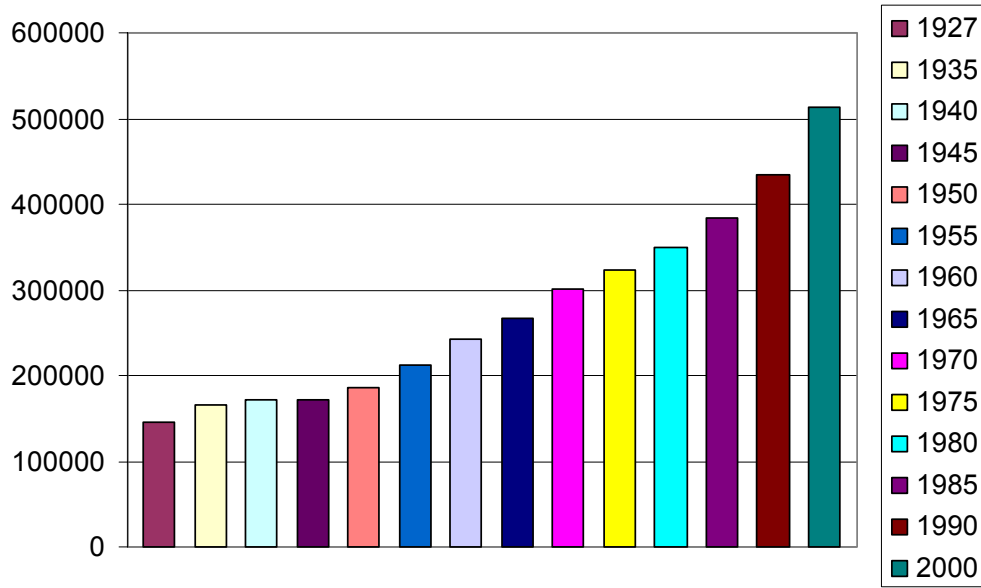
Isparta İli'nin orta kesiminde yer alan çöküntü alanının alüvyonlarla dolması sonucunda oluşan Isparta Ovası, verimli bir tarım alanıdır. Isparta yöresinin bütününde tektonik olaylarla yer kabuğu çatladığı için bölgede zaman zaman deprem olur. Bu yörenin volkanik olması, kükürt ve alçı maddelerinin bol miktarda görülmesine sebep olmaktadır.

Isparta ili, uzun bir süre ulaşım bakımından elverişsiz bir yörenin yerel ticaret merkezi olarak kalmış, daha sonra da demiryolu ağına, Cumhuriyet Dönemi'nde bir şube hattıyla bağlanmıştır. Kentin gelişmesi ise, düzenli karayolları yapılmasıyla başlar. Ticaretin ve canlılığın artmasıyla 1950 yılından sonraki dönemlere rastlamaktadır. 1935 – 1945 yılları arasında yaklaşık 18.000 dolayında sabit kalan kent nüfusu, bu gelişmeler sonucunda hızla artmaya başlamıştır. İlin nüfusu kent merkezinde, 1955'te 24.000'i, 1960'da 35.000'i, 1970'de 50.000'i, 1980'de 86.000'i geçmiştir (Isparta Valiliği Web Sitesi, 2004).

Isparta ilinin 1990 nüfus sayımına göre 434.771 nüfusa sahip olduğu tespit edilmiştir. Aynı yılda Isparta mekezinin 112.117 nüfusu vardır. Bir önceki sayıma göre nüfus artışı binde 25.44 tür. İl genelinde km² ye 49 kişi düşerken, Merkez ilçede bu rakam 227 kişiyi bulmaktadır. Toplam nüfusun %69'u kent merkezlerinde %31'i ise köylerde oturmaktadır. Halkın %55'i tarım, %45'i diğer sektörlerde istihdam edilmektedir (Isparta Valiliği Web Sitesi, 2004).

Isparta il nüfusu 2000 yılı itibari ile toplam 513.681 olarak tespit edilmiştir. Bu nüfusun önemli bir kısmı merkez ilçe olmak üzere diğer ilçelerin nüfusu ile ilgili detaylı bilgiler grafiksel olarak hazırlanmıştır.

Çizelge 2.1.2. 1927'den 2000'e Isparta İli Nüfusu (Isparta Valiliği Web Sitesi, 2004)

Isparta ili Akdeniz iklimi ile Orta Anadolu iklimi arasındaki geçiş bölgesinde yer almaktadır. Bu sebeple il sınırları içinde her iki iklimin özellikleri de görülür. Ancak Akdeniz kıyılarında görülen, sıcaklık ve yağış ile, karasal iklimin özelliği olan düşük sıcaklık ve nispeten düşük yağış bölgede tam olarak görülmez.

Isparta ilinde Eğirdir, Kovada ve Gölcük doğal gölleri yer almaktadır. Çevredeki göllerin iklim üzerinde önemli etkisi vardır. Yıllık sıcaklık ortalaması 11.6 C°'dir. Elli yıllık yağış ortalaması 600 mm civarındadır. Yağışların büyük bir bölümü kış ve ilkbahar aylarında düşmektedir. Bu bakımdan yaz aylarında tarımsal sulama gerekli olmaktadır. İlin Sütçüler İlçesi'ne bağlı Çandır, Şeyhler, Melikler ve Yeşilyurt Köyleri'nin rakımı yaklaşık 300 m civarındadır. Bu nedenle buralar; yer fıstığı, pamuk ve susam gibi Akdeniz iklimi bitkilerinin yetişebildiği, mikroklima özelliği gösteren yörelerdir (Isparta Belediyesi Web Sitesi, 2004).

Bitki örtüsü genellikle fundalık ve ormanlıktır. İlin alçak kesimlerindeki doğal bitki örtüsü bozkır (step) görünümündedir. Isparta ilinin dağlık kesimleri ise, gür bir orman örtüsüyle kaplıdır. İlde görülen ağaç türleri, bodur ağaçlar, yapraklarını dökmeyen çam, meşe, ardıç ve gürgen, kızılçam, karaçamdır. Yöreye özgü olan kasnak meşeleri de korumaya alınmıştır (Isparta Belediyesi Web Sitesi, 2004).

2.2. Isparta Kent Merkezi ve Gelişimi

Kentin, Paleolitik dönemden beri yerleşim yeri olduğu yapılan arkeolojik kazılar ve bu kazılardan elde edilen buluntularla belgelenmiştir. Kentin ilk çağlardan beri yerleşim alanı olarak seçilmesinde, kentin iyi ürün alınabilecek verimli topraklara, uygun iklim koşullarına ve en önemlisi de suya sahip olması düşünülebilir. Miladın başlangıcında 'Baris' adını taşıyan kentin ilk yerleşim yeri ve tarihi tam olarak çıkartılamamıştır. Bunun sebebi de çeşitli dönemlerde meydana gelen sel ve deprem felaketleri sonucu yok olan tarihi eserlerdir (Seren, 1982).

Kentin ilk yerleşim yeri olarak da kentin su kenarı olan Belönü Çayı civarında Sülübey Mahallesi kabul edilebilir. Kentin yerleşim sahası; güneyde Belönü Çayı kuzeyde Kutlubey Mahallesi, doğuda Karaağaç mahallesi arasında gelişmiştir. (Şekil 2.2.1 Isparta Şehir Planı - II. Bölge) Konut alanlarının kuzeyinde ise sebze, tahıl gibi ürünlerin yapıldığı tarım alanları yer alırdı. Çalışmada incelenen tescilli konutların bir bölümü de Belönü Çayı'nın etrafında bulunan bu bölgede gruplanmıştır.

Isparta, Cumhuriyet'in ilanından sonra il merkezi olmasına rağmen, eski yüzölçümünü ve yapısını bir süre daha korudu. 1950 yılında başlayan Türkiye'deki genel kentleşme hareketlerinden sonra, 1970 yılında Isparta'da da kentleşme hareketleri başladı. Bu dönemde, Belönü Çayı kenarında, çayın suyunun kullanıldığı halı yıkama fabrikaları, boyahaneler, iplik imalathaneleri kuruldu, bayındırlık çalışmaları ve yapılanma faaliyetlerine hız verildi.

Kamu kullanımlarına ait hizmet binaları oluşturulmaya, kent gelişmeye başladı. Böylece kent merkezinde de değişimler oldu. Merkez zamanla büyüyerek yeni binalar ve yeni fonksiyonlar üstlenmeye başladı. Özellikle 2000'li yıllarda Kaymakkapı, Hükümet ve Samanpazarı civarında bulunan, Kerimpaşa, Nalbantoğlu, Antalyalıoğlu, Hatipoğlu, Alaybeyoğlu, Kereste Hanları yine Sadiye, Şakirzade, Harabizade, Hasan Efendi, Müftü Efendi, Mehdioglu Medreseleri ortadan kaldırıldı. Toplumsal ihtiyaçlar doğrultusunda yeni binalar yapılmaya başlandı (Seren, 1982). (Şekil 2.2.1 Isparta Şehir Planı - I. Bölge)

Kentin 2000'li yıllarda da merkezi durumunda olan Kutlubey ve Çelebiler mahallelerinde de, Osmanlı Dönemine ait camileri, bedesteni, hamamları ile kentsel işlevlerin, örgütlerin ve kurumların merkezi olduğunu gösteren yapılar mevcuttur. Bunlar; Firdevs Bey zamanında yapılan 1561 tarihli Mimar Sinan Camii ve onun vakfiyesi Bedesten, 1549 tarihli Bey Hamamı ve Dalboyunoğlu Hamamı, 1590 tarihli Hacı Abdi Camii, 1782 tarihli Kavaklı Camii olarak sıralanabilir (Seren, 1982). (Şekil 2.2.1 Isparta Şehir Planı - I. Bölge) Aynı zamanda bu tarihi yapıların yanında bu bölgenin kent merkezi olduğunu doğrular nitelikte yoğunlukla tescilli konutlara rastlanmaktadır. 1977 yılında sit ilan edilen Belönü çayı ve Kaymakkapı meydanının bir parçası olan alanın sınırları içerisinde bulunan tescilli konutlar da bu çalışmaya dahil edilmiştir.

3. ISPARTA KENTİ TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK ÖRNEKLERİ VE ÖZELLİKLERİ

Isparta kenti arkeolojik, tarihsel ve kültürel değerler açısından zengin bir konuma sahiptir. Tez çalışmasında Isparta kentinin tarihi ve kültürel yapı stoklarını oluşturan tescilli konutlar incelenmiş ve plan cephe özelliklerine göre sınıflara ayrılmıştır. Aynı zamanda bu yapıların koruma sorunları tespit edilmiş ve tescilli yapıların korunma yollarından en önemlisi olan yapılara yeni işlev yüklemek yoluyla, seçilen yapılara fonksiyon önerileri getirilmiştir. Tarihi değerlerin en yoğun olarak bulunduğu alan, Isparta Belönü çayının kuzey kesiminde bulunan Aksu caddesi, Fabrika caddesi, Belönü çayı ve Kaymakkapı meydanının çevrelediği alan olan sit alanıdır.

Sit alanı, 1973 yılında başlayan Isparta İmar Planı çalışmalarının bir devamı olarak, 14.10.1977 tarihinde II. ve III. derece kentsel sit alanı olarak belirlenmiştir. Daha sonra, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 22.09.1979 tarihli kararı ile bu bölge, Kentsel Sit Alanı olarak kabul edilmiştir. Bu sit alanına daha sonra Üzümpazarı'nın bulunduğu yapı adaları, Mimar Sinan camii, Bedesten çarşısı ve Hükümet binasının bulunduğu alanlar da katılmıştır. Isparta sit alanı, kentin eski ticaret merkezini içeren bölgeyi ve çevresini kapsamaktadır. Hükümet parkının önünden geçen Aksu caddesi ile Paşa hamamının önünden geçen 20 m'lik Antalya caddesi sit alanı dokusunu parçalamıştır (Şekil 3.1. Isparta Şehir Planı – I. Bölge).

Sit alanı içerisinde yoğunlukla “tescilli sivil mimarlık” örneklerine rastlanmaktadır. Bu alanda artık sadece tek yapı ölçeğinde koruma altına alınan tarihsel yapılar bulunmaktadır. Sivil mimarlık örnekleri içerisinden konutlara bakıldığı zaman, 1984 yılına kadar sayıları 85 olan konutların, kültür varlığı özelliğini yitiren 27 adedinin tescilden düştüğü görülmektedir. Sit alanı özelliğinden kopan bölgede yerel mimari özellikleri de içerisinde bulunduran 58 adet tescilli konut bulunmaktadır (Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Kurulu, 2004).

Isparta Kenti'nin yerel evleri ilk kuruluşundan beri üzeri toprak damlarla örtülü ahşap çatılı evlerdi. Alt katlarda kiler, mutfak, ahır, ambar gibi mekânlar, üst katlarda oturma ve yatak odaları, salon ve hanaylar, üst katlarda oturma ve yatak odaları, salon ve hanaylar bulunurdu. Tuvaletler evden uzakta, derin kuyular üzerine yapılırdı. Her evin önünde veya arkasında yarım dönümden az olmamak üzere bahçesi bulunurdu. Her odada kapı karşısına gelecek şekilde bir ocak vardı. Odaların tavanı, çatı direklerinin üst yüzüne çakılır, direkler açıkta görünürdü.

Giriş cepheleri doğu, batı veya kuzeye bakan evler pek azdır. Odaların büyüklüğü 4m ve tavan yüksekliği 3–3,5m kadardır. Yaz ve kış odaları başkadır. Odaların kışın güneş görmesi, yazın serin olması sağlanırdı. Damlara ilespi denilen gök sarı renkli bir killi toprak konur ve yağmurlu havalarda yuvak taşıyla yoğrularak sertleştirilir ve akması önlenirdi. Başkasının ve komşusunun evini gözetleyecek şekilde pencere açmak adet değildir. Bu adet Rumlarda da vardır. Odaların pencereleri geniş sofalara açılırdı. Evler, temelden tavana kadar taşlarla yapılır, toprak harç kullanıldığı takdirde, depremlerde kolayca yıkılırdı. Tuğla ve kiremitli evler Hicri 1100 (M. 1690) yılından sonra yapılmaya başlanmıştır. Yeni evler 2-3 katlı, 3-4 odalı, salon veya sofalı yapılmaktadır (Böcüzade, 1983).

Günümüze kadar ulaşabilmiş olan sivil mimarlık örneklerinden Isparta Evleri'nin genel olarak üç gruba ayrıldığı öne sürülür. Birinci grup Isparta İli içerisinde günümüze kadar gelmiş olan, Ağa Evleri ve Hanaylı Evler olarak ikiye ayrılan Türk Evleri'dir. Türk tipi evlerin gerek plan özellikleri gerekse cephe özellikleri Isparta'daki bu evlerde de görülmektedir (Özay, 2003).

Isparta ilinde, 1920'lere kadar Türkler, Rumlar ve Yörükler ile 19.y.y.'da Kafkasya'dan ve Rumeli'den gelen göçmenler geleneklerini sürdürerek bir arada yaşarlardı. Kafkasya'dan göç ederek gelen Ermeniler, Isparta'ya kendine has bir mimari üslup getirmişlerdir. Bu üslup, Ermeniler'in yerleşik halkla iç içe yaşaması sonucunda kompozit bir hale dönüşmüş ve sonucunda yapılan yapılara da Acem Evleri denilmiştir. İkinci gruba giren bu evler Türk evlerine oranla daha kapalı bir mimariye sahiptir (Özay, 2003).

Isparta’da yaşayan Rumlar da kendilerine özgü bir mimari anlayışa sahipti. Rumlar tarafından yapılan, daha çok kapalı mimariye yönelik yapılar da Rum Evleri olarak adlandırılır. Üçüncü ve son grup olan bu evlerde Türk evlerinden farklı olarak süslemeler hemen anlaşılmaktadır (Özay, 2003).

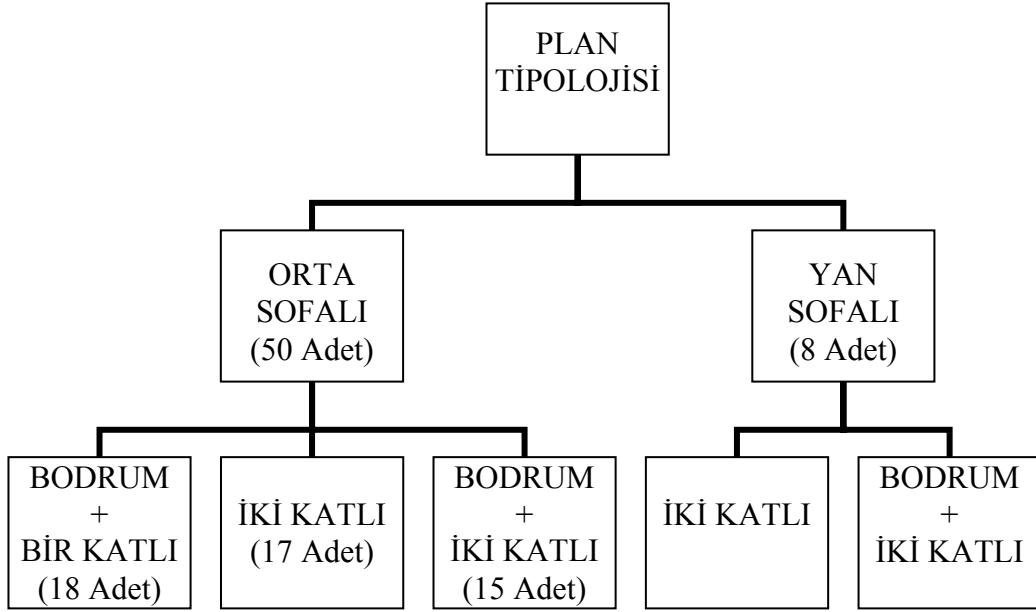
Kurtuluş savaşının kazanılmasından sonra burada yaşayan Rumlar’ın Yunanistan’a gitmesi, Yunanistan’dan da Türkler’in gelerek yöreye yerleşmesi kültürel yapıda değişmelere yol açmıştır. Yapılarda da bu değişimin izleri görülmektedir.

Genel olarak bu üç grup konutlardaki plan tipolojisi incelendiği zaman iki katlı konutların çoğunlukta olduğu ortaya çıkmaktadır. Bunun sebebi ise eskiden Isparta ve civarında yaşayan halkın çiftçilik ve hayvancılık yanında kısmen halıcılıkla meşgul olmalarıdır. Bunun sonucunda, konutla işliği birleştiren bir ekonomik sosyal yapı oluşması ve emniyet nedeniyle katlı plan tipleri tercih edilmiştir.

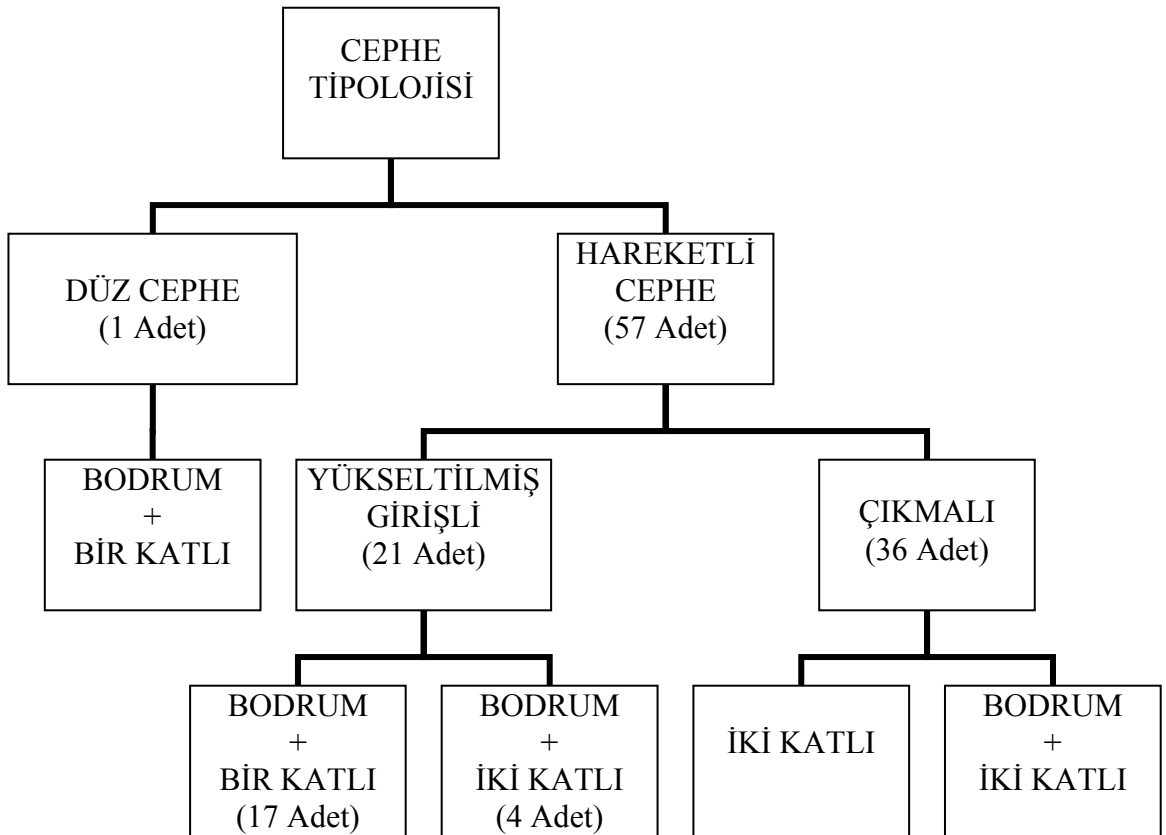
Bu evlerde zemin kat halı atölyesi, kiler, ahır ve samanlık, birinci kat ise yaşama hacimlerini içermektedir. Bu şekilde inşa edilen evlerde ayrıca avluya bakan odaların önünde büyükçe iki teras bulunur. Bu teraslardan zemin kattaki tarım aletlerinin bulunduğu bir depoyu, birinci kattaki ise yazın aile fertlerinin gün boyu oturdukları günlük yaşantının geçtiği bir mahal olmaktadır.

Bahsedilen fonksiyonel değerlendirmeden sonra, Isparta kent merkezinde bulunan tescilli sivil mimarlık örnekleri içerisinde konutlar plan ve cephe özelliklerine göre sınıflara ayrılmıştır. Sit alanı sınırları içerisinde bulunan ve tescilli konutların en yoğun görüldüğü Damgacı Sokak, Henden Sokak, Doğancı Çıkmağı, İrfan Sokak ve Mühürücü Sokak üzerinde bulunan konutlarla birlikte, Isparta kent merkezinde toplam 58 adet tescilli konut bulunmaktadır. Bunlardan 37 adedi kullanımda, 21 adedinin de bir kısmı harap, bir kısmı kullanılmamakta ve bir kısmı da tamamen yanmıştır. Bu konutlardan 30 adedi yerinde incelenmiştir. İçine girilemeyen 28 adedi ise dış gözlemlerle plan ve cephe sınıflandırmalarına dahil edilmiştir (Şekil 3.1. Isparta Şehir Planı – Çalışılan Konut Bölgeleri).

Çizelge 3.1. Isparta Kent Merkezindeki Tescilli Yapıların Plan Tipolojisi
(Çizen: Kayalı,B. 2004)

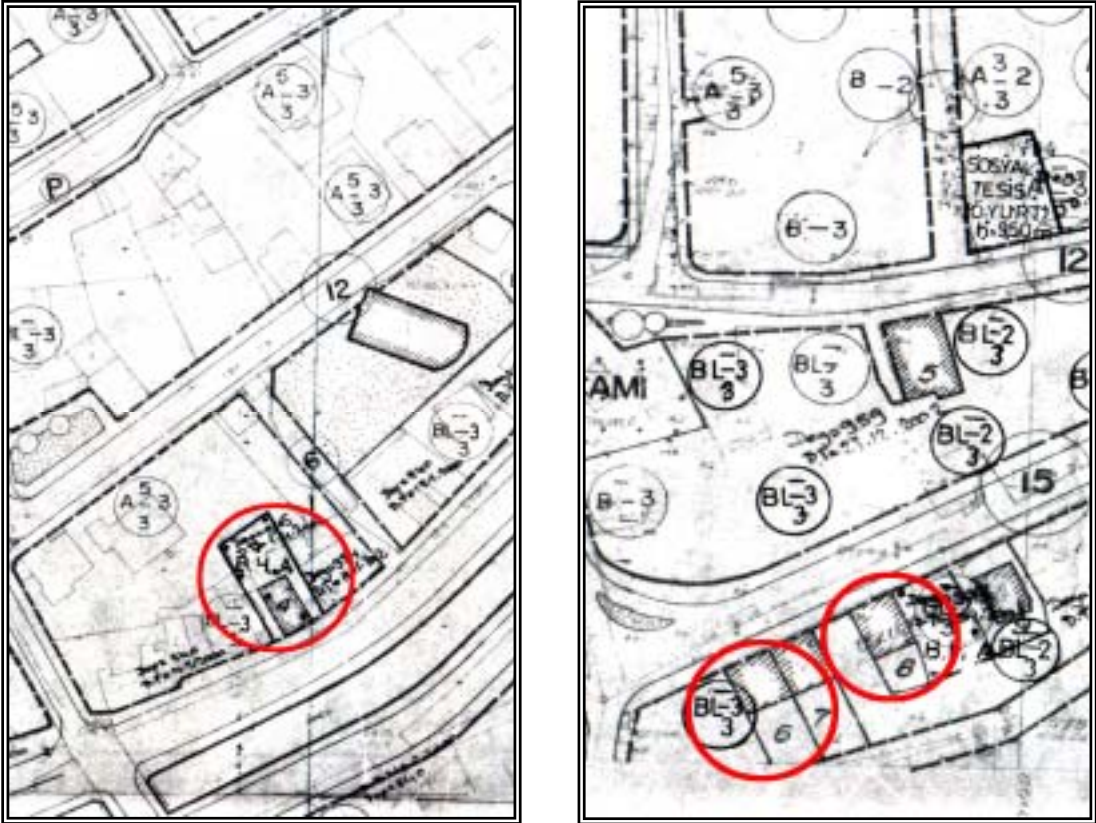

Çizelge 3.2. Isparta Kent Merkezindeki Tescilli Yapıların Cephe Tipolojisi
(Çizen: Kayalı,B. 2004)

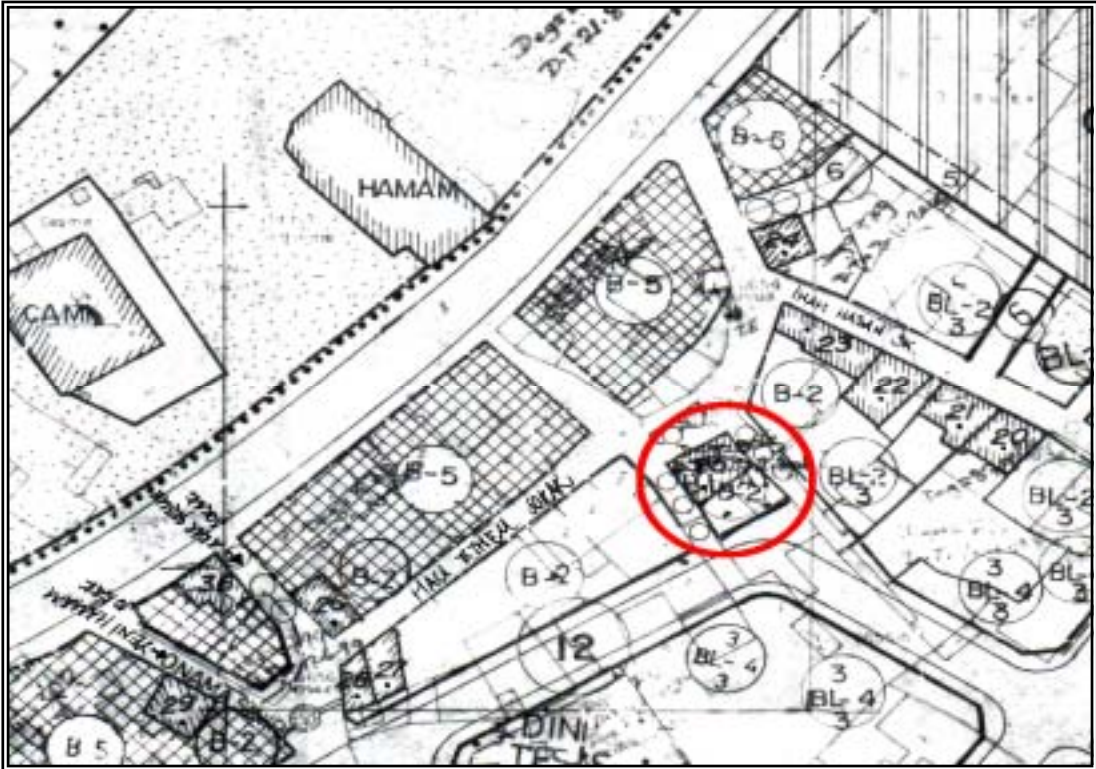
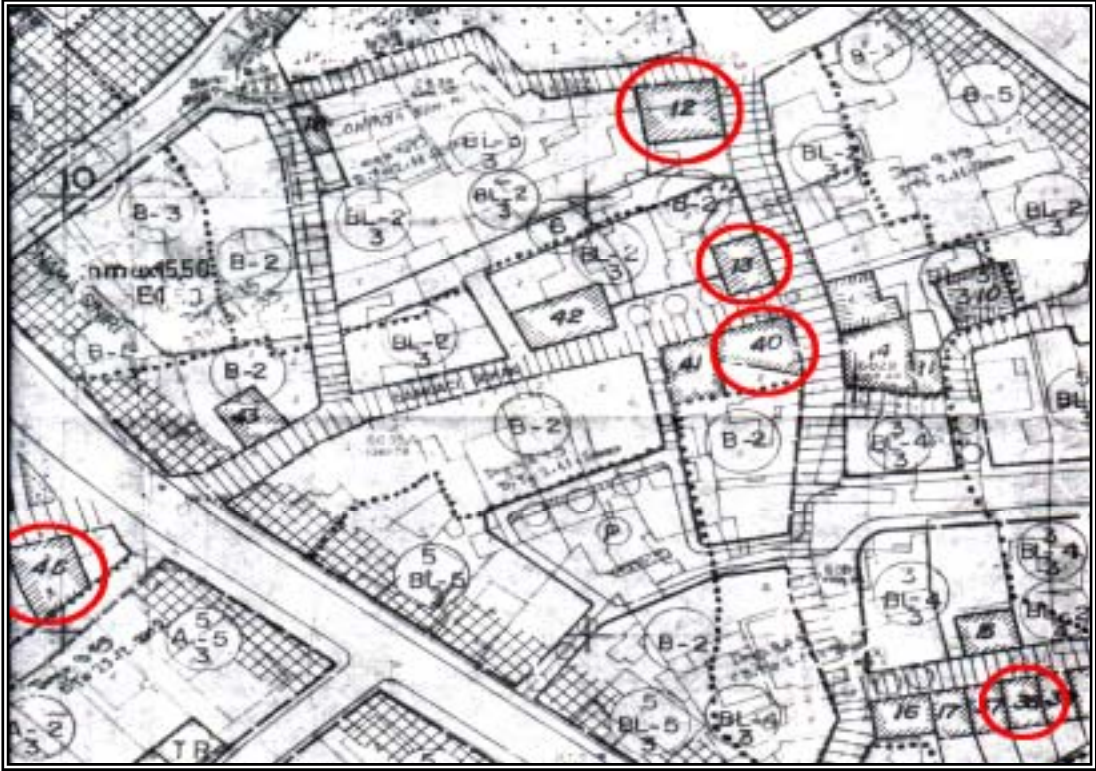

3.1. Plan Tipolojisi

Isparta Kent merkezindeki tescilli konutların plan tipleri incelendiğinde, genelde zemin katı taşlık, onun etrafında servis hacimleri ve kışlık odalardan oluştuğu görülmektedir. Üst katlar ise odalardan ve onların açıldığı sofalardan meydana gelir. Evlerin odaları özenle işlenmiş, odaların tavanları genelde ahşap tekne tavan olarak tasarlanmıştır. Genel olarak bu evler sokağa cepheli ve bahçeli evler olarak inşa edilmiştir. Yöresel özellik gösteren bu konutlar daha çok sit alanı içerisinde bulunmaktadır. Isparta Kent merkezinde bulunan tescilli evlerin plan tipolojisi konutları girişleri esas alınarak, Orta Sofalı ve Yan Sofalı olarak iki ana gruba ayrılmıştır.

Şekil 3.1.1. İncelenen Konutlar: 29L-IIID ve 29L-IIIE Numaralı İmar Paftaları (Isparta Belediyesi, 2003) (Şekil 3.1. Isparta Şehir Planı – II. Bölge)

Şekil 3.1.2. İncelenen Konutlar: 29L-IIA Numaralı İmar Paftası
(Isparta Belediyesi, 2003) (Şekil 3.1. Isparta Şehir Planı – I. Bölge)

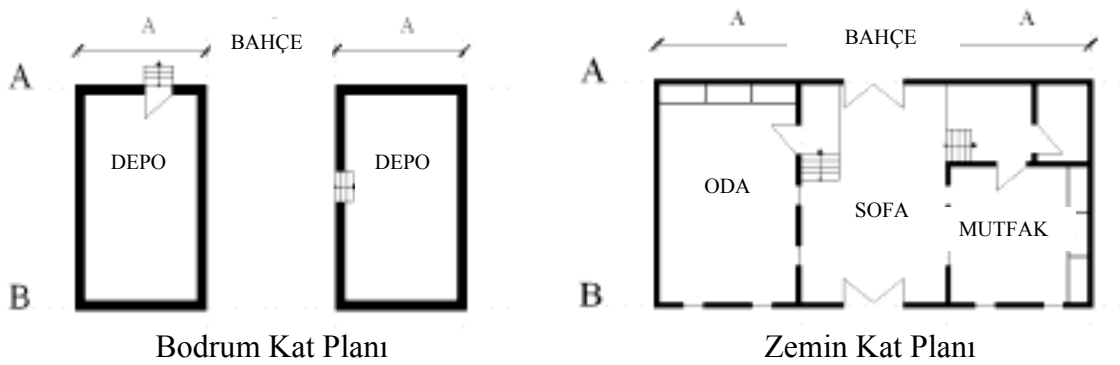
3.1.1. Orta Sofalı Konutlar

Isparta Kent merkezinde bulunan bu eski evlerden tescilli olanlara bakıldığı zaman temelde iki plan tipolojisi görülmektedir. Bunlardan en sıklıkla görüleni orta sofalı konutlardır. Bu tip konutlarda genel olarak simetrik bir plan düzeni görülmektedir. Zemin katta bütün odaların ve giriş kapısının açıldığı ortada bir sofa bulunmaktadır. Bahçeli evlerde genelde bahçe bağlantısı da bu sofadan sağlanmaktadır. Zemin katta genel olarak yaşama eylemlerinin gerçekleştirildiği mekânlar bulunmaktadır. Üst katta ise genelde yine ortada bir sofa ve iki yanında kapıları sofaya açılan odalar bulunmaktadır. Üst katlarda genellikle yatak odaları ve banyolar bulunmaktadır. Üst kata çıkış bağlantısı da zemin sofasına açılan bir mekândan sağlanmaktadır.

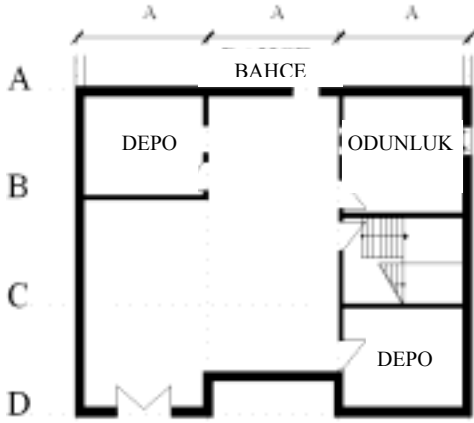
Orta Sofalı konutlarda üç çeşit kat oluşumu görülmektedir. Bunlardan ilki bodrum üzeri zemin kattan oluşan, ikincisi iki kattan oluşan, üçüncü ve sonuncusu da bodrum üzeri iki kattan oluşan konutlardır

A. Bodrum + Bir Katlı Konutlar :

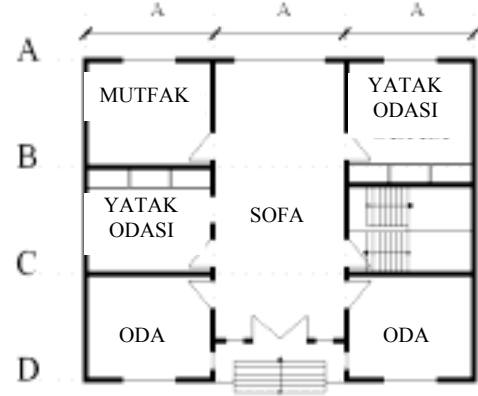
Isparta Kent merkezinde görülen orta sofalı plan tipinin sıklıkla rastlanan örnekleri bodrum üzeri zemin kat şeklinde inşa edilenlerdir. Bu konutlarda genellikle bodrum katlar odunluk ve depo olarak kullanılmaktadır. İçlerine girilebilecek kadar iyi durumda olanlar ise kiraya verilmektedir. İncelenen 58 örnekte 18 adet orta sofalı konut bodrum üzeri zemin kattan oluşmaktadır. Bu tip evlerin plan düzenleri ölçeksiz krokilerle aşağıda belirtilmiştir.

Şekil 3.1.1.1. 53 Tescil Numaralı Konutun Bodrum Kat ve Zemin Kat Planı
(Çizen: Kayalı,B. 2004)

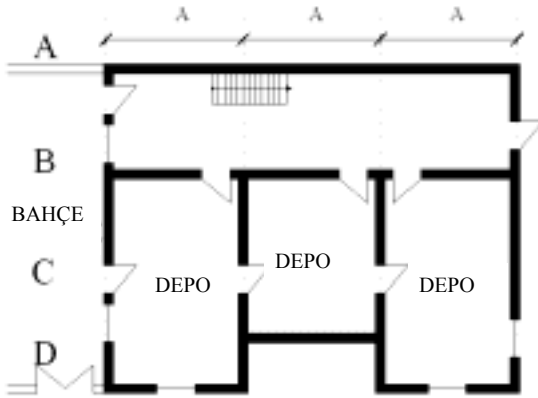

Bodrum Kat Planı

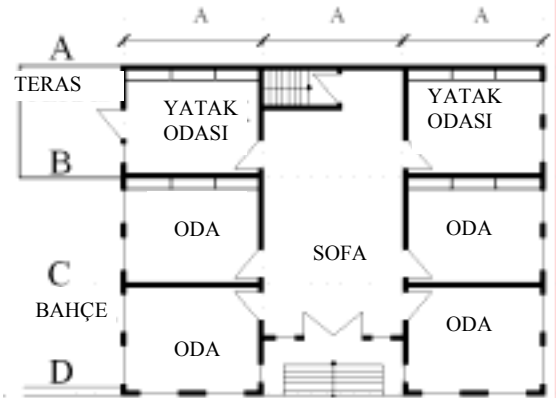

Zemin Kat Planı

Şekil 3.1.1.2. 34 Tescil Numaralı Konutun Bodrum Kat ve Zemin Kat Planı
(Çizen: Kayalı,B. 2004)

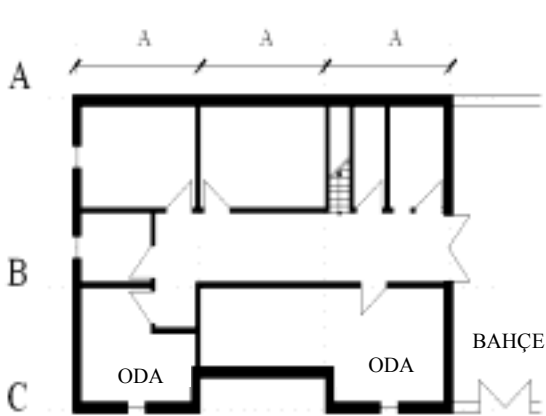

Bodrum Kat Planı

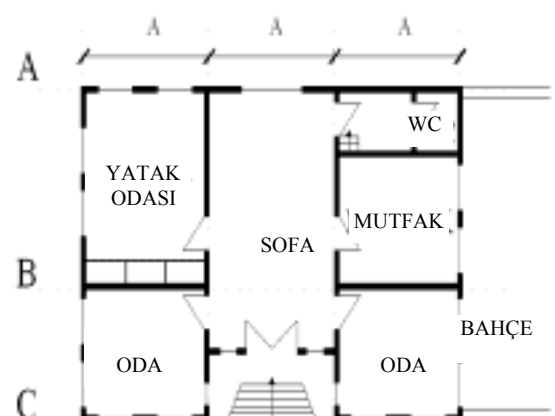

Zemin Kat Planı

Şekil 3.1.1.3. 12 Tescil Numaralı Konutun Bodrum Kat ve Zemin Kat Planı
(Çizen: Kayalı,B. 2004)

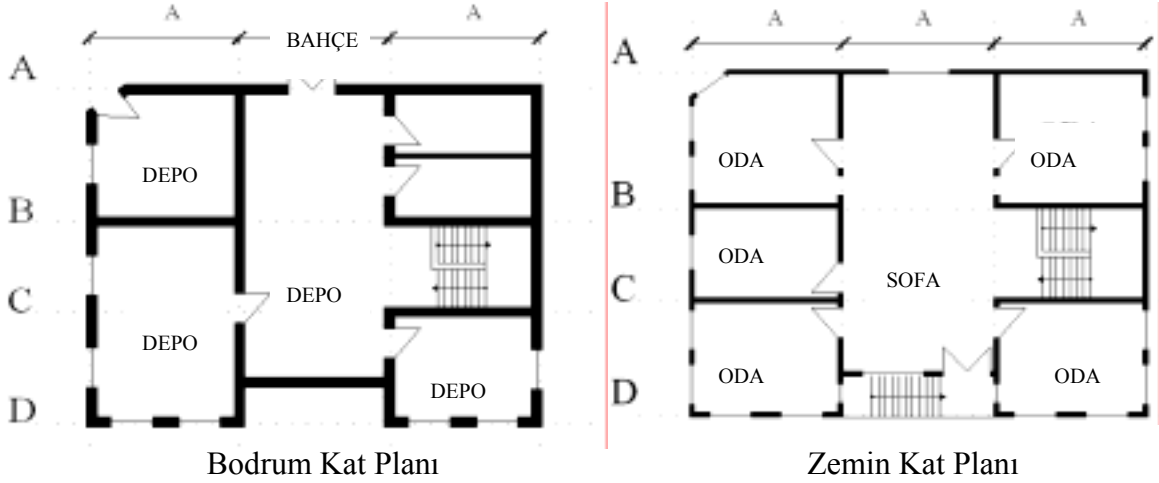

Bodrum Kat Planı

Zemin Kat Planı

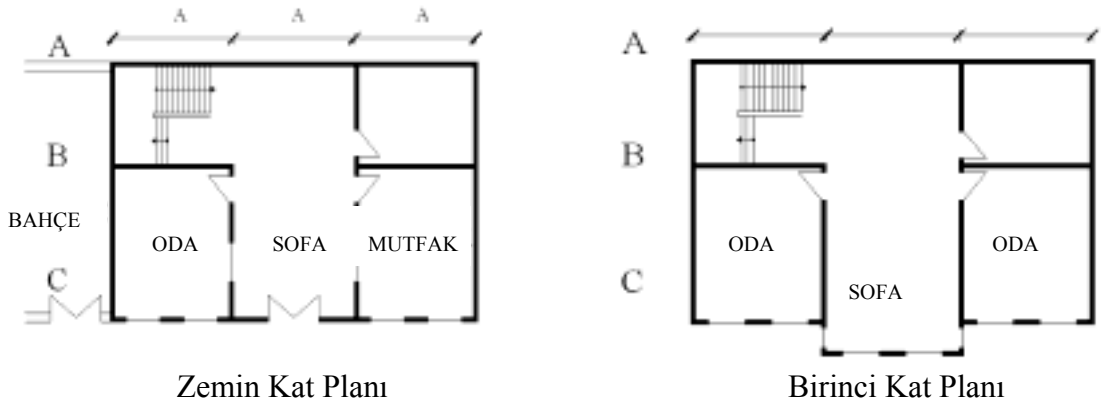
Şekil 3.1.1.4. 13 Tescil Numaralı Konutun Bodrum Kat ve Zemin Kat Planı
(Çizen: Kayalı,B. 2004)

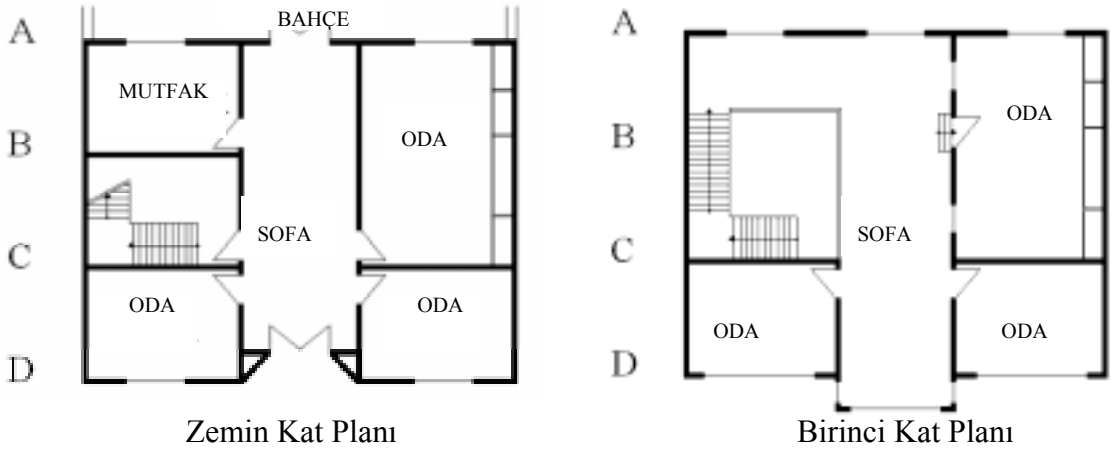
Şekil 3.1.1.5. 40 Tescil Numaralı Konutun Bodrum Kat ve Zemin Kat Planı
(Çizen: Kayalı,B. 2004)

B. İki Katlı Konutlar :

Isparta Kent merkezinde orta sofalı plan tipinde bir diğer rastlanan örnek ise iki katlı olarak inşa edilen konutlardır. Bu konutlarda giriş zemin kattan sağlanmaktadır. Zemin katta ortada bir sofa ve bu sofanın iki yanında sofaya açılan odalar bulunmaktadır. Genel olarak zemin kat yaşama ve yatma eylemlerini bir arada barındırmaktadır. Bu konutlarda üst kat bağlantısı zemin sofasına açılan bir merdivenle sağlanmaktadır. İkinci kat aynı zemin katta olduğu gibi ortada bir sofa ve bu sofanın iki yanında sofaya açılan odalardan oluşmaktadır. Genellikle üst kat ısı kayıplarının önlenmesi ve mekân çokluğundan kullanılmamaktadır. İncelenen 58 örnekte 17 adet orta sofalı konut iki kattan oluşmaktadır. Bu tip evlerin plan düzenleri ölçeksiz krokilerle aşağıda belirtilmiştir.

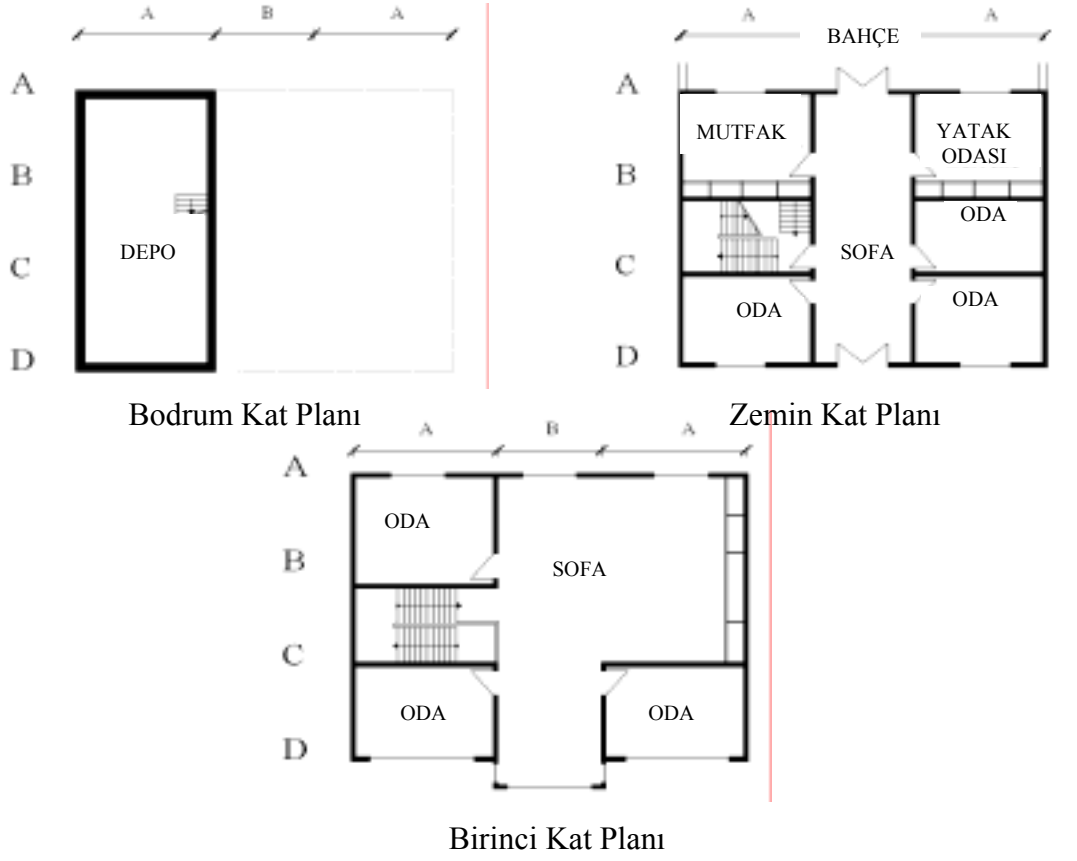
Şekil 3.1.1.6. 45 Tescil Numaralı Konutun Zemin Kat ve Birinci Kat Planı
(Çizen: Kayalı,B. 2004)

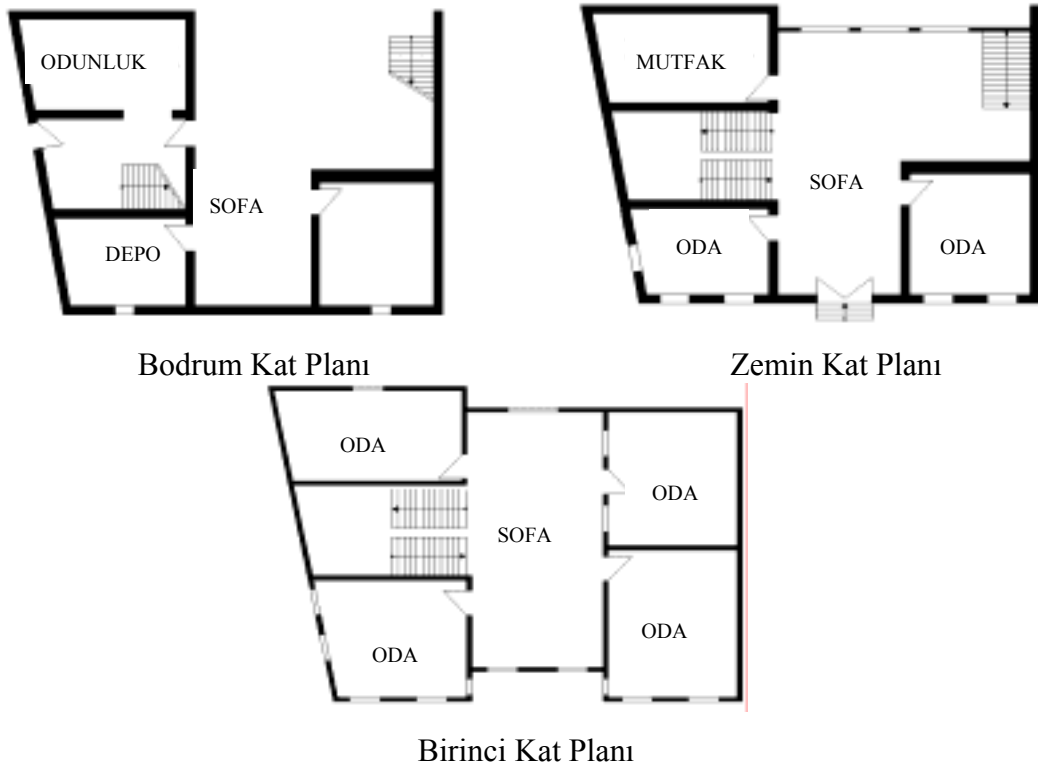
Şekil 3.1.1.7. 6 Tescil Numaralı Konutun Zemin Kat ve Birinci Kat Planı
(Çizen: Kayalı,B. 2004)

C. Bodrum + İki Katlı Konutlar :

Isparta Kent merkezinde orta sofalı plan tipinde son olarak rastlanan örnek ise bodrum kat üzeri iki katlı olarak inşa edilen konutlardır. Bu konutların yoğunluğu da iki katlı örneklerine göre hemen hemen aynıdır. Bu konutlarda giriş zemin kattan sağlanmaktadır. Orta sofalı konutların ortak özelliği olan, zemin katta ortada bir sofa ve bu sofanın iki yanında sofaya açılan odalar bu tipolojide de bulunmaktadır. Bodrum kat genellikle depo ve odunluk olarak kullanılmaktadır. Bodrum bağlantıları konutun içinden sağlanmaktadır. Genel olarak zemin kat yaşama ve yatma eylemlerini bir arada barındırmaktadır. Bu konutlarda üst kat bağlantısı zemin sofasına açılan bir merdivenle sağlanmaktadır. İkinci kat aynı zemin katta olduğu gibi ortada bir sofa ve bu sofanın iki yanında sofaya açılan odalardan oluşmaktadır. İncelenen 58 örnekte 15 adet orta sofalı konut bodrum üzeri iki kattan oluşmaktadır. Bu tip evlerin plan düzenleri ölçeksiz krokilerle belirtilmiştir.

Şekil 3.1.1.8. 8 Tescil Numaralı Konutun Bodrum, Zemin ve Birinci Kat Planı

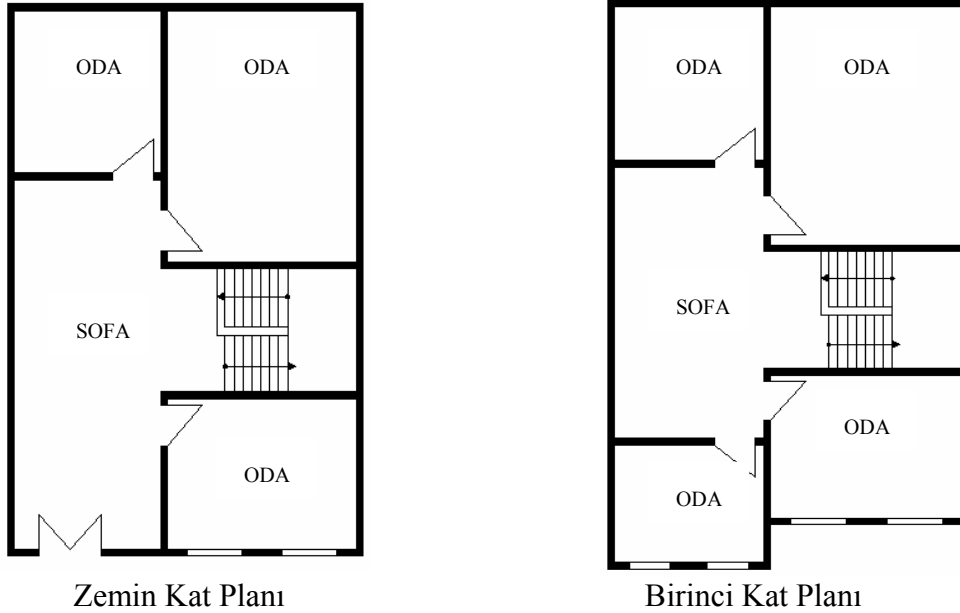
Şekil 3.1.1.9. 25 Tescil Numaralı Konutun Bodrum, Zemin ve Birinci Kat Planı

3.1.2. Yan Sofalı Konutlar

Orta sofalı plan tipine göre daha az rastlanan yan sofalı konut tipi incelenen örnekler arasında 8 adet konutta görülmektedir. Bu tipolojide orta sofadan farklı olarak bina yan cephesine dayalı bir sofa ve tek tarafından odaların açıldığı bir yan sofa bulunmaktadır. Aynı zamanda konut giriş kapısı da bu sofaya açılmaktadır. İki katlı konutlarda üst kata bağlantı ise sofanın bir bölümünden sağlanmaktadır. Yan Sofalı konutlarda iki çeşit kat oluşumu görülmektedir. Bunlardan ilki iki kattan oluşan, ikincisi de bodrum üzeri iki kattan oluşan konutlardır.

A. İki Katlı Konutlar :

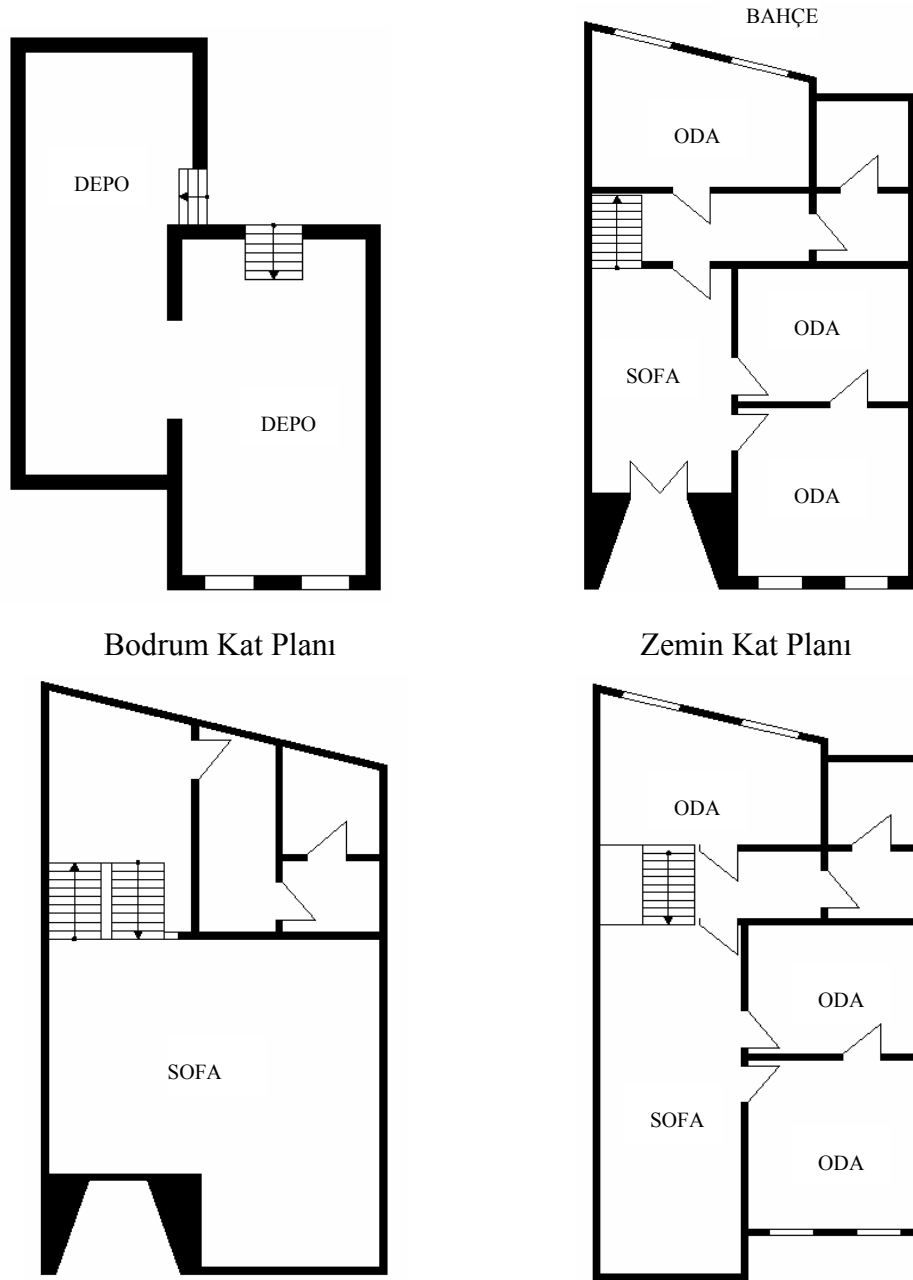
Isparta Kent merkezinde pek rastlanmayan yan sofalı konutlardan ilk sınıfı iki katlı olanlar oluşturmaktadır. Genelde yaşama mekânlarının bulunduğu zemin kattan bir merdivenle yatma eylemlerinin gerçekleştiği üst kata ulaşılmaktadır. Üst kat ise sofanın bir yanına dizilmiş ve sofaya açılan mekânlardan oluşmaktadır.

Şekil 3.1.2.1. 38 Tescil Numaralı Konutun Zemin ve Birinci Kat Planı
(Çizen: Kayalı, B. 2004)

B. Bodrum + İki Katlı Konutlar :

Yan sofalı konutların son örneği ise bodrum üzeri iki katlı olanlardır. Tescilli yan sofalı konutlar içerisinde en çok bu sınıf bulunmaktadır. Bu konutların girişleri zemin kattan genellikle düzayak sağlanmaktadır. Bu tür konutlarda dış yan sofa görülebildiği gibi içine kapanık yan sofa örneklerine de rastlanmaktadır. Her iki plan tipolojisinin çizim örnekleri aşağıda verilmiştir.

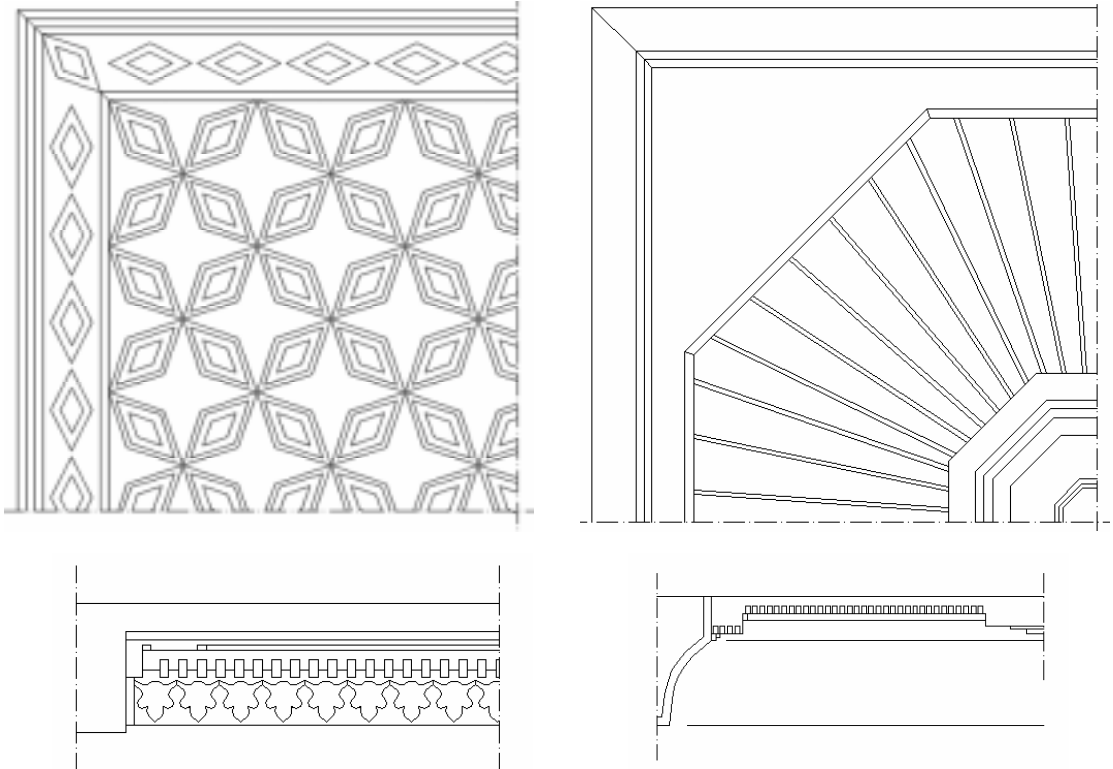

Şekil 3.1.2.2. 4 Tescil Numaralı Konutun Bodrum, Zemin ve Birinci Kat Planı
(Çizen: Kayalı,B. 2004)

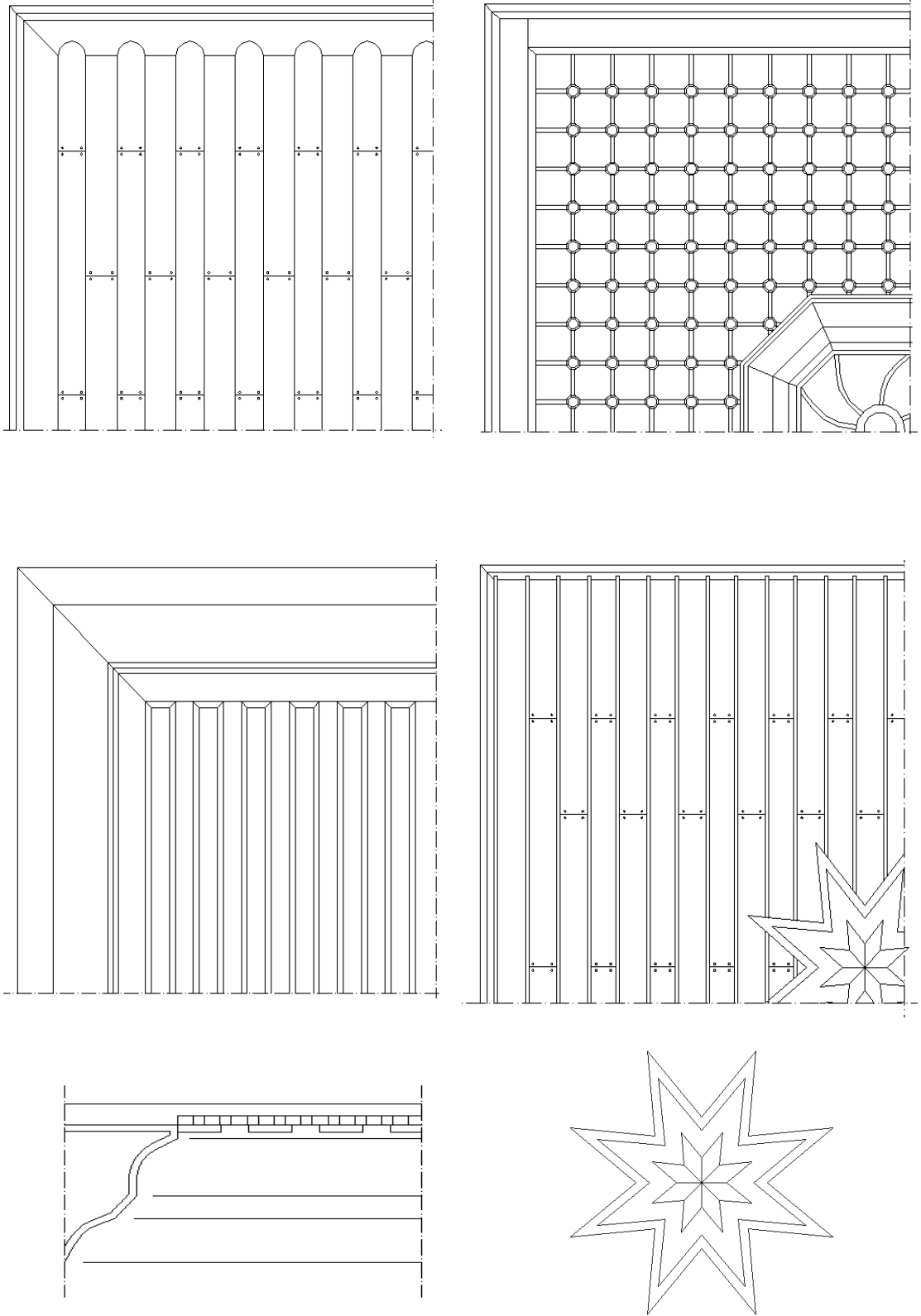
3.1.3. Plan Elemanları

Isparta tescilli sivil mimarlık yapılarından incelenen konut örneklerinde, iç hacim genellikle yalın olarak tasarlanmıştır. Süsleme ve bezemeli tavan, ocak gibi elemanlara pek rastlanmamaktadır. İç mekan donatıları zengin olmayan bu evlerde plan elemanları olarak tavanlar, şerbetlikler, kapılar ve dolaplar incelenmiştir.

Tavanlar : Genellikle dikdörtgen ve yuvarlak kesitli tavanlar ahşap ya da alçı silmelerle çevrelenmiştir. Bu silmeler değişik motiflerle de bezenmiş olarak görülebilir. Tavan işlemleri çoğunlukla ahşap işçiliğine sahiptir. Yer yer alçı tavanlara da rastlanmaktadır. Günümüzde tavan döşemelerinin hemen hemen hepsi orijinal halini yitirmiş çeşitli boya müdahalelerine uğrayarak görünümleri değiştirilmiştir. Bu konutlarda genellikle birden fazla tavan çeşitlerine rastlamak mümkündür. Tescilli konutlarda bulunan tavan çeşitlerinin plan ve kesitleri aşağıda verilmiştir.

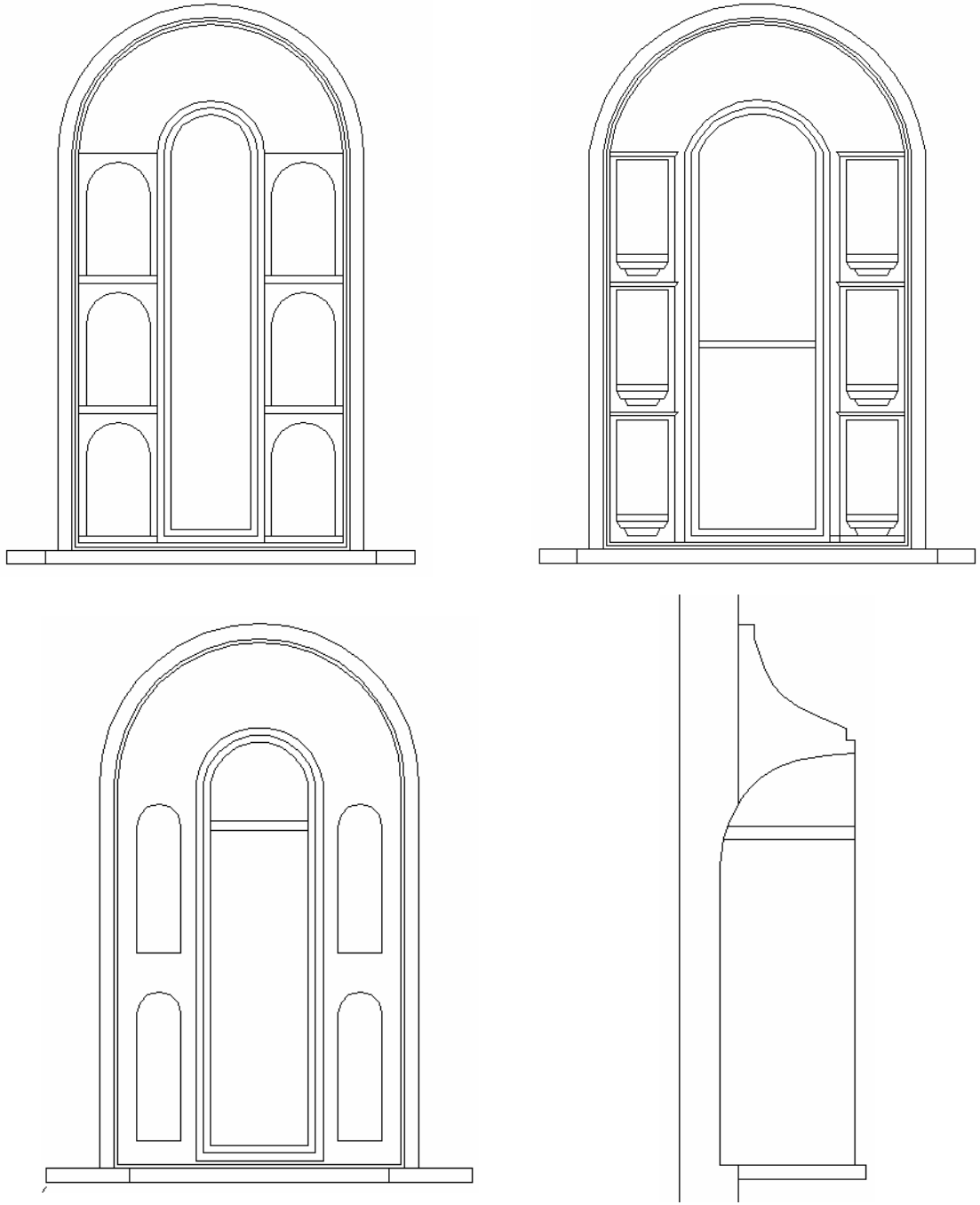

Şekil 3.1.3.1. Tescilli Evlerde Görülen Ahşap Tavan Planları ve Kesitleri
(Çizen: Kayalı, B. 2004)

Şekil 3.1.3.1. (devam)

Şerbetlikler : Genellikle gömme dolaplarla ya da tek başlarına duvara gömme olarak, alçıdan imal edilmektedirler. Böyle bir yapı elemanına zamanla gerek duyulmamasından, bugün evlerde bulunan şerbetlikler kullanılmamakta, sadece dekoratif amaçlı korunmaktadır.

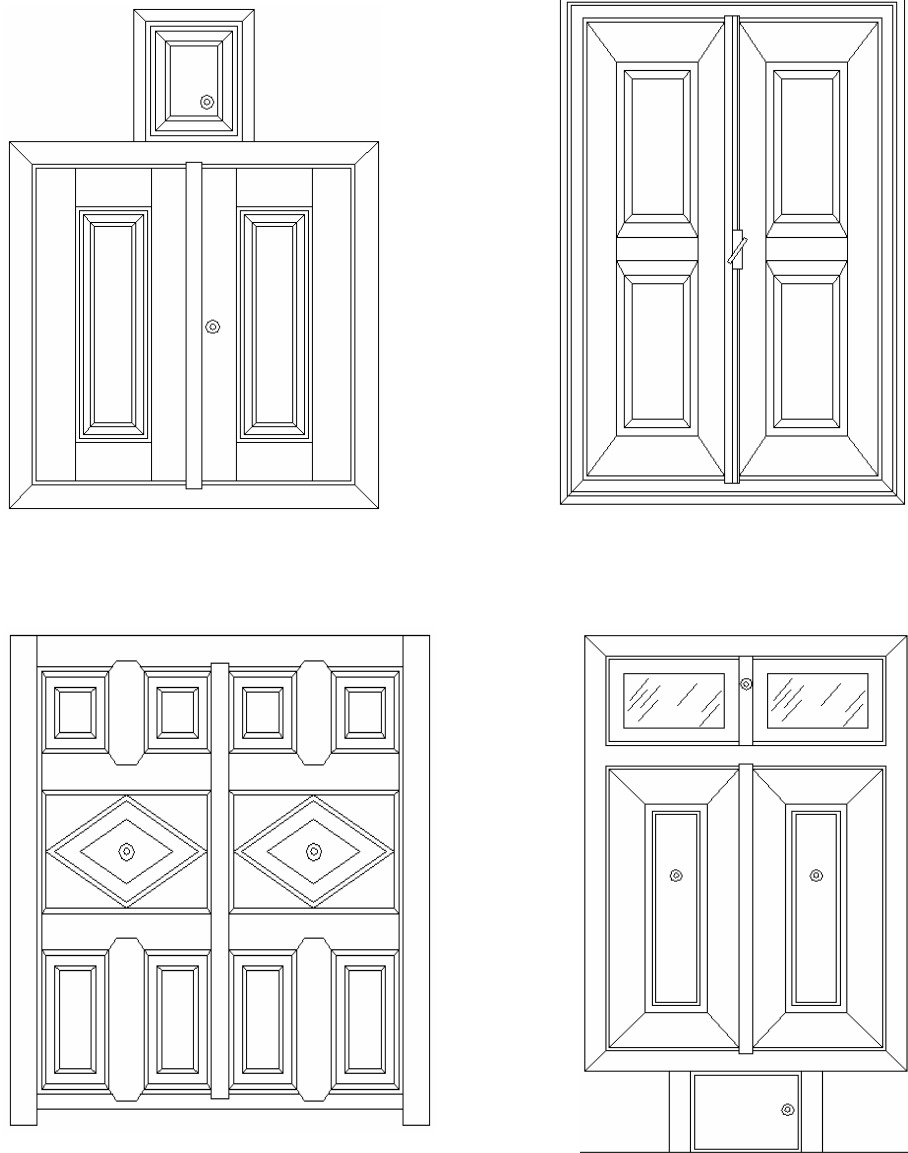
Şekil 3.1.3.2. Tescilli Evlerde Görülen Şerbetliklerin Görünüşleri ve Kesitleri
(Çizen: Kayalı,B. 2004)

İç Kapılar : Tescilli konutlarda çeşitli iç kapı modellerine rastlamak mümkündür. Kapılar göbekli olarak ya tek kanatlı ya da çift kanatlı olarak yapılmıştır. Kapıların büyük bir bölümü aynen işçilik olarak korunmaktadır. Fakat yıllar boyunca gerçekleşen yıpranmaları en aza indirmek için kapılar, tavan döşemelerinde olduğu gibi çeşitli renklere boyanmıştır. Masif olarak imal edilen bu kapıların işçiliği günümüzde maliyet olarak yüksek olduğundan, yenilerinin yapılması tercih edilmemektedir.

Şekil 3.1.3.3. Tescilli Evlerde Görülen İç Kapı Örneklerinin Ön ve Arka Görünüşleri
(Çizen: Kayalı,B. 2004)

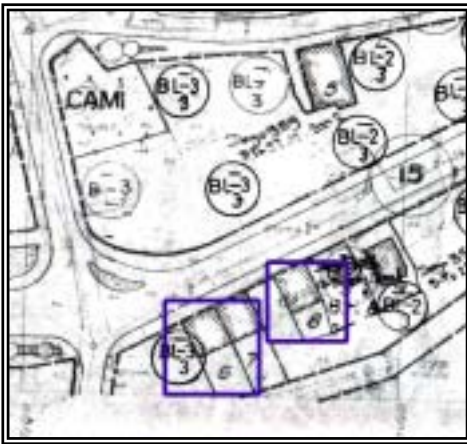
Gömme Dolaplar : Tescilli konutların hepsinde duvarlara gömülmüş olarak bulunan bu dolaplar, ahşap işçiliği ile yapılmıştır. Dekoratif kapaklara sahip olan bu gömme dolaplar günümüzde de eşya ve elbise koymak için kullanılmaktadır. Kimi gömme dolapların içinde gusülhaneler de bulunmaktadır. Zamanla çeşitli boyamalara maruz kalmalarına rağmen işçiliklerinden bir şey kaybetmemişlerdir. Bir duvar boyunca devam eden dolaplara rastlandığı gibi duvarın ortasında tek bir küçük bölmeden oluşan dolaplara da rastlamak mümkündür. Tescilli evlerde en yaygın olarak görülen dolap modellerinin görünüşleri aşağıda verilmiştir.

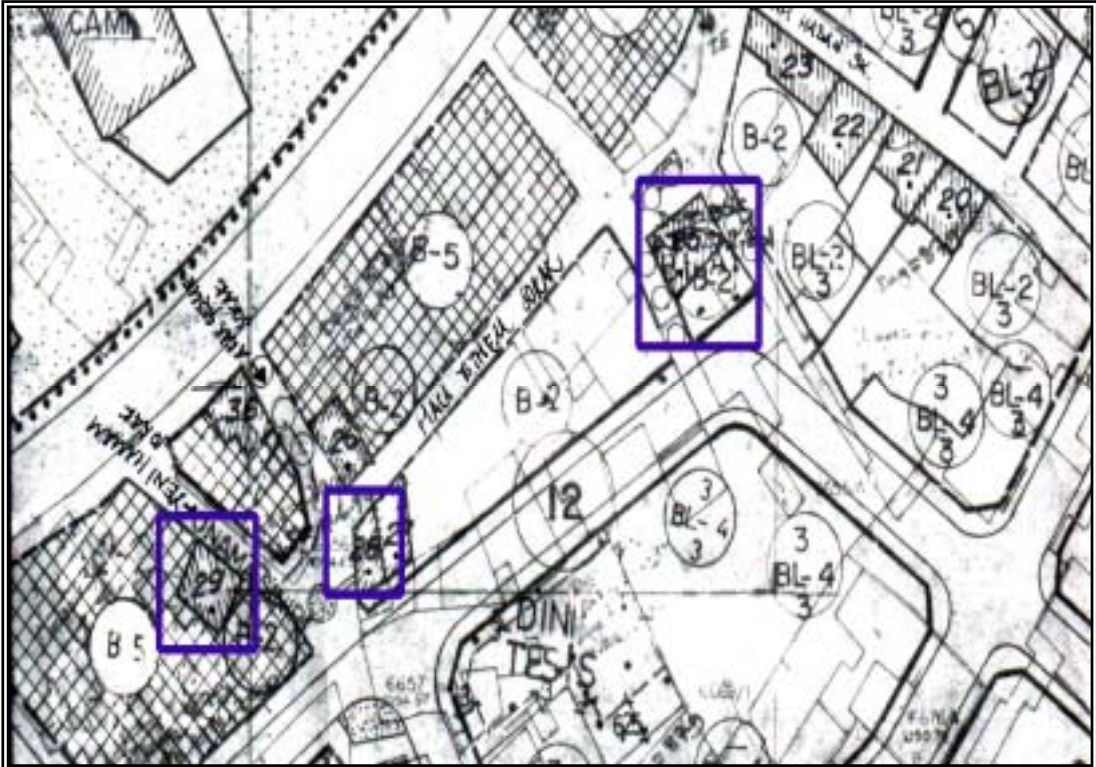
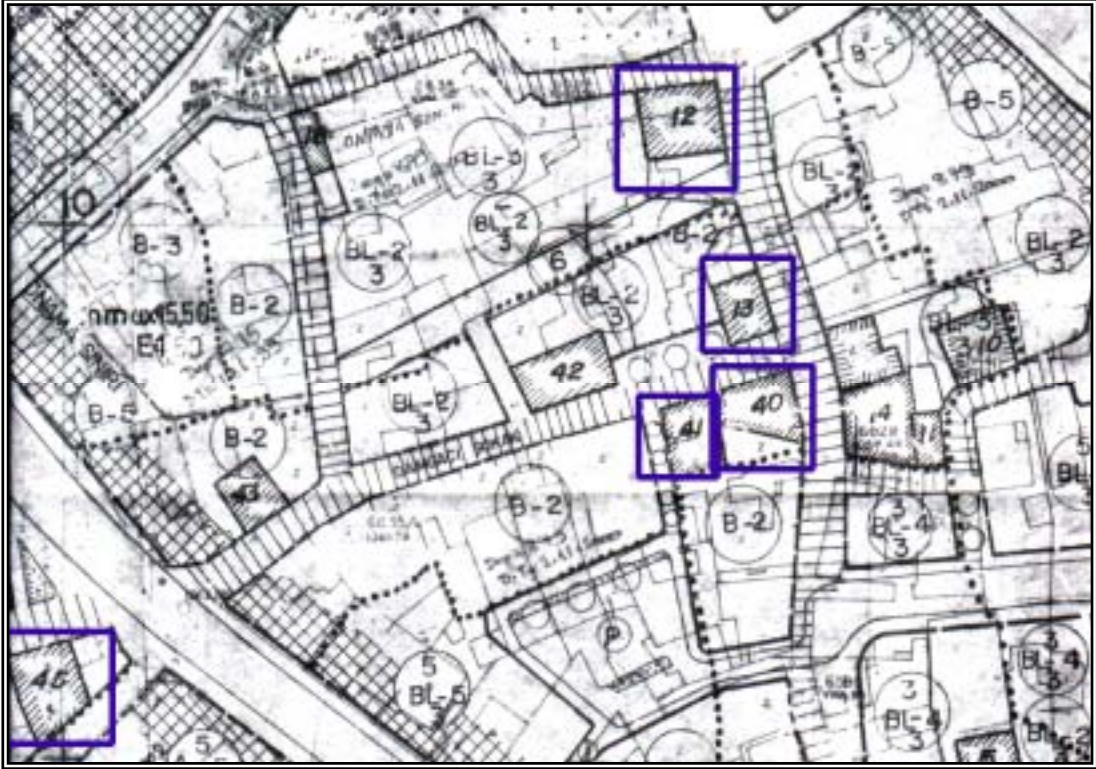
Şekil 3.1.3.4. Tescilli Evlerde Görülen Gömme Dolap Örneklerinin Görünüşleri
(Çizen: Kayalı,B. 2004)

3.2. Cephe Tipolojisi

Isparta kent merkezinde bulunan tescilli evlerin plan tipolojilerinin sınıflandırılmasından sonra cephe düzenleri de iki ana gruba ayrılmıştır. Düz cepheler ve hareketli cepheler ana başlıkları altında cephe tipolojileri incelenmiştir. Genellikle tescilli evler arasında hareketli ve katlı cephelere rastlanmaktadır. Toplam 58 tescilli konut arasında sadece 1 adet düz cepheli konuta rastlanmaktadır. Hareketli cepheler ise kendi içerisinde yükseltilmiş girişli cepheler (21 adet) ve çıkmalı cepheler (36 adet) olarak iki alt başlığa ayrılmıştır.

Şekil 3.2.1. İncelenen Konutlar:
29L-IID ve 29L-IIE Numaralı
İmar Paftaları
(Isparta Belediyesi, 2003)
(Şekil 3.1. Isparta Şehir Planı – II. Bölge)

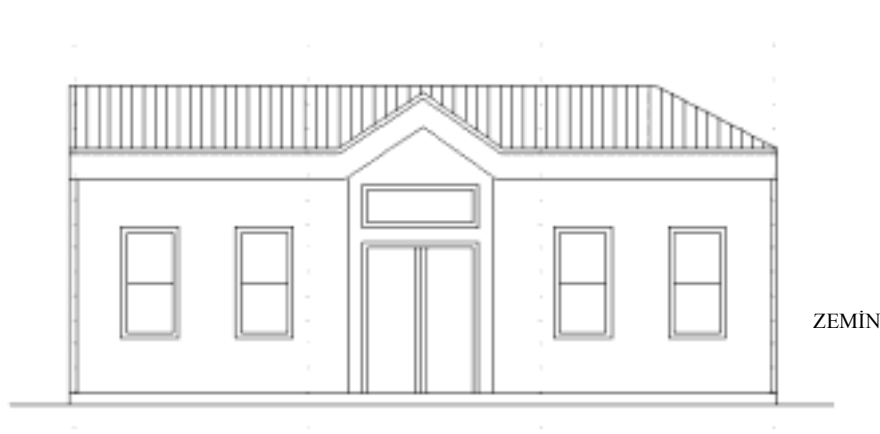

Şekil 3.2.2. İncelenen Konutlar: 29L-IIA Numaralı İmar Paftası
(Isparta Belediyesi, 2003) (Şekil 3.1. Isparta Şehir Planı – I. Bölge)

3.2.1. Düz Cepheler

Bu tür cephe örneklerine Isparta Kent merkezindeki tescilli evlerde pek rastlanmamaktadır. Toplam 58 adet örnekte, sadece 1 adedinde düz cephe görülmektedir. Bu konutun cephe hareketleri bulunmamakta ve bu eve giriş tretuar seviyesinden sağlanmaktadır. 53 tescil numaralı bu düz cepheli ev kaba yonu taş duvardan yapılan bodrum kat ve zemin kattan oluşmaktadır. İç mekân işleme olarak zengin olduğu görülen bu ev mekân hacimleri olarak oldukça kısırdır. Toplam iki odadan oluşan bu konutun zemin kat duvarları bağdadi tekniği ile inşa edilmiştir.

A. Bodrum + Bir Katlı Konutlar :

Şekil 3.2.1.1. 53 Tescil Numaralı Konutun Giriş Cephesi (Çizen: Kayalı,B. 2004)

3.2.2. Hareketli Cepheler

Isparta Kent merkezinde bulunan tescilli evlerin hemen hemen hepsi hareketli cepheler sınıfına girmektedir. Bu sınıflandırma bina giriş cephelerine göre yapılmış olup iki alt başlığa ayrılmaktadır.

3.2.2.1. Yükseltilmiş Girişli Cepheler

Yükseltilmiş girişli konutlar, zemin kotuna basamakla ulaşılan konutlardır. Bu konut tipleri de Isparta Kent merkezinde, bodrum üzeri tek katlı ve bodrum üzeri iki katlı konutlar olarak görülmektedir.

A. Bodrum + Bir Katlı Konutlar :

Tescilli evlerin 17 adedi bu sınıflandırmaya girmektedir. Girişin zemin kattan sağlandığı bu konutlarda, giriş tretuar kotundan birkaç basamakla çıkılarak sağlanmaktadır. Genellikle bodrum katları yüksekliklerinin yarısı kadar zeminden yükselmektedir.

Şekil 3.2.2.1.1. 12 Tescil Numaralı Konutun Giriş Cephesi (Çizen: Kayalı,B. 2004)

Şekil 3.2.2.1.2. 3 Tescil Numaralı Konutun Giriş Cephesi (Çizen: Kayalı,B. 2004)

Şekil 3.2.2.1.3. 34 Tescil Numaralı Konutun Giriş Cephesi (Çizen: Kayalı,B. 2004)

Şekil 3.2.2.1.4. 13 Tescil Numaralı Konutun Giriş Cephesi (Çizen: Kayalı,B. 2004)

Şekil 3.2.2.1.5. 40 Tescil Numaralı Konutun Giriş Cephesi (Çizen: Kayalı,B. 2004)

B. Bodrum + İki Katlı Konutlar :

Tescilli konutlar arasında toplam 4 adedi yüksek kottan girişi sağlanan bodrum üzeri iki katlı sınıfa girmektedirler. Bu konutlarda da zemin döşemesi yükseltildiği için bodrum katlar tabii zemin kotundan yukarıda bulunmaktadır.

Şekil 3.2.2.1.6. 25 Tescil Numaralı Konutun Giriş Cephesi (Çizen: Kayalı,B. 2004)

Şekil 3.2.2.1.7. 29 Tescil Numaralı Konutun Giriş Cephesi (Çizen: Kayalı,B. 2004)

3.2.2.2. Çıkmalı Cepheler

Giriş cephesinde herhangi bir cumba hareketi bulunan tescilli evler bu sınıfa girmektedir. İki ve üzeri kata sahip olan evlerin hepsinde çeşitli cumbalara rastlanmaktadır. Bu evlerde cumbalar, cephenin her iki yanında bulunduğu gibi girişin üzerinde tek bir cumba olarak da karşımıza çıkmaktadır. Bu kapalı çıkmaların pencere düzenleri de cephenin bir devamı gibi görünmektedir. Çoğu örnekte, cumba kenarlarında çeşitli motifleri bulunan ahşap ya da taş köşebentler bulunmaktadır. Genellikle cumba altlarında, ahşap tavan döşemeleri gibi çeşitli süslemelere rastlamak mümkündür. Cumba önlerinde ise düz ahşap alınlıklar olabildiği gibi süslemeler bulunan ahşap cumba alınlıkları da vardır.

A. İki Katlı Konutlar :

Çıkmalı cephelerde iki katlı örneklere pek fazla rastlanmamaktadır. Genellikle bodrumlu örnekler bulunmaktadır. İki katlı konutlarda giriş kaldırım kotundan sağlanmaktadır. Bu yapılar da cumba orta ya da yan sofanın sonunda sokağa doğru çıkıntı yapmış şekildedir.

Şekil 3.2.2.2.1. 6 Tescil Numaralı Konutun Giriş Cephesi (Çizen: Kayalı,B. 2004)

Şekil 3.2.2.2.2. 45 Tescil Numaralı Konutun Giriş Cephesi (Çizen: Kayalı,B. 2004)

Şekil 3.2.2.2.3. 51 Tescil Numaralı Konutun Giriş Cephesi (Çizen: Kayalı,B. 2004)

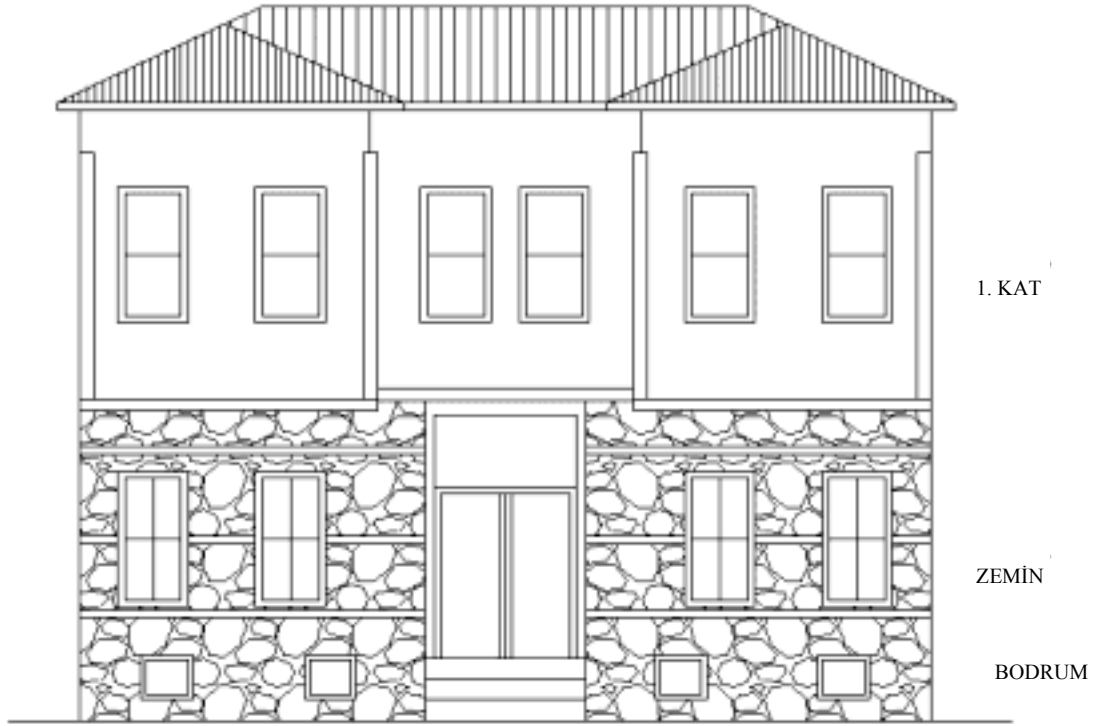
B. Bodrum + İki Katlı Konutlar :

İki katlı konutlara göre sayıları oldukça fazla olan bu sınıftaki konutların girişleri düz ayak olabildiği gibi yükseltilmiş girişli de olabilir. Çıkmlar ikinci katta sofanın bir uzantısı gibi yola doğru uzanmaktadır. Sofanın bir parçası olabildiği gibi cumbalar, kapatılarak sofaya açılan bir mekân olarak da kullanılabilir.

Bu tipolojideki konutlarda cumbalar, cephenin her iki yanında bulunabildiği gibi cephenin bütün yüzünü kapladığı görülebilmektedir. Konutların cephe çizimleri aşağıda verilmiştir. Çizimlerde sadece cumbaların görüldüğü, konutların giriş cepheleri bulunmaktadır. Bazı konutların arka cephelerinde de yer yer çıkmlara rastlamak mümkündür.

Şekil 3.2.2.2.4. 8 Tescil Numaralı Konutun Giriş Cephesi (Çizen: Kayalı,B. 2004)

Şekil 3.2.2.2.5. 25 Tescil Numaralı Konutun Giriş Cephesi (Çizen: Kayalı,B. 2004)

Şekil 3.2.2.2.6. 26 Tescil Numaralı Konutun Giriş Cephesi (Çizen: Kayalı,B. 2004)

Şekil 3.2.2.2.7. 41 Tescil Numaralı Konutun Giriş Cephesi (Çizen: Kayalı,B. 2004)

Şekil 3.2.2.2.8. 4 Tescil Numaralı Konutun Giriş Cephesi (Çizen: Kayalı,B. 2004)

3.2.3. Cephe Elemanları

Çalışmada, tescilli yapıların karakteristik özelliklerini belirleyen önemli unsurlardan olan cephe elemanlarından cumbalar, pencereler, söveler-köşebentler, saçaklar, dış kapılar incelenmiştir.

Cumbalar (Çıkmalar) : Eski Türk evlerinde sıklıkla rastlanan çıkmalardır cumbalar. Çoğunlukla ahşap olabildiği gibi taş malzeme ile de inşa edilebilir. Isparta kent merkezinde bulunan tescilli konutların ikinci katlarında, yola doğru çıkmalar şeklinde çeşitli cumbalar bulunmaktadır.

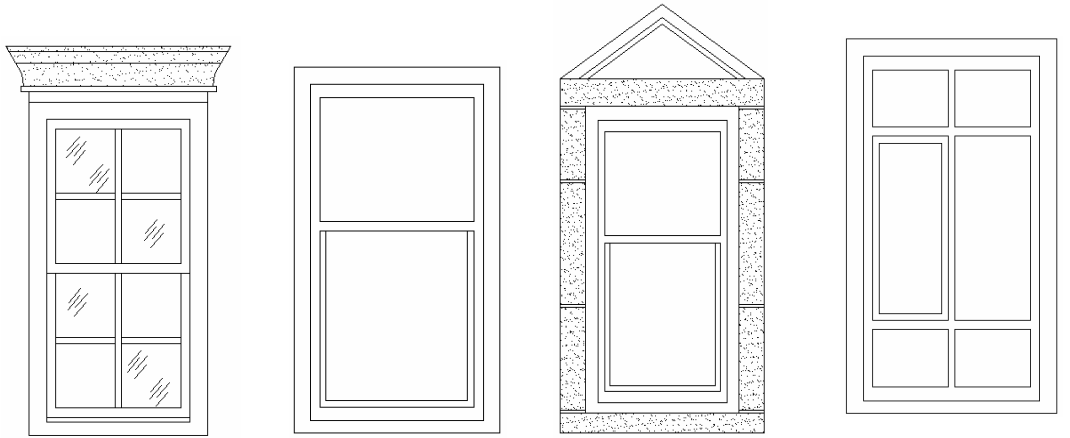
Şekil 3.2.3.1. Tescilli Konutlarda Çıkma Örnekleri (Çizen: Kayalı,B. 2004)

Pencereler : Tescilli konutlarda genellikle giyotin pencere tiplerine rastlanmaktadır. Taş işçiliği ile yapılan konutlarda pencereler taş sövelerle süslenmiş, ahşap duvarlara açılan pencerelerse ahşap pervazlarla çerçevelenmiştir. Tipik bodrum, zemin ve üst kat pencere tipleri aşağıda çizimleriyle gösterilmiştir.

Taş söveli giyotin pencere

Şekil 3.2.3.2. Tescilli Konutlarda Alt Kat Pencereleri (Çizen: Kayalı,B. 2004)

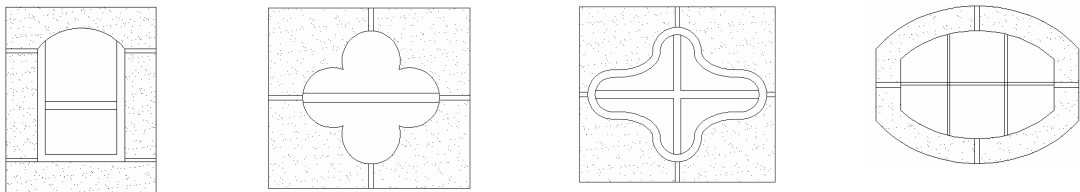

Başlıklı giyotin pencere

Giyotin pencere

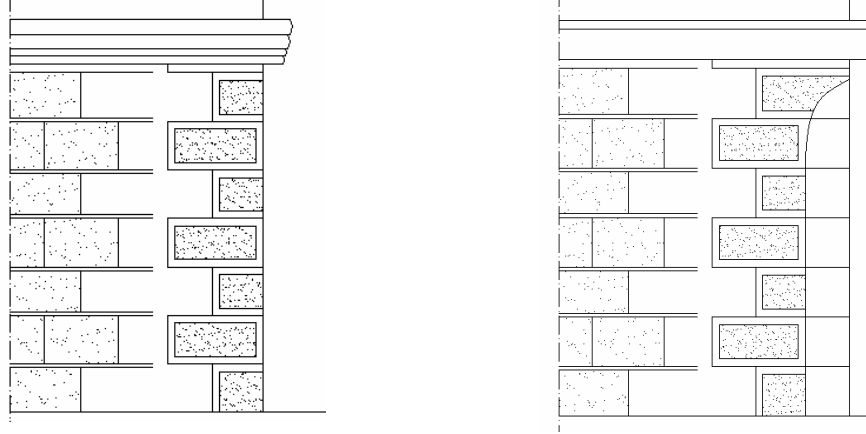
Ahşap kanatlı pencere

Şekil 3.2.3.3. Tescilli Konutlarda Üst Kat Pencereleri (Çizen: Kayalı,B. 2004)

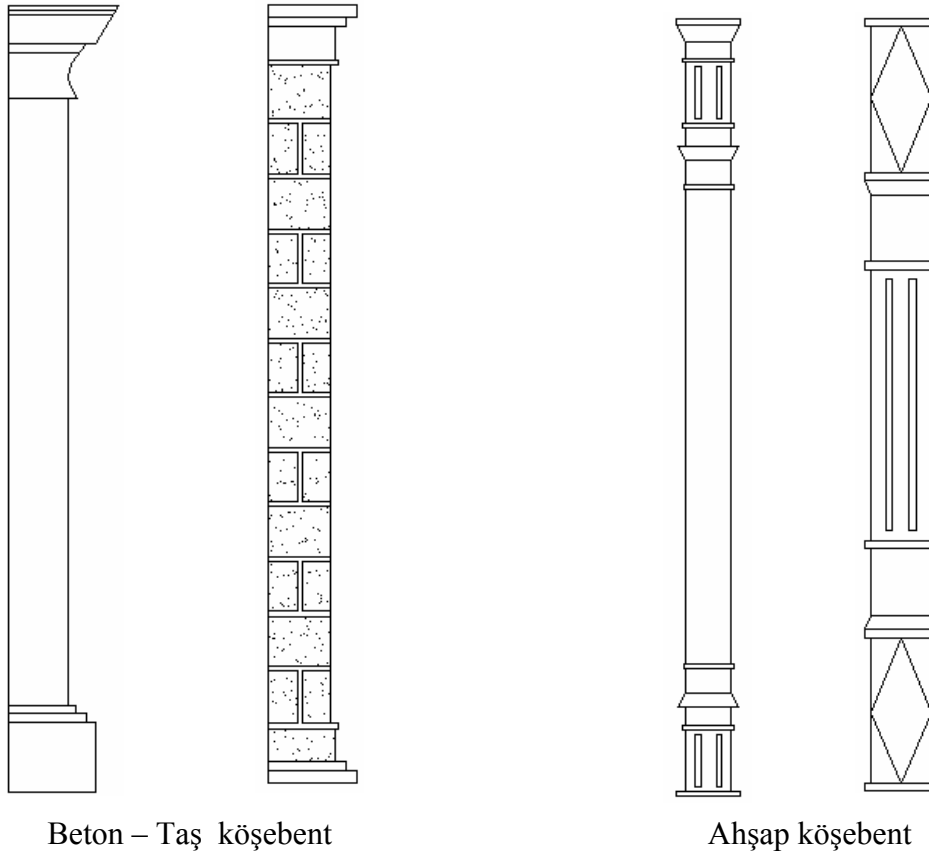

Şekil 3.2.3.4. Tescilli Konutlarda Bodrum Kat Pencereleri (Çizen: Kayalı,B. 2004)

Söveler - Köşebentler : Tek katlı konutlarda cephe kenarlarına, iki katlı konutlarda ise cumba kenarlarına konan köşebentler, ahşap olabildiği gibi taştan yapılmış da olabilir. Çeşitli motifleri olan köşebentlerden en yaygın olanlarının çizimleri aşağıda bulunmaktadır.

Şekil 3.2.3.5. Tescilli Konutlarda Zeminde Taş Köşebentler (Çizen: Kayalı,B. 2004)

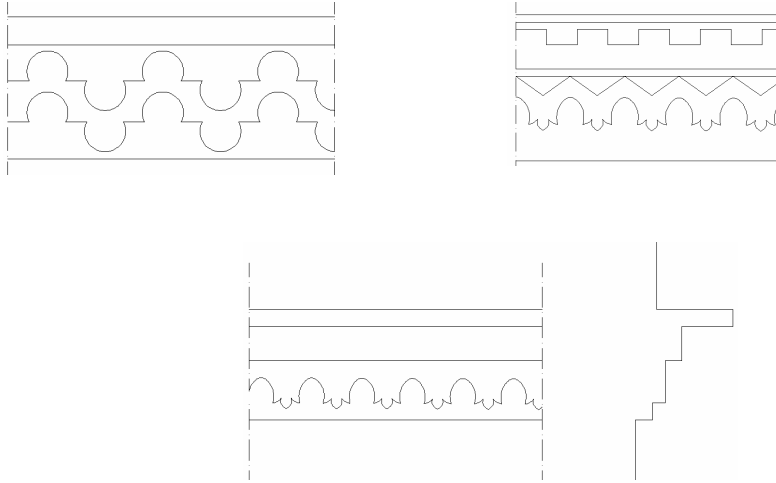

Beton – Taş köşebent

Ahşap köşebent

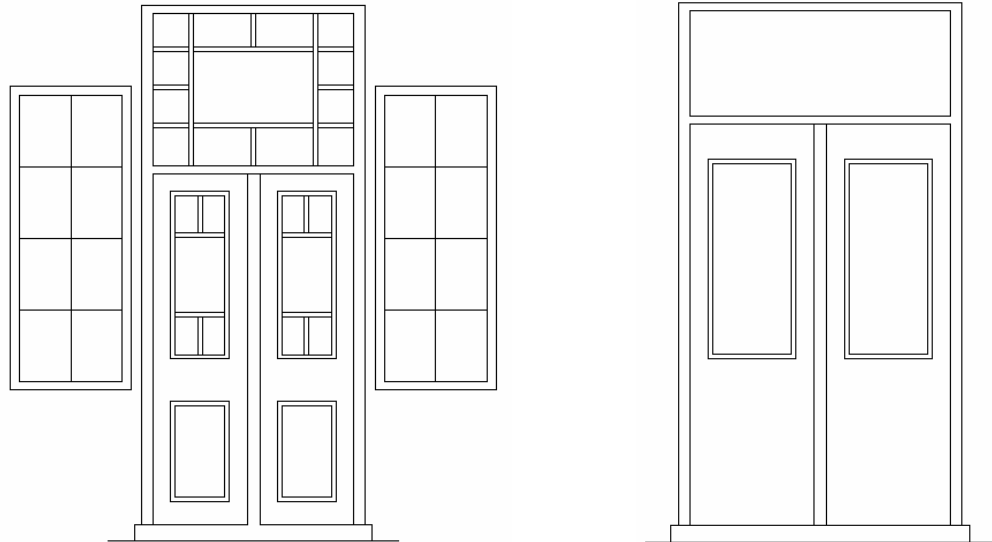
Şekil 3.2.3.6. Tescilli Konutlarda Üst Kat ve Cumbalarda Bulunan Köşebentler (Çizen: Kayalı,B. 2004)

Saçaklar – Çıkma Bordürleri : Genellikle çatı saçaklarında ya da cumba alınlığında bulunan ahşap motiflerdir. Tamamen el işçiliği olan elemanlar, bakımsızlık yüzünden özelliklerini kaybedip, çürümektedirler.

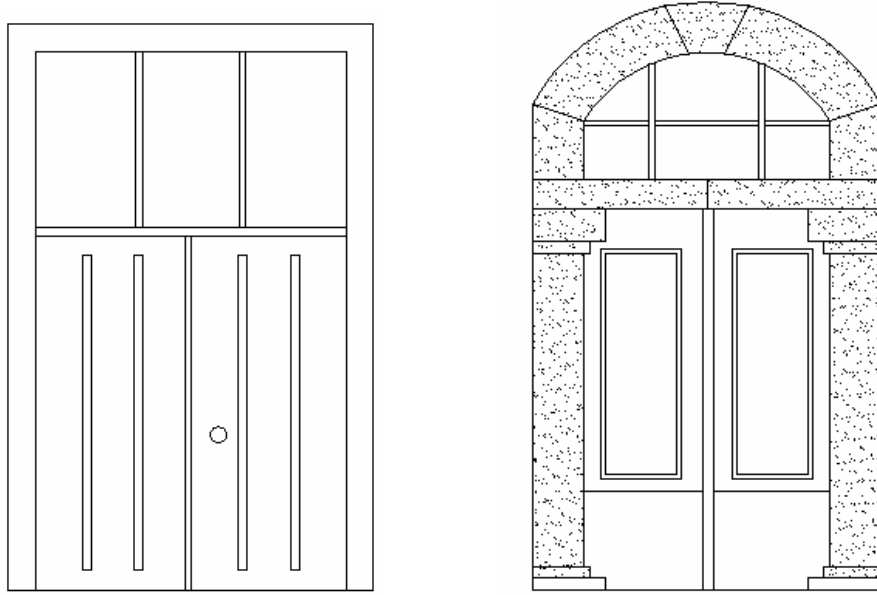

Şekil 3.2.3.7. Tescilli Konutlar - Cumba ve Saçak Bordürleri (Çizen: Kayalı,B. 2004)

Dış Kapılar : Konutların genellikle ana caddeye bakan giriş kapıları ahşap işçiliği ile imal edilmiştir. Taş işçiliği görülen konutlarda, giriş kapıları da taş sövelerle çerçeveslenmiştir. Dış kapılar, oldukça yüksek ve camlıdır. Hemen hemen hepsi çift kanatlıdır. En çok rastlanan giriş kapısı örnekleri çizimleri aşağıda verilmiştir.

Şekil 3.2.3.8. Tescilli Konutlarda Dış Kapı Örnekleri (Çizen: Kayalı,B. 2004)

Şekil 3.2.3.9. Tescilli Konutlarda Dış Kapı Örnekleri (Çizen: Kayalı,B. 2004)

3.3. Malzeme ve İnşa Teknikleri

Eski Isparta evlerinin ana yapı malzemesi genellikle taştır. Zemin katlar ve bodrumlar genellikle bütünüyle taştan inşa edilmiştir. Bazı evlerin kuzeye bakan duvarları ise taş karkas olarak yapılmıştır. Üst katların duvarları kerpiç dolgu “hımış” veya bağdadi olarak inşa edilmiştir. Ahşap; evin taşıyıcı sisteminde, doğramalarda, tavan ve taban döşemelerinde kullanılmıştır. Bu ana malzemelerin dışında toprak, alçı gibi malzemeler de kullanılmıştır.

Arka ve yan cepheleri taş duvar olarak inşa edilen evlerin diğer kısımları ahşap bağdadi olarak inşa edilmiştir. Sıva malzemesi olarak çoğunlukla saman katkılı sıva harcı haline getirilen çamur kullanılmıştır.

Yapılara kimlik kazandırma bakımından önemli bir yere sahip olan bu plan ve cephe elemanlarının yapım tekniklerinin, malzemelerinin ve ustalarının günümüzde kolay bulunamaması da bir koruma sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Zamanla yıpranan yapıların plan ve cephe düzenlerine yapılan bilinçsiz müdahalelerde yapıların kimliklerinde bozulmalara yol açmaktadır.

4. ISPARTA KENTİ TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK ÖRNEKLERİNİN KORUMA SORUNLARI

4.1. Isparta Kent Merkezinde Bulunan Tescilli Sivil Mimarlık Örneklerinin Günümüzdeki Durumları

Isparta kent merkezinde bulunan tescilli yapıların çoğu yıpranma tehlikesi ile yüz yüze gelmiştir. Bu yapılar çoğunlukla hava koşulları, zemin hareketleri gibi doğal sebeplerden etkilenmiştir. Doğal sebeplerin yanına insan etkileri ile oluşan yangın, bilinçsiz müdahale, yıpratma gibi etkenler de eklenince yapıların yıpranması kaçınılmaz bir hal almıştır.

Bir dönemin tanıkları olan yapıların, zamanın gereklerine ayak uydurması için restorasyon adı altında bir takım değişiklikler yapılmaktadır. Isparta Kent Merkezi'nde bulunan tescilli konutlarda çoğu bilinçsiz olan bu müdahaleler yapının tarihsel özelliğini bozmakta ve yapıya zarar vermektedir. Zamana yenik düşen ve yıpranan kapı, pencere, sıva ve boya gibi dış cephe elemanlarının gelişigüzel, orjinaline aykırı yenilenmesi, yapının tarihsel kimliğine zarar vermektedir. Isparta kent merkezindeki tescilli yapılara bakıldığı zaman bu tür yanlış uygulamalar sıklıkla görülmektedir.

Özellikle kent merkezinde yoğun olarak görülen tescilli yapılarda bakımsızlık hemen dikkati çekmektedir. İçinde yaşayanların olmadığı evler, çürüme ve yok olma tehlikesi ile daha önce yüz yüze kalmaktadır. Isparta merkezde 2004 yılı itibariyle tescile kayıtlı 58 adet sivil mimarlık örneğinden 4 adedi yangın sonucu kullanılamaz hale gelmiştir. 18 ve 36 tescil numaralı evler tamamen yanmış ve yok olmuş, 55 ve 56 tescil numaralı evler ise büyük ölçüde yanmış ve kullanılamaz duruma gelmiştir. 9, 29 ve 46 tescil numaralı evler ise içerilerinde oturanlar olmadığı için bakımsızlıktan ileri derecede yıpranmış ve oturulamaz hale gelmiştir. İçerisinde oturulmayan ve yıpranma tehlikesiyle karşı karşıya kalan 6 tescilli ev daha bulunmaktadır. 1930'lu dönemlere ait bu yapılarda ağırlıklı olarak kiracılar bulunmaktadır.

4.2. Isparta Kent Merkezinde Yapılan Koruma Çalışmaları

Isparta Kent Merkezi'nde bilinçli olarak yapılan kapsamlı restorasyon çalışmaları 2004 yılı dahil olmak üzere pek fazla değildir. Çoğu yenileme çalışması ise kısmi ölçekte ve yapının eski orijinalliğinden uzakta gerçekleştirilmektedir. Genellikle Isparta Belediyesi ve İl Özel İdare tarafından gerçekleştirilen restorasyon uygulamaları yanında, orijinalliğinden uzak olmasına rağmen ev sahipleri ve kiracıların da yaptıkları değişiklikler görülmektedir. Özellikle cephe tamiratları ile sınırlı olan bu uygulamaların kapsamı da oldukça dardır.

Isparta Kent Merkezi'nde, tescilli sivil mimarlık örneklerinden konutlarda yapılan koruma çalışmaları, aşağıda belirtilmiştir.

A- İmam Hasan Sokak :

Sokak kapsamında yapılan restorasyon çalışmasına kısmi bir örnek teşkil eden bu çalışma, kapsamlı bir uygulama değildir. Sadece Isparta Belediyesi tarafından dış cephede boyama uygulaması yapılan konutların içlerine dokunulmamıştır. Sokak döşemesi de değiştirilen bu bölge kent merkezine yakın bir alanda bulunmaktadır. Etrafında koruma çalışması yapılmayan tescilli yapılar da bulunmaktadır. Toplam dört adet tescilli konutu içeren bu uygulama, 2003 yılı itibariyle yapılmıştır.

Şekil 4.2.1., 4.2.2. İmam Hasan Sokak'tan Restorasyon Sonrası Görünüm
(Fotoğraf: Kayalı, B. 2004)

Çizelge 4.2.1. İmam Hasan Sokak'ta Restore Edilen 23 T. Nolu Bina Hakkında Bilgi

Yapının Sahibi	Mustafa Şükrü Dulupcu
Yapının Adresi	Gazi Kemal Mahallesi, İmam Hasan Sokak. No:6
Yapının Tescil Özellikleri	8019 Ada\1 Parsel Tescil No: 23 Ç2
Pafta No	29L - IIa
Dönemi	20. yy. başları
Onarım Tarihi	2003 Yılı
Eski İşlevi	Konut
Yeni İşlevi	Konut
Yapısal Özellikleri	Birinci katı yığma taş, ikinci katı bağdadi tekniği ile inşa edilmiştir. Bina cephesi iki girişlidir. Girişler üzerindeki iki cumba üçgen alınlıdır.
Yapılan Değişiklikler	Isparta Belediyesi'nce dış cephesi onarıldı.
Plan Tipolojisi	Orta Sofalı Plan
Cephe Tipolojisi	Hareketli – Çıkmalı Cephe

Çizelge 4.2.2. İmam Hasan Sokak'ta Restore Edilen 22 T. Nolu Bina Hakkında Bilgi

Yapının Sahibi	Özel Mülkiyet
Yapının Adresi	Gazi Kemal Mahallesi, İmam Hasan Sokak. No:8
Yapının Tescil Özellikleri	8019 Ada\2 Parsel Tescil No: 22 Ç2
Pafta No	29L – IIa
Dönemi	20. yy. başları
Onarım Tarihi	2003 Yılı
Eski İşlevi	Konut
Yeni İşlevi	Konut
Yapısal Özellikleri	Birinci katı yığma taş, ikinci katı bağdadi tekniği ile inşa edilmiştir. Binanın iki büyük giriş kapısı vardır.
Yapılan Değişiklikler	Isparta Belediyesi'nce dış cephesi onarıldı.
Plan Tipolojisi	Yan Sofalı Plan
Cephe Tipolojisi	Hareketli – Çıkmalı Cephe

Çizelge 4.2.3. İmam Hasan Sokak'ta Restore Edilen 21 T. Nolu Bina Hakkında Bilgi

Yapının Sahibi	Melihat Zeynelgil
Yapının Adresi	Gazi Kemal Mahallesi, İmam Hasan Sokak. No:10
Yapının Tescil Özellikleri	8019 Ada\3 Parsel Tescil No: 21 Ç2
Pafta No	29L – IIa
Dönemi	20. yy. başları
Onarım Tarihi	2003 Yılı
Eski İşlevi	Konut
Yeni İşlevi	Konut
Yapısal Özellikleri	Bina tek katlı olarak yığma taş bodrum kat üzerine inşa edilmiştir. Giriş yükseltilerek içeriye çekilmiştir. Üstü alaturka kiremitli kırma çatı ile örtülüdür.
Yapılan Değişiklikler	Isparta Belediyesi'nce dış cephesi onarıldı.
Plan Tipolojisi	Orta Sofalı Plan
Cephe Tipolojisi	Hareketli – Yükseltilmiş Girişli Cephe

Çizelge 4.2.4. İmam Hasan Sokak'ta Restore Edilen 20 T. Nolu Bina Hakkında Bilgi

Yapının Sahibi	Ahmet Hilmi Şani
Yapının Adresi	Gazi Kemal Mahallesi, İmam Hasan Sokak. No:12
Yapının Tescil Özellikleri	8019 Ada\4 Parsel Tescil No: 20 Ç2
Pafta No	29L – IIa
Dönemi	20. yy. başları
Onarım Tarihi	2003 Yılı
Eski İşlevi	Konut
Yeni İşlevi	Konut
Yapısal Özellikleri	Birinci katı yığma taş, ikinci katı bağdadi tekniği ile inşa edilmiştir.
Yapılan Değişiklikler	Isparta Belediyesi'nce dış cephesi onarıldı.
Plan Tipolojisi	Yan Sofalı Plan
Cephe Tipolojisi	Hareketli – Yükseltilmiş Girişli Cephe

Şekil 4.2.3. İmam Hasan Sokak'tan Restorasyon Öncesi Görünüm
(Fotoğraf: Haştemoğlu,H.)

Şekil 4.2.4. İmam Hasan Sokak'tan Restorasyon Sonrası Görünüm
(Fotoğraf: Kayalı,B. 2004)

B- Çayboyu Sokak :

Şehrin yeni gelişmekte olan gözde semtlerinden Çayboyu'nda bulunan konut Isparta Belediyesi tarafından 2004 yılında restore edilmiştir. Orjinaline sadık kalınmaya çalışılan uygulamada, günün gerekleri olan kalorifer v.b. donanımlar yapıya sonradan eklenmiştir. Dış cephede bulunan taşlar temizlenmiş ve doğramalar orjinaline uygun olarak yenilenmiştir.

Çizelge 4.2.5. Çayboyu Sokak'ta Restore Edilen 4 T. Nolu Bina Hakkında Bilgi

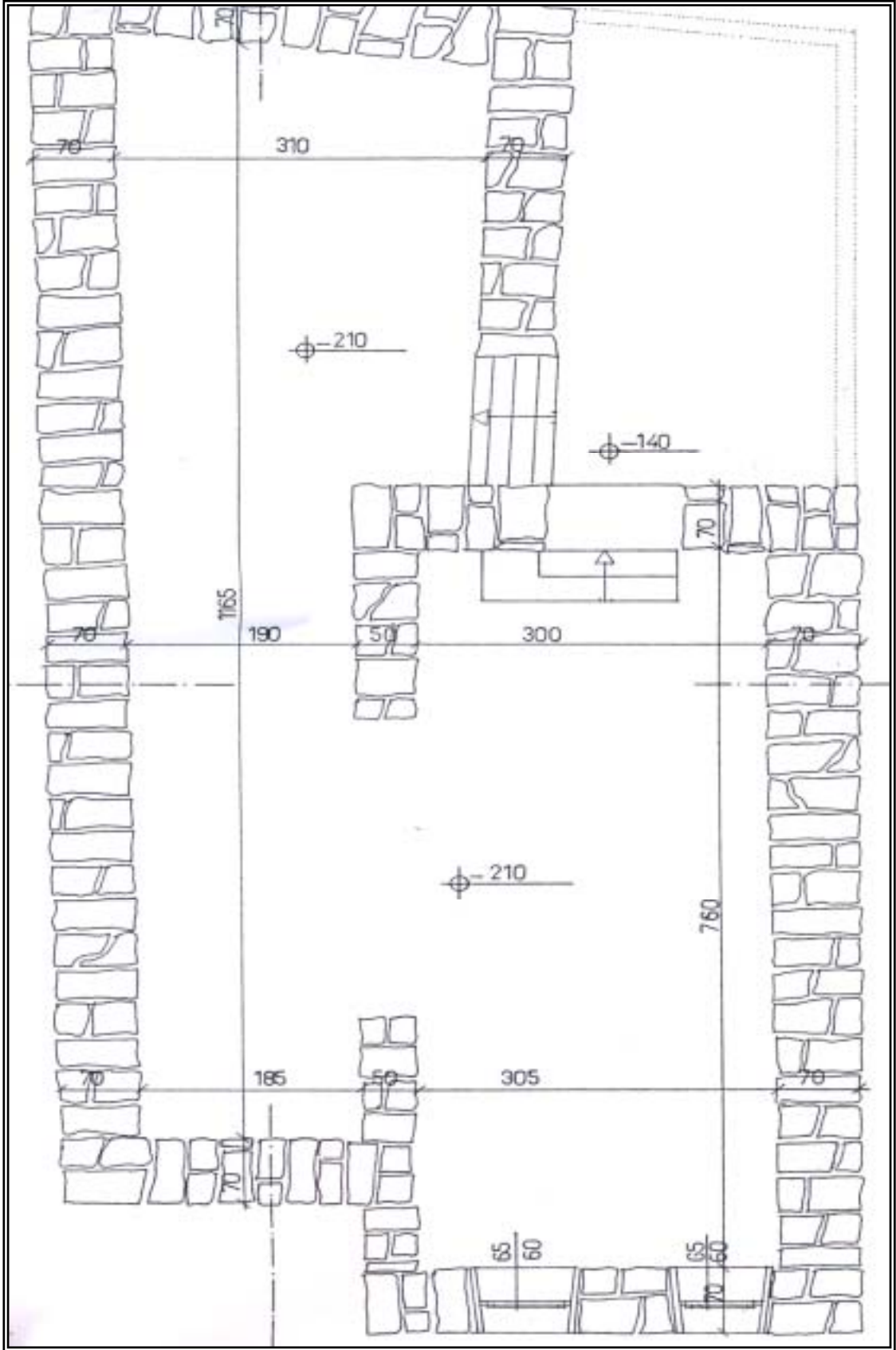
Yapının Sahibi	Isparta Belediyesi
Yapının Adresi	Turan Mahallesi, Çayboyu Sokak. No:158\2
Yapının Tescil Özellikleri	8148 Ada\6 Parsel Tescil No: 4 Ç2
Pafta No	29L – IId
Dönemi	20. yy. başları
Onarım Tarihi	2004 Yılı
Eski İşlevi	Konut
Yeni İşlevi	Kültür Evi
Yapısal Özellikleri	Bodrum ve birinci katı kesme taştan inşa edilen binanın ikinci katı bağdadi tekniği ile yapılmıştır. Binanın giriş iki kanatlı cümle kapısından sağlanmaktadır. İkinci katta giriş üzerine gelen bir cumba bulunmaktadır.
Yapılan Değişiklikler	Bina orjinaline sadık kalınarak yeniden düzenlenmiştir. Dış cephedeki taşlar temizlenerek, üst kat sıvası yenilenmiş ve bina boyanmıştır. Arka bahçesi de yeniden düzenlenerek oturma elemanları konulmuştur.
Plan Tipolojisi	Yan Sofalı Plan
Cephe Tipolojisi	Hareketli – Çıkmalı Cephe

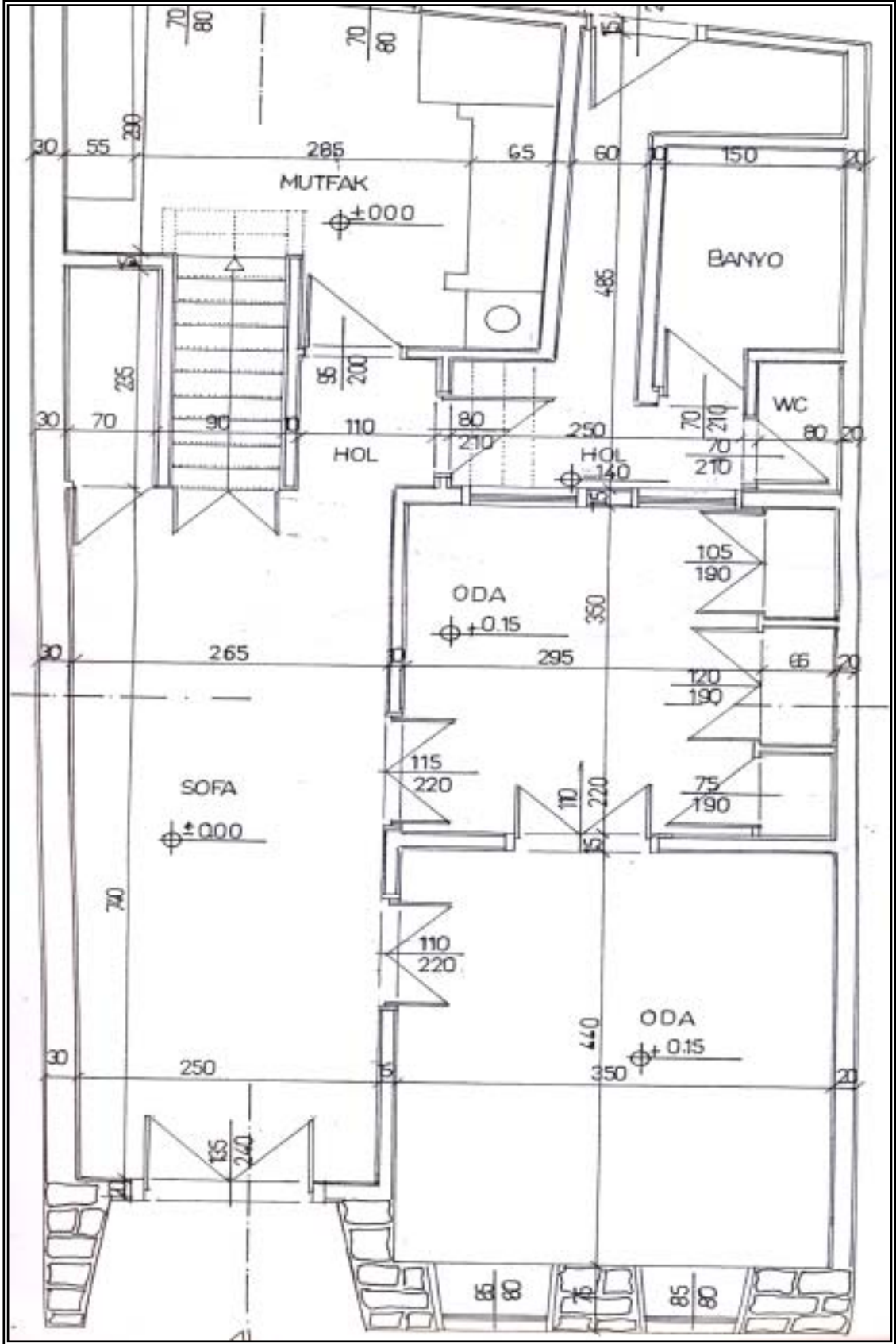
Şekil 4.2.5., 4.2.6. Çayboyu Sokak'ta 4 T. Nolu Binanın Restorasyon Öncesi Görünümü (Fotoğraf: Kayalı,B. 2004)

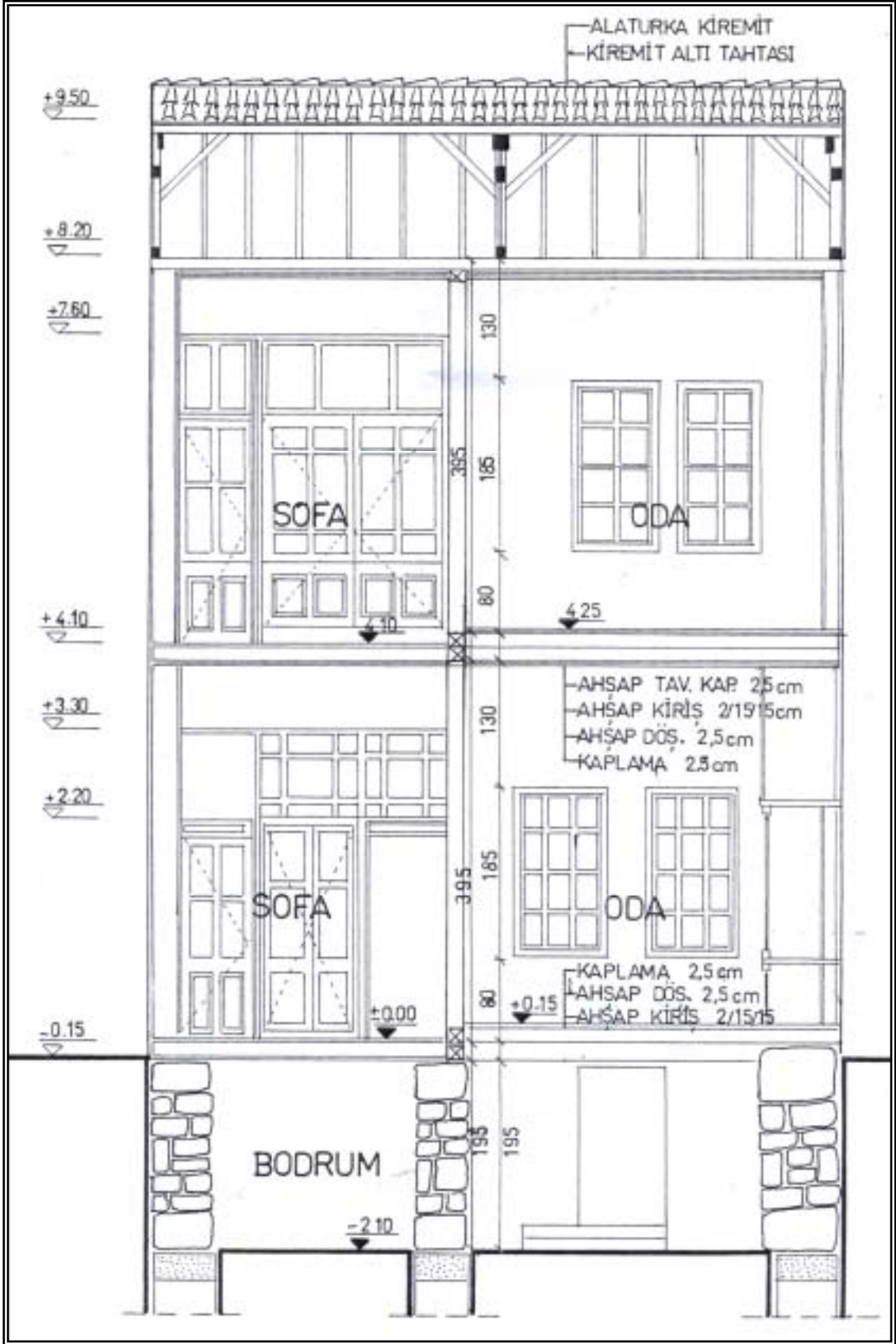
Şekil 4.2.7. Çayboyu Sokak'ta 4 T. Nolu Binanın Restorasyon Sonrası Görünümü (Fotoğraf: Kayalı,B. 2004)

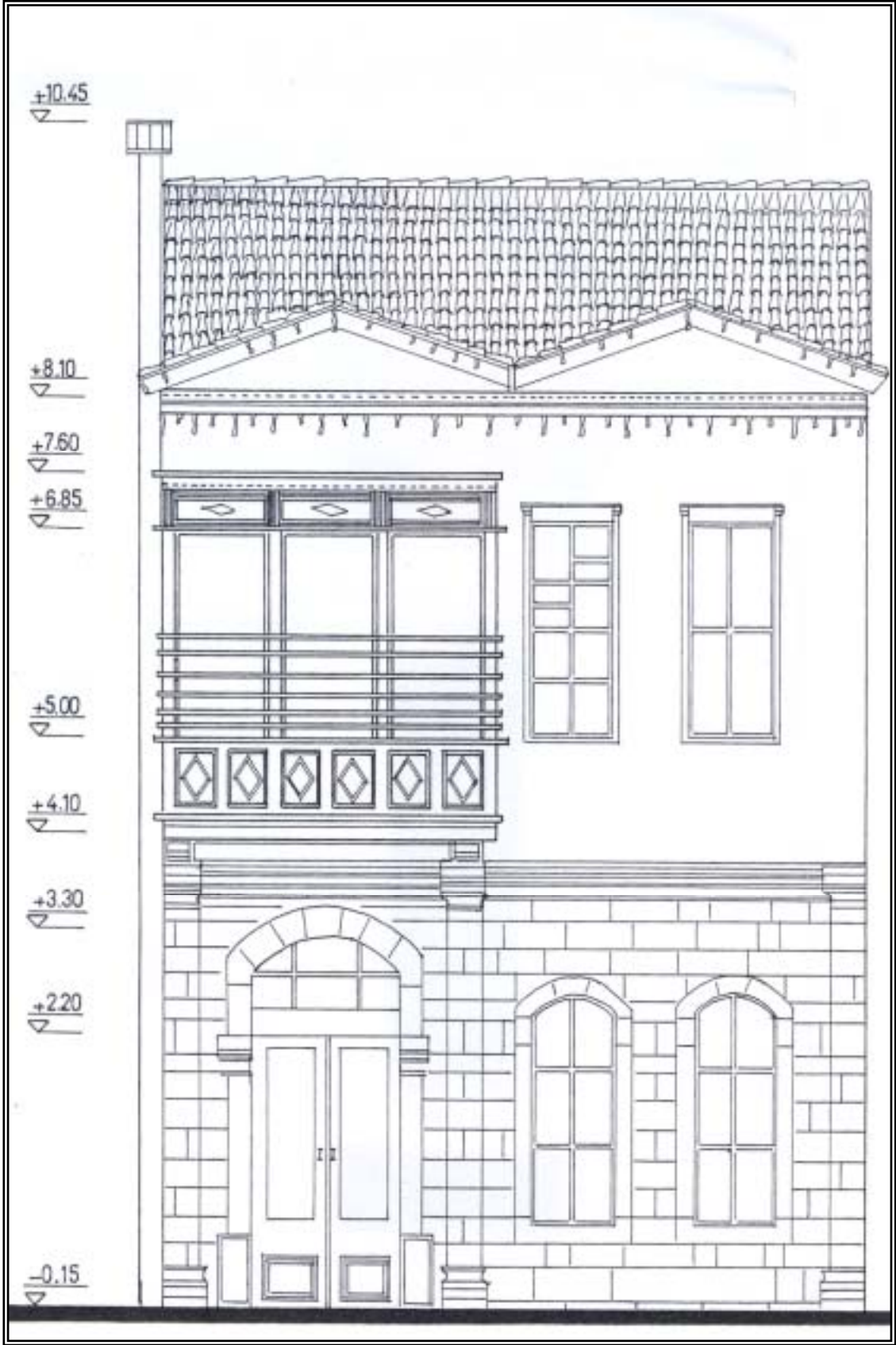
Şekil 4.2.8. Çayboyu Sokak'ta 4 T. Nolu Binanın Rölöve Projesi – Bodrum Kat
(Çizen: Özkaya, H., Kuzu, B., Ersan, O. 2003)

Şekil 4.2.9. Çayboyu Sokak'ta 4 T. Nolu Binanın Rölöve Projesi – Zemin Kat
(Çizen: Özkaya, H., Kuzu, B., Ersan, O. 2003)

Şekil 4.2.10. Çayboyu Sokak'ta 4 T. Nolu Binanın Rölöve Projesi – Kesit
(Çizen: Özkaya, H., Kuzu, B., Ersan, O. 2003)

Şekil 4.2.11. Çayboyu Sokak'ta 4 T. Nolu Binanın Rölöve Projesi – Giriş Cephesi
(Çizen: Özkaya, H., Kuzu, B., Ersan, O. 2003)

C- Damgacı Sokak :

Tescilli konutların yoğun olarak bulunduğu Damgacı Sokak içerisinde yer alan konut, 2004 yılında Isparta Valiliği tarafından restore edilmiştir. Şu an kullanılmayan yapı, tam anlamıyla orijinal bir restorasyon örneği değildir. Dış cephesinde yapılan boyama çalışmaları yapının kimliğinden uzakta bir uygulamadır.

Çizelge 4.2.6. Damgacı Sokak'ta Bulunan 41 T. Nolu Bina Hakkında Bilgi

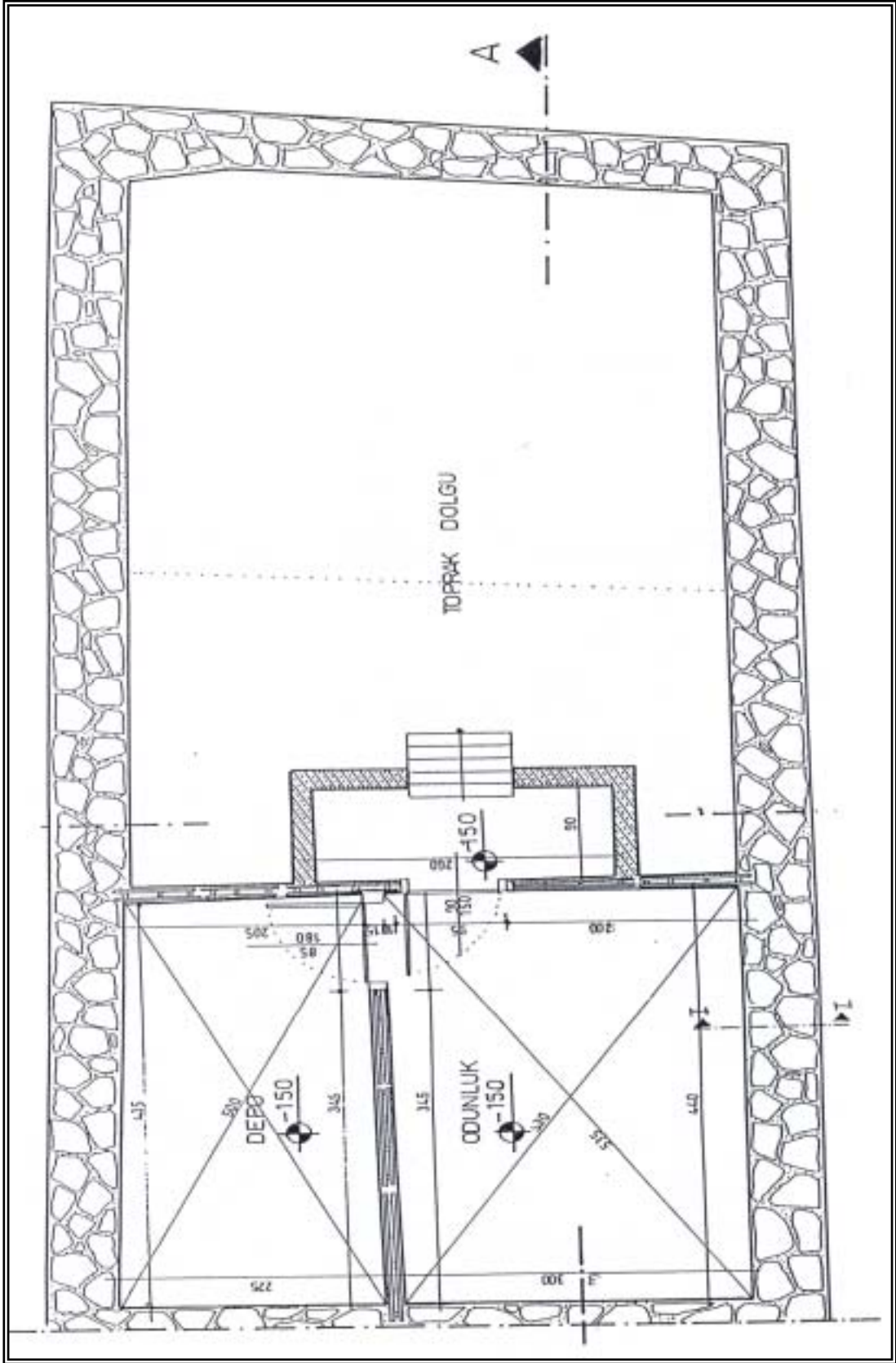
Yapının Sahibi	İl Özel İdare Müdürlüğü
Yapının Adresi	Çelebiler Mahallesi, Damgacı Sokak. No:3
Yapının Tescil Özellikleri	1249 Ada\24 Parsel Tescil No: 41 Ç2
Pafta No	29L – IIa
Dönemi	20. yy. başları
Onarım Tarihi	2004 Yılı
Eski İşlevi	Konut
Yeni İşlevi	
Yapısal Özellikleri	Birinci katı kesme taş, ikinci katı bağdadi tekniği ile inşa edilmiştir. Binanın çatısı alaturka kiremitli kırma çatıdır. Girişe gelen cephe girintisi üçgen alınlıdır.
Yapılan Değişiklikler	Valilik Tarafından restore edilmiştir.
Plan Tipolojisi	Orta Sofalı Plan
Cephe Tipolojisi	Hareketli – Çıkmalı Cephe

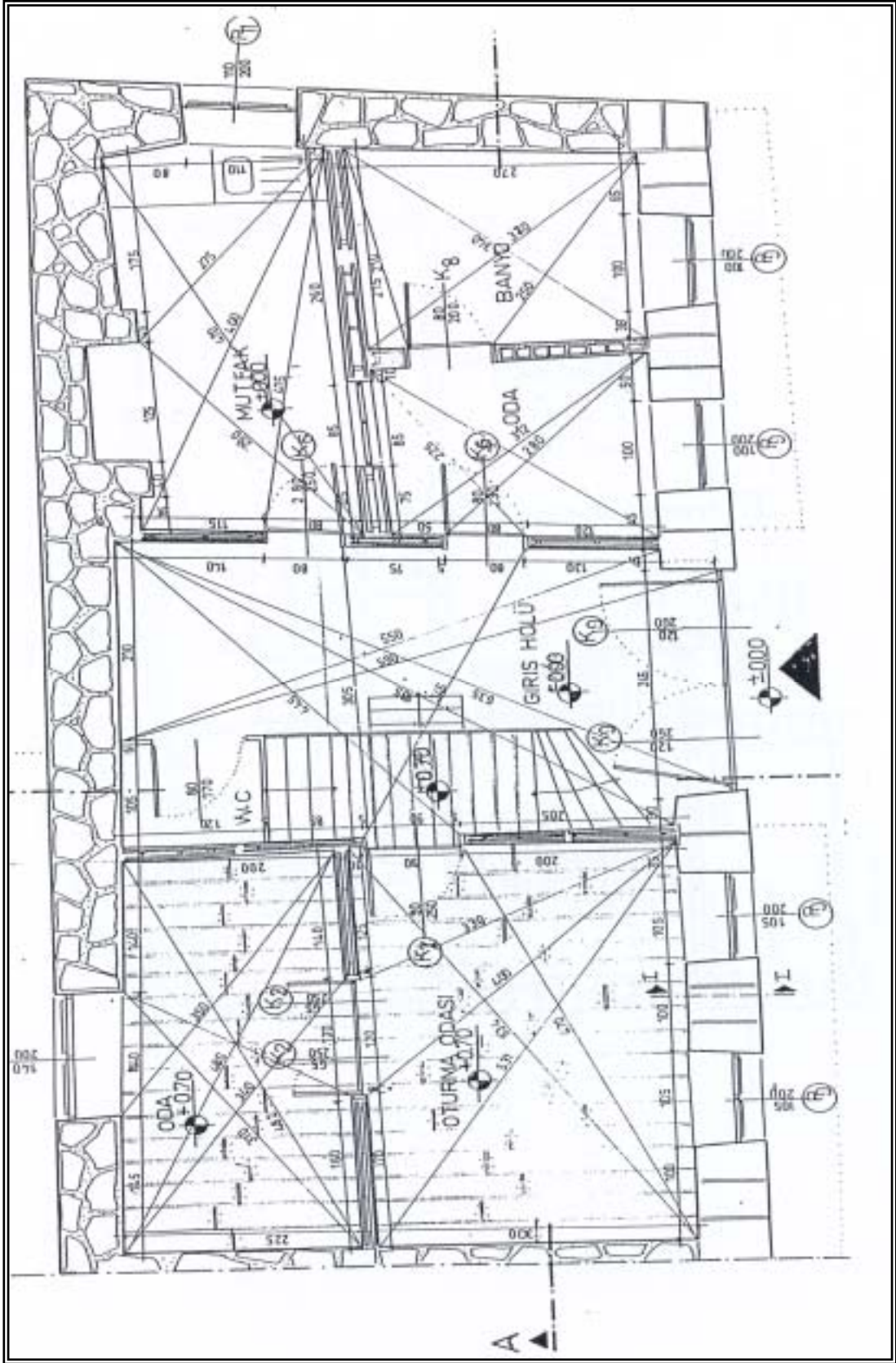
Şekil 4.2.12. Damgacı Sokak 41 T. Nolu Binanın Restorasyon Sonrası Görünümü
(Fotoğraf: Kayalı,B. 2004)

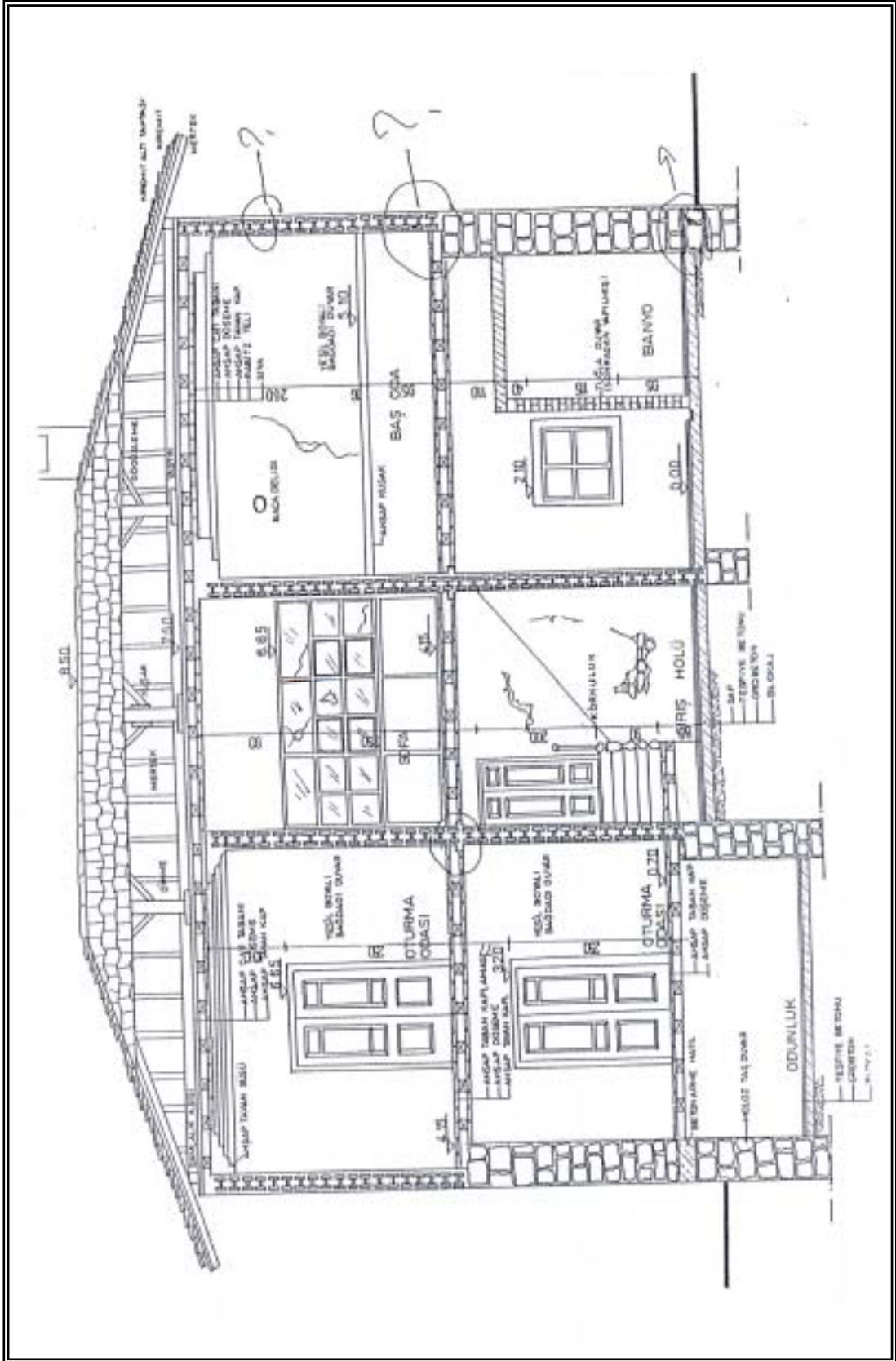
Şekil 4.2.13., 4.2.14. Damgacı Sokak 41 T. Nolu Binanın Restorasyon Öncesi Görünümü (Fotoğraf: Kayalı,B. 2004)

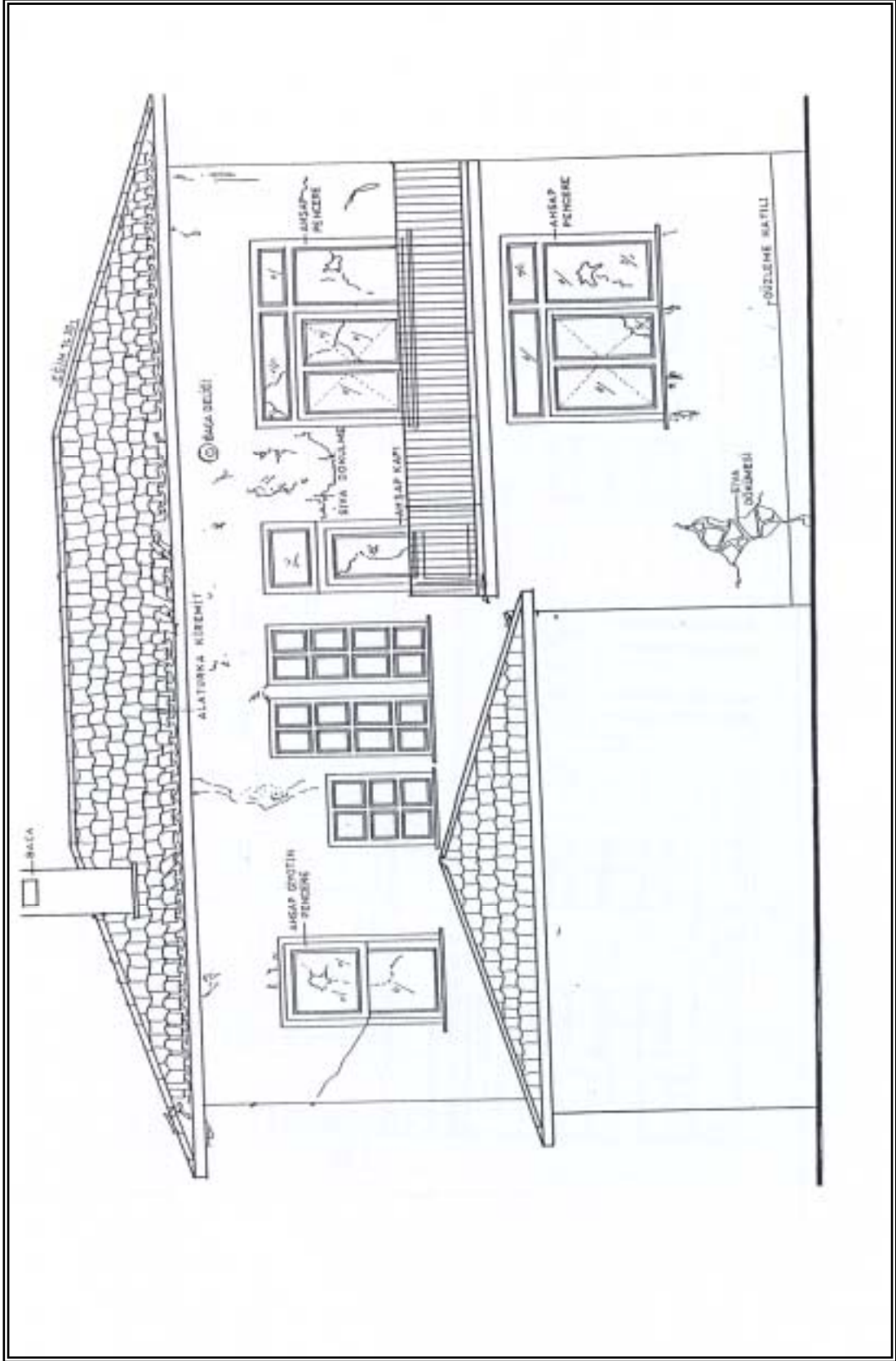
Şekil 4.2.15. Damgacı Sokak 41 T. Nolu Binanın Rölöve Projesi – Bodrum Kat
(Çizen: Söyek, R., Korkmaz, F., Denizlioğlu, Ö., Dönmezoğlu, D. 2003)

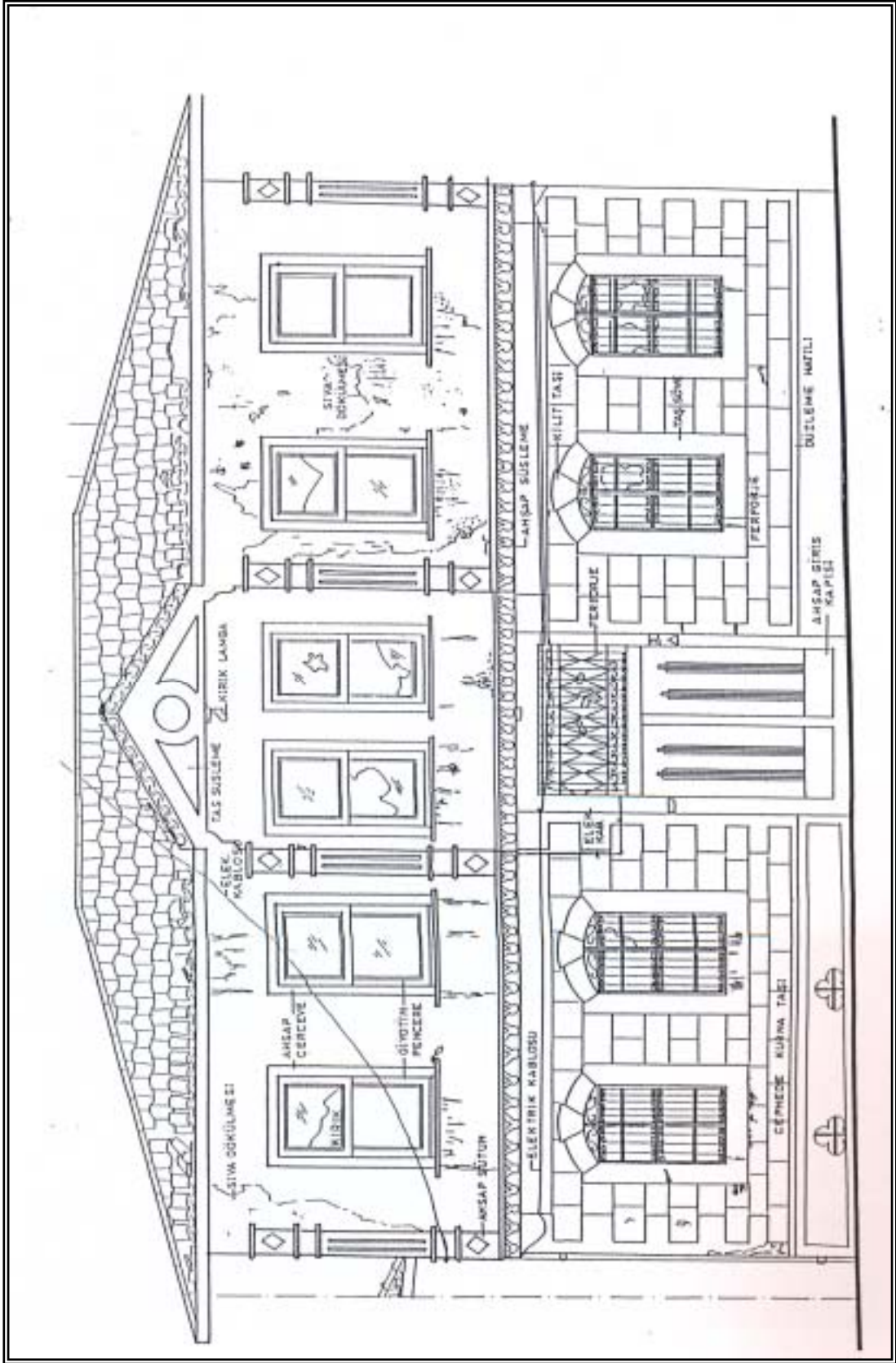
Şekil 4.2.16. Damgacı Sokak 41 T. Nolu Binanın Rölöve Projesi – Zemin Kat
(Çizen: Söyek, R., Korkmaz, F., Denizlioğlu, Ö., Dönmezoğlu, D. 2003)

Şekil 4.2.17. Damgacı Sokak 41 T. Nolu Binanın Rölöve Projesi – Kesit
(Çizen: Söyek, R., Korkmaz, F., Denizlioğlu, Ö., Dönmezoğlu, D. 2003)

Şekil 4.2.18. Damgacı Sokak 41 T. Nolu Binanın Rölöve Projesi – Yan Cephe
(Çizen: Söyek, R., Korkmaz, F., Denizlioğlu, Ö., Dönmezoğlu, D. 2003)

Şekil 4.2.19. Damgacı Sokak 41 T. Nolu Binanın Rölöve Projesi – Giriş Cephesi
(Çizen: Söyek, R., Korkmaz, F., Denizlioğlu, Ö., Dönmezoğlu, D. 2003)

Çizelge 4.2.7. Damgacı Sokak'ta Bulunan 42 T. Nolu Bina Hakkında Bilgi

Yapının Sahibi	İl Özel İdare Müdürlüğü
Yapının Adresi	Çelebiler Mahallesi, Damgacı Sokak. No:10
Yapının Tescil Özellikleri	8051 Ada\2 Parsel Tescil No: 42 Ç2
Pafta No	29L – IIa
Dönemi	20. yy. başları
Onarım Tarihi	2004 Yılı
Eski İşlevi	Konut
Yeni İşlevi	Kültür Evi
Yapısal Özellikleri	Binanın bodrum katı yığma taştan, birinci katı kesme taştan, ikinci katı ise bağdadi tekniği ile inşa edilmiştir. Giriş yükseltilerek içeri çekilmiş ve cumbalar arasından verilmiştir.
Yapılan Değişiklikler	Binanın iç ve dış cephe sıvaları yenilenerek boyanmıştır. Yapı elemanları tekrar elden geçirilerek onarılmıştır. Zemin döşemelerinin bir kısmı modern malzemelerle yenilenmiştir.
Plan Tipolojisi	Orta Sofalı Plan
Cephe Tipolojisi	Hareketli – Çıkmalı Cephe

Eski işlevi konut olan yapı 2004 yılında İl Özel İdare tarafından restore edilmiştir. Orijinal haline sadık kalınarak yapılan çalışma sonunda, yapı kültür evi olarak hizmet vermeyi beklemektedir. Taban ve tavan döşemelerinden sağlam olan kısımlar güçlendirilmiş, zayıf olan kısımlar ise yenilenmiştir. Giriş döşemeleri kaldırılarak yerine günümüz şartlarına uygun granit döşenmiştir. Giriş kapısı güçlendirilmiş ve varaklama yöntemiyle süslemeler yapılmıştır. Bu restorasyon uygulaması, Isparta kent merkezinde yapılan kapsamlı denilebilecek nadir uygulamalardan biridir.

Şekil 4.2.20., 4.2.21. Damgacı Sokak 42 T. Nolu Binanın Giriş Cephesi
(Fotoğraf: Kayalı,B. 2004)

Şekil 4.2.22. Damgacı Sokak 42 T. Nolu Binanın Rölöve Projesi – Giriş Cephesi

Çizelge 4.2.8. Kepeci Mahallesi'nde Bulunan 53 T. Nolu Bina Hakkında Bilgi

Yapının Sahibi	Isparta Belediyesi
Yapının Adresi	Kepeci Mahallesi, Hüseyin Avni Paşa Caddesi. No:9
Yapının Tescil Özellikleri	69 Ada\145 Parsel Tescil No: 53 Ç2
Pafta No	29L – IIb
Dönemi	20. yy. başları
Onarım Tarihi	-----
Eski İşlevi	Konut
Yeni İşlevi	Kültür Evi
Yapısal Özellikleri	Yığma taş subasmanın üzerine bağdadi tekniği ile inşa edilen tek katlı bir yapıdır. Üstü alaturka kiremitli kırma çatı ile örtülüdür.
Yapılan Değişiklikler	Isparta Belediyesi'nce Belediye Hizmet Alan restore ediliyor.
Plan Tipolojisi	Orta Sofalı Plan
Cephe Tipolojisi	Düz Cephe

Şekil 4.2.23. Kepeci Mahallesi 53 T. Nolu Binanın Restorasyon Öncesi Görünümü (Fotoğraf: Kayalı,B. 2004)

4.3. Tescilli Konutlarda Yaşayan İnsanlara ve Tescilli Konutların Günümüzdeki Durumlarına Yönelik Anket Çalışması

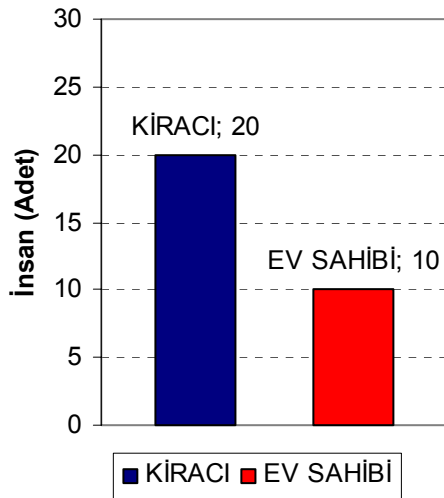
4.3.1. Anket Çalışmasının Kapsamı ve Yöntemi

Anket çalışması, Isparta kent merkezinde bulunan tescilli konutlarda yaşayan insanların durumlarının tespiti ve yaşadıkları evlerin özelliklerinin belirlenmesi için yapılmıştır. Toplam 58 adet tescilli konuttan sadece 30 adedine girmek mümkün olduğu için, anket çalışması bu evlerle sınırlı kalmıştır. İncelenen 30 adet konut içerisinde yaşayan insanlarla tek tek yapılan anket yardımıyla, insanların sorunları ve istekleri tespit edilmiştir. Toplam 8 adet yapıya ve yaşayan insanlara yönelik sorunun bulunduğu anket formu ekte verilmiştir. (Ek 2)

4.3.2. Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesi

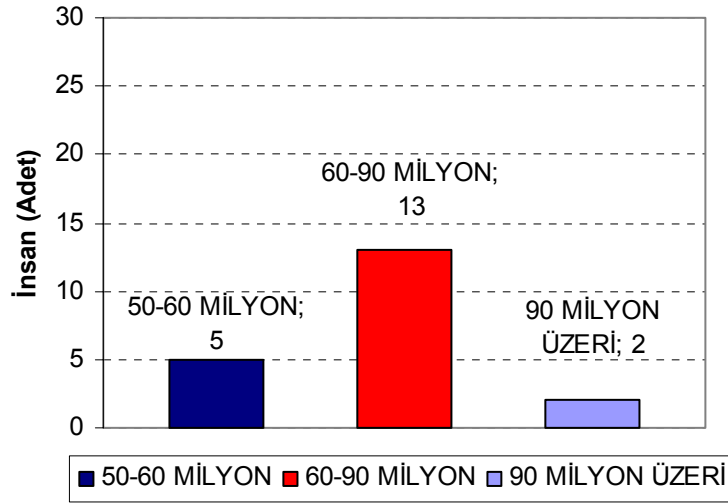
Anket çalışması yapılan insanlardan alınan bilgiler doğrultusunda oluşturulan sonuçların grafiksel görünümü, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur. Veriler incelenen 30 adet tescilli yapı baz alınarak yapılmıştır. Geriye kalan 28 adet yapı değerlendirmeye alınmamıştır.

Çizelge 4.3.2.1. Tescilli Konutların Mülkiyet Durumu (Çizen: Kayalı,B. 2004)

Anket çalışması yapılan tescilli konutlarda yaşayan insanların 20 adedi kiracı, 10 adedi ise belirli bir süredir ev sahibi durumundadır.

Çizelge 4.3.2.2. Tescilli Konutların Kira Bedelleri (Çizen: Kayalı,B. 2004)

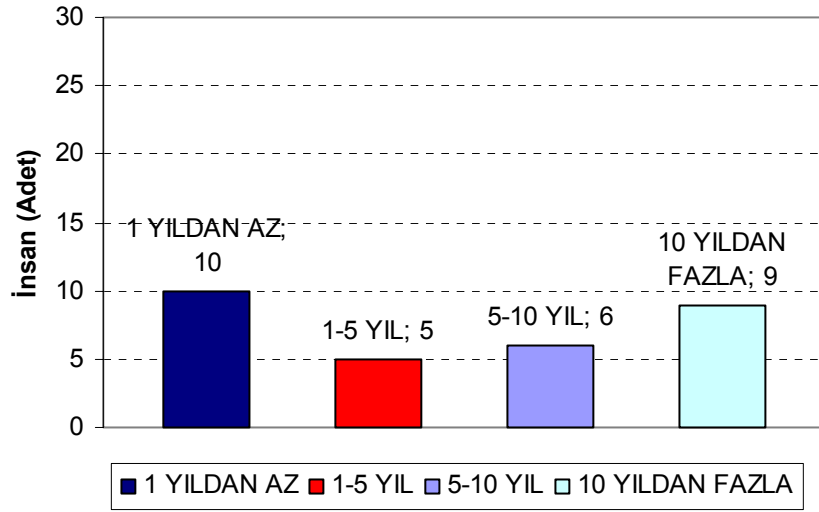

Kirada olan 20 adet tescilli yapıda yaşayan insanlarla yapılan çalışmada, 5 adet ailenin 50.000.000 – 60.000.000 arasında değişen, 13 adet ailenin 60.000.000 – 90.000.000 arasında değişen, 2 adet ailenin ise 90.000.000 üzerinde kira bedelleri ile oturduğu belirlendi.

Çoğu ev sahibinin 2. evi olan tescilli evler, kira bedellerinin düşük olması nedeniyle kiracılar tarafından tercih edilmektedir. Tescilli evlerin bakımı zor olduğundan uğraşmak istemeyen ev sahipleri genellikle büyük olan evleri bölmelerle kapatıp birden çok aileye ucuza kiralamaktadırlar. Bu uygulama ev sahipleri için gelir getirir de, aslında yapıların kimlikleri bozulmuş ve yıpranmaları hızlandırılmış olmaktadır.

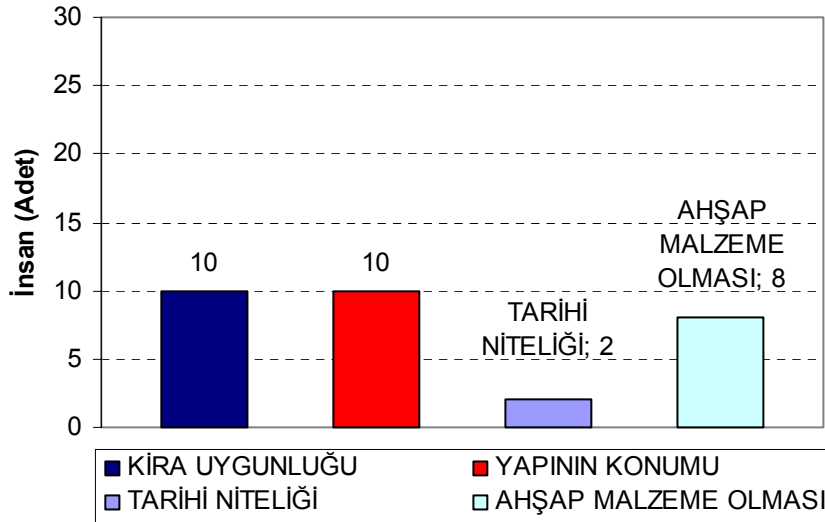
Tescilli konutlarda kalan ev sahiplerinin bu yapıları tercih etmesinin en önemli sebebi ise başka kalacak yerlerinin olmaması ve yapıların merkezi bir konumda bulunmasıdır. Ev sahipleri ile yapılan görüşmelerde ev sahiplerinin bir bölümünün yapıya miras yoluyla, geri kalanların ise satın alma yoluyla sahip oldukları ortaya çıkmıştır.

Çizelge 4.3.2.3. Tescilli Konutlarda İkamet Süresi (Çizen: Kayalı,B. 2004)

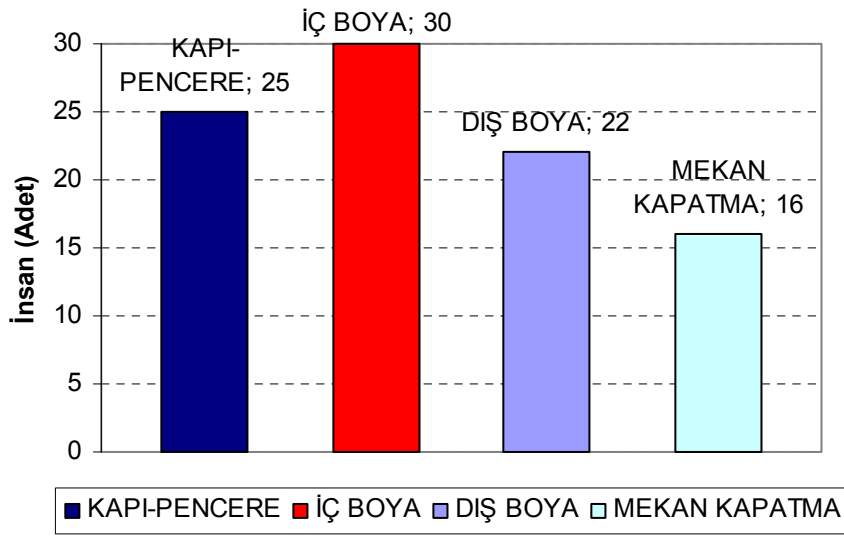
Anket çalışması yapılan tescilli evlerde yaşayan insanların bu evlerdeki ikamet süreleri değişiklikler göstermektedir. 5 yıl ve altındaki zaman diliminde bulunan insanlar, tescilli evlerde kiracı olarak yaşamaktadırlar. 5 yıl üzerindeki zaman diliminde ikamet edenler ise ev sahiplerini oluşturmaktadır.

Çizelge 4.3.2.4. Tescilli Konutların Tercih Nedenleri (Çizen: Kayalı,B. 2004)

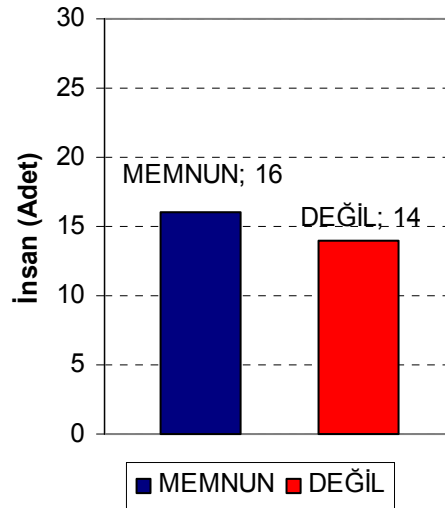

Tescilli konutlarda yaşayan kiracıların bu evleri tercih nedenleri genellikle kiralarn uygun olmasıdır. Aynı zamanda bu evlerin tercih sebeplerinin başında evlerin konumu ve yapı malzemesi olarak ahşap kullanılması gelir.

Çizelge 4.3.2.5. Tescilli Konutlarda Yapılan Değişiklikler (Çizen: Kayalı,B. 2004)

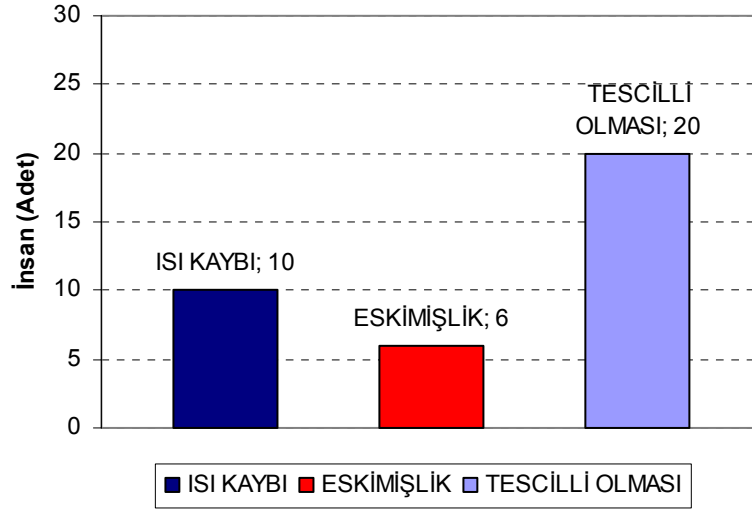

Çizelge 4.3.2.6. Tescilli Konutlarda Oturan İnsanların Memnuniyeti (Çizen: Kayalı,B. 2004)

Tescilli konutların yapımından günümüze uzun yıllar geçmesinden dolayı yapılarda sıklıkla yıpranmalara rastlanmaktadır. Bu yıpranmalar karşısında, konutlarda yaşayanlar öncelikle iç boya ve kapı-pencere doğramalarını değiştirmektedirler. Genellikle bu değişim yapı elemanlarının aslından uzakta, ucuz yollu malzemelerle yapılmaktadır. Bu da yapıların tarihi kimliklerine zarar vermektedir.

Çizelge 4.3.2.7. Tescilli Konutlarda Yaşayanların Sorunları (Çizen: Kayalı,B. 2004)

Yapılan anket sonuçlarına bakılınca, tescilli evlerde yaşayan insanların 16 adedi konutlarından memnun, geriye kalan 14 kişi ise ısı kayıpları, evlerin yıpranmış ve eskimişliği ve tescilli olması gibi nedenlerden dolayı yaşadıkları konutlardan memnun değiller. Bu sorunları önlemek için, konutlarda yaşayanlar yapılar müdahalede bulunmaktadır. Ancak ekonomik yönden yetersiz olan insanların, bilinçsiz müdahalesi sonucu yapılar tarihi kimliklerini kaybetmekle yüz yüze kalmışlardır.

Anket çalışmalarının ve yapılan koruma uygulamalarının sonucunda, Isparta kent merkezinde bulunan tescilli konutların koruma sorunları ve sorunların çözüm önerileri şöyle sıralanabilir;

- ❖ Koruma sorunlarının başında kültür gelmektedir. Tarih bilincinin azlığı ve kente sahip çıkmama, en temel sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Tarihi kalıntılar ve milli tarih arasında bir bağ oluşturulmaması, bu bilinçsizliğin temel sebebi olmaktadır. Çeşitli yayın organları ve seminerlerle halk bilinçlendirilmelidir.
- ❖ Konutların, tarihi gelişmesi, genel bölgesel özellikleri, sosyal ve ekonomik düzenle ilişkileri ve tarihi kökenleri, uzmanlar tarafından ayrıntılı olarak incelenmemiştir. Hem kent tarihi hem de yapıların özellikleri açısından önemli olan bu çalışma yapıların kalıcılığı açısından önemlidir ve en kısa zamanda yapılmalıdır.

- ❖ Tek yapı bazında bakıldığında yapılar için rölöve projeleri hazırlanmalı ve ayrıntılı belgelemelerle malzeme özellikleri, değişiklikler ve sorunlar gibi başlıklar çevre ile değerlendirilmelidir.
- ❖ Genellikle tarihi gelişmelerin merkezlerinde bulunan, sit alanlarının koruma amaçlı imar planları ile birlikte işlenmesi, kamu oyunun bu yönde yayımlarla haberdar edilmesi gerekmektedir.
- ❖ Korunması gerekli yapıların kontrol mekanizması gelişmemiştir. Tescilli yapılara uygunsuz müdahalede yeterli yaptırım bulunmamaktadır.
- ❖ Koruma kararı alınan yapılar için gerekli maddi destek bulunmamaktadır.
- ❖ Sivil toplum örgütleri ve özel teşebbüs bu konuda gelişmemiştir. Tescilli yapıların korunması konusunda kamuoyu yaratılmalı, kamu kesiminin önderliği ve maddi katkısı sağlanmalıdır. Gerekli olan maddi kaynakların bulunması yolunda da yardımcı olacak çalışmalar yoktur.
- ❖ Eski kent dokusu ile yaratılan yeni kent dokusu arasında, planlamada karşılıklı bir ilişki kurulmalıdır.
- ❖ Tescilli yapılara verilecek fonksiyonlarda turizmde olumlu etki yapacak öneriler getirilmelidir. Kıyı turizmine alternatif çözümler sağlayabilecek bölgesel ve tarihsel değerler önem kazanmaktadır. Kültür turizminin ön plana çıkması sağlanacaktır.
- ❖ Yapılara kimlik kazandırma bakımından önemli bir yere sahip olan plan ve cephe elemanlarının yapım tekniklerinin, malzemelerinin ve ustalarının günümüzde kolay bulunamaması da bir koruma sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır.

5. ISPARTA KENT MERKEZİNDE BULUNAN TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK ÖRNEKLERİ İÇİN DEĞERLENDİRME ÖNERİLERİ

Yapılar yeni yapılmış olsalar da doğal sürece karşı dayanımları belirli bir süre ile sınırlıdır. Eninde sonunda eskiyerek yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalacaklardır. Özellikle insan müdahalesi gibi dış etkenler de normal bozulma sürecini hızlandırıcı bir etki yaratmaktadır. Bu tür sebepler önlenip, bunlara karşı tedbirler alınarak yapının bakımının yapılması, bozulmalara karşı onarılması ve korunması ile yapının ömrünün uzatılması sağlanabilir.

Zamana yenik düşen, eskiyen ve yıpranan tarihi değere sahip yapıların korunması ve gelecek nesillere aktarılması için bir yoldur restorasyon. Koruma sonucu binalara yüklenen yeni fonksiyonlar onları canlı tutabilmesi bakımından önemlidir. Bunun için söz konusu yapılara işlevsel bir içerik kazandırılmalı, onları topluma yararlı kılmalı, toplumun onlarda yaşaması, çevrenin onlardan yararlanması sağlanmalıdır.

Isparta Kent merkezinde bulunan her biri kendi döneminin yaşama biçimine ışık tutan tescilli yapılar da bu yıpranma ve yok olma tehlikesi ile karşı karşıyadır. Bilinçsiz kullanım ve müdahaleler, bakımsızlık, ekonomik nedenler, yangın gibi sebeplerden bu yapılar tarihi kimliklerinin yavaş yavaş yitirmeye başlamıştır.

5.1. Tek Yapı Bazında Fonksiyon Önerileri

Yapıları çürümeye terk etmektense kullanıma açmak her zaman için geçerli bir yol olmuştur. Bu koruma uygulamalarını yapmanın çeşitli yolları mevcuttur. Bunlardan biri de yapıların tekil olarak ele alınarak yenilenmesidir. Bu çalışmada da konumları açısından önemli olan ve önerilen fonksiyonlara mekânsal anlamda yeterli özelliklere sahip Isparta kent merkezinde bulunan tescilli sivil mimarlık örneklerinden seçilen tekil yapılar incelenerek günümüzdeki durumları belirlenmiştir. Seçilen yapıların çevre verileri, yapının fiziki durumu incelenerek devamlılığını sağlayacak yeni fonksiyon önerileri geliştirilerek sunulmuştur.

5.2. Ethem Hacı Ethemoglu Evi Koruma Projesi

Konut, inşa edildiği dönemin ticari ve sosyal hayatının geçtiği kent merkezinin yakınındaki konut dokusunun içinde Gazi Kemal Mahallesi'nde bulunmaktadır. 25 tescil numaralı konut (Ek 3), çevresel ikinci dereceden olup, topoğrafik olarak kısmen meyilli bir arazi üzerinde yer almaktadır. Orta sofalı plan tipine sahip konut, hareketli cepheler sınıfından çıkmalı grubuna girmektedir. Tipik çıkmalı Türk Mimarisi örneklerindedir. 1914 yılındaki deprem sonrası arazi üzerinde yıkılan evin yerine, 1915 yılında inşa edilmiştir. Hacı Ethemoglu'na ait olan yapı miras yoluyla üç kardeşe kalmıştır.

Yaklaşık 2m yüksekliğinde olan bodrum kat, zamanında ahır ve odunluk olarak kullanılmaktaydı. Kalın taş duvarlarla örülmüş olan kat, üç göz odadan oluşmaktadır. Bodrum kata bina dışından da giriş sağlanmaktadır. Odalar orta kısımda bulunan avluya açılmaktadır.

Zemin katta oturma ve mutfak mekânları bulunmaktadır. Orta avluya açılan merdiven yardımıyla üst kata ulaşılmaktadır. Üst kat ise yaşama ve yatma mekânlarının ortak bulunduğu bir kat olup cepheye iki yandan cumba vermektedir. Alt ve üst katı ayrı ailelere kiraya verilen Hacı Ethemoglu evi şu anda kullanılmamaktadır. Mekânsal donatı ve hacimleri diğer tescilli yapılara oranla daha çok ve iyi durumdadır.

Yapıya sonradan yapılan tek eklentisi, arka bahçeye bakan bir çıkma içinde bulunan bir tuvalettir.

Yapı yakınında bulunan İmam Hasan Sokak bünyesindeki tescilli konutlar kısmen de olsa restore edilirken, konutların yakınında olan bu ev, sokak dışında kaldığından projeye dahil edilmemiştir. Bu konut tescilli evlerin yoğun olarak bulunduğu iki bölge arasında geçiş sağlamaktadır. Kent merkezine de yakın olan konut, mimarisi ve yapı elemanları bakımından diğer konutlardan farklılık gösteren yanlara sahiptir. Yapı, alanı itibariyle fonksiyon çeşitliliği sağlayacak kapasiteye sahiptir.

Çizelge 5.2.1. Ethem Hacı Ethemoğlu Evi İçin “Kitap Evi” Fonksiyon Önerisi
(Çizen: Kayalı,B. 2004)

BİNA	ETHEM HACI ETHEMOĞLU EVİ							
Mekân Düzeyleri	Bodrum Kat		Zemin Kat			Birinci Kat		
Mekân Grupları	Teknik Servis Alanları		Büro Alanları	Hizmet Alanları		Sergi Alanları	Kültür Sanat Alanları	
Mekânlar	Merkezi Isıtma	Depo	Yönetim Odası	Büro	Danışma Satış	WC	Sergi Cepleri	Kitap Sergi İmza Köşesi

Konut fonksiyonun işleme açısından, konumu itibariyle merkezi bir bölgede bulunmakta ve mekânsal hacimleri yeterince barındırmakta olduğundan bu fonksiyon önerisi getirilmiştir. Önerilen Kitap Evi fonksiyonu, yapı içerisinde kitap sergilerini, satış ve imza günlerini içermektedir. Güncel kitapların rahatlıkla bulunup, bahçesinde açık hava sergilerinin yapılabileceği minyatür bir sanat evi düşüncesi de bu fonksiyonun kapsamındadır.

Şekil 5.2.1. Ethem Hacı Ethemoğlu Evi Giriş Cephesinden Görünüm
(Fotoğraf: Kayalı,B. 2004)

5.3. Hasan Hüseyin Toka Evi Koruma Projesi

1930 yılında yapılmış olan bu konut, Turan Mahallesi'nde bulunmaktadır. Sahip olduğu tarihi değer itibariyle 2. dereceden çevresel tescile sahiptir. (Ek 4) Topoğrafik olarak düz bir arazide yer almaktadır. Konut, Levanten mimari örneklerindedir. 3 tescil numaralı konut, Hasan Hüseyin Toka'dan Mustafa Toka'ya miras olarak kalmıştır. Konut orta sofalı plan tipine ve yükseltilmiş girişli cephe sınıfına girmektedir.

Önceden Halk Evi olarak hizmet veren konut, bodrum ve zemin kattan oluşmaktadır. Bakımlı olan konut, oldukça geniş fakat küçük bir bahçeye sahiptir. Zemin kat yüksekliği yaklaşık 7m'yi bulmakta. Orta alanda bir sofa ve iki yanında üçer odadan altı oda bulunmaktadır. Mutfak ve kömürlük mekânları yapıya sonradan eklenmiştir. Bodrum kat kömürlük ve ahır olarak kullanılmış. Zamanla yol kotunun yükselmesi sonucunda bodrum kat yarı yüksekliğine kadar gömülmüş durumdadır. Zemin kat ve bodrum kat kesme taş işçiliği ile inşa edilmiş. Pencereler büyük giyotin şeklinde ve taş sövelerle çerçevelidir. Giriş Isparta kent merkezindeki tescilli evlerde pek rastlanmayan kemerli ahşap sütunlar arasından sağlanmaktadır.

Konut, şehrin yeni gelişme bölgelerinden biri olan Çayboyu ve Gökçay mevkileri arasındadır. Şehrin rağbet gören yeni alanlarından olan bu bölgede tescilli evler de yoğun olarak bulunmaktadır. Aynı yol üzerinde bulunan 4 tescil numaralı ev de belediye tarafından restore edilmiştir. Ayrıca dini tescilli yapılardan olan Aya Baniya Kilisesi de bu bölgededir.

Mekânsal donatı olarak kent merkezindeki bodrum kat üzeri zemin kattan oluşan diğer tescilli konutlara göre daha zengindir. Taş işçiliği olarak da diğer konutlardan ayrılmaktadır. Diğer tescilli evlerde görülmeyen mimari tarza sahip olan konut, iyi durumda olmasına rağmen yıpranmayla karşı karşıya kalmıştır. Bunu önlemek için konuta "Sanat Evi" fonksiyonu önerisi getirilmiştir. Sanat evinin yardımıyla, Isparta'nın eksik ve gizli olan sanatsal alanının ortaya çıkarılması ve geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Çizelge 5.3.1. Hasan Hüseyin Toka Evi İçin “Sanat Evi” Fonksiyon Önerisi
(Çizen: Kayalı,B. 2004)

BİNA	HASAN HÜSEYİN TOKA EVİ					
Mekân Düzeyleri	Bodrum Kat			Zemin Kat		
Mekân Grupları	Teknik Servis Alanları		Büro Alanları	Hizmet Alanları		
Mekânlar	Merkezi Isıtma	Depo	Yönetim Odası	Resim Kursu	El İşi Kursu	Sergi

Konuta önerilen “sanat evi” fonksiyonu, haftalık olarak verilen sanat kurslarını içermektedir. Kurs zamanları dışında sanatsal sergilerin ve satışların da yapılabildiği bu fonksiyon önerisi fazla mekânsal hacim gerektirmediği için bu konuta uygundur.

Şekil 5.3.1. Hasan Hüseyin Toka Evi Giriş Cehesinden Görünüm
(Fotoğraf: Kayalı,B. 2004)

5.4. Hamit Hamdi Karaosman Evi Koruma Projesi

Tescilli evler arasından koruma projesi önerisi için seçilen son ev Hamit Hamdi Karaosman evidir. Ev, Çelebiler Mahallesi'nde bulunmaktadır. Tescil numarası 13 olan ev, ikinci dereceden çevresel koruma statüsündedir (Ek 5).

Konut bodrum ve zemin kat olmak üzere iki katlıdır. Bodrum kat kesme taş işçiliği, zemin kat ise bağdadi tekniği ile inşa edilmiştir. Konutun pencereleri oldukça yüksek ve tek kanatlıdır. Zemin kotuna merdivenlerden çıkarak ulaşılan ev mekânsal olarak oldukça küçüktür. Zemin katta orta sofaya açılan ve sofanın iki yanında bulunan 4 adet oda vardır. Kat yüksekliği 6 m'yi bulmakta olan zemin kattan, merdiven yardımıyla bodrum kata inilmektedir. Bodrum katta, büyüklü küçüklü 5 adet oda bulunmaktadır. Bu kattan bahçeye direkt olarak bağlantı sağlanmaktadır. Konutun inşaat alanı kadar bir bahçesi vardır. Ana yoldan bahçeye giriş de bulunmaktadır. Konut orta sofalı plan tipine ve yükseltilmiş girişli cephe sınıfına girmektedir.

Konutun çevresinde oldukça yoğun tescilli sivil mimarlık dokusu bulunmaktadır. Damgacı Sokak olarak anılan bölge, koruma çalışmalarının yapıldığı merkezi bir alandır. Kent merkezine de oldukça yakın bir bölgede bulunan konuta benzer mimari eserlere Isparta içinde rastlamak mümkündür. Bölgedeki tarihi dokunun tamamlatıcı bir unsuru olan yapıya, fazla mekânsal hacim gerektirmeyen “Tarih ve Kültür Müzesi” fonksiyon önerisi getirilmiştir.

Müze önerisi ile yapı, Isparta tarihsel ve yerel değerlerinin sergilendiği ve satışının yapıldığı bir mekân olarak düşünülmüştür. Kentin kültürel değerleri arasında bulunan gül, halı ve kilim gibi eşyaların sergileneceği yapı, kendi yapısal ve fiziksel özellikleri ile de tarihsel bir değeri simgelemektedir. Kültürel değerlerin yanında Isparta tarihine ait bilgilere ulaşılacak bir merkez olarak düşünülen yapı, kent merkezine yakın olması nedeniyle iyi bir konuma da sahiptir. Kültürel ve tarihsel yönden turizme katkısının da olacağı bu fonksiyon, sergi amaçlı olduğu için fazla mekânsal hacim gerektirmemektedir.

Çizelge 5.4.1. Hamit Hamdi Karaosman Evi İçin “Tarih ve Kültür Müzesi”
Fonksiyon Önerisi (Çizen: Kayalı,B. 2004)

BİNA	HAMİT HAMDİ KARAOSMAN EVİ				
Mekân Düzeyleri	Bodrum Kat			Zemin Kat	
Mekân Grupları	Teknik Servis Alanları		Açık Alan Düzenlemeleri	Büro Alanları	Hizmet Alanları
Mekânlar	Merkezi Isıtma	Depo	Bahçe Sergileri	Yönetim Odası	Danışma Satış Sergi Odaları

Tarih ve kültür müzesi önerisi, sergi odaları, yönetim birimleri ve açık alan sergilerini içermektedir. Tarihsel ve kültürel değerlerin ağırlıklı sergileneceği alan, yapının girişinin bulunduğu zemin kat olacaktır. Bodrum kat ise daha çok, bahçe sergilerine bir bağlantı olarak kullanılacaktır.

Şekil 5.4.1. Hamit Hamdi Karaosman Evi Giriş Cephesinden Görünüm
(Fotoğraf: Kayalı,B. 2004)

6. SONUÇ

Isparta’da tescilli yapıların korunmasındaki en önemli sorunların başında tarih ve koruma kültürünün ve bilincinin yetersizliği gelmektedir. İkinci bir sorun da koruma kararı alınan yapılar için gerekli maddi desteğin sağlanmamasıdır. Eski kent dokusu ile yaratılan yeni kent dokusu arasında, planlamada karşılıklı bir ilişkinin kurulamaması da önemli bir koruma sorunudur. Tescilli konutların tarihi gelişmesi, genel bölgesel özellikleri, sosyal ve ekonomik düzenle ilişkileri ve tarihi kökenleri uzmanlar tarafından incelenmemiştir. Bununla birlikte korunması gerekli yapıların kontrol mekanizmaları gelişmemiştir. Yapılara kimlik kazandırma bakımından önemli bir yere sahip olan plan ve cephe elemanlarının yapım tekniklerinin, malzemelerinin ve ustalarının günümüzde kolay bulunamaması da bir koruma sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu koruma sorunlarının önüne geçebilmek için öncelikle halk tarih ve koruma konusunda bilinçlendirilebilir. Tarihi kalıntılar ve milli tarih arasında bir bağ oluşturulabilir. Çeşitli yayın organları ve seminerlerle halk bilinçlendirilebilir. Genellikle tarihi gelişmelerin merkezlerinde bulunan, sit alanlarının koruma amaçlı imar planları ile birlikte işlenmesi, kamu oyunun bu yönde yayınlarla haberdar edilmesi doğru bir yol olabilir. Sivil toplum örgütleri ve özel teşebbüs koruma uygulamalarına maddi boyutta destek olabilir.

Tescilli yapıların korunması konusunda kamuoyu yaratılarak, kamu kesiminin önderliği ve maddi katkısı sağlanabilir. Tescilli konutların özellikleri tespit edilip, tek yapı bazında rölöve projeleri ve belgeleme çalışmaları yapılabilir. Tescilli yapılara verilecek fonksiyonlarda turizmde olumlu etki yapacak öneriler getirilebilir. Kıyı turizmine alternatif çözümler sağlayabilecek bölgesel ve tarihsel değerler önem kazanmaktadır. Böylece kültür turizminin ön plana çıkması sağlanacaktır. Bu noktada koruma uygulamalarında günümüzde en geçerli yolun yapılara yeni işlevler yüklenmesi olduğu görülmektedir.

Isparta kent merkezinde bulunan tescilli sivil mimarlık örneklerinden konutlar çevre ile uyumlu ve yaşayan işlev yüklemeleri ile yeni bir yaşama başlatılabilir. Bu özellikle Isparta kent merkezinde bulunan tescilli konutlar, gün ve gün yıpranmakta ve yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalmakta oldukları ve yeterli çalışmaların yapılmaması nedeniyle seçilmişlerdir. Tescilli evlerdeki yıpranma ve yok olmaların önüne geçmenin en iyi şekli de koruma yollarından biri olan restorasyon uygulamasıdır.

Tescilli konutların korunması ve konforlu kılınması, aynı zamanda Isparta Kenti'nin gelişmesi ve sağlıklılaştırılması açısından önemlidir. Türkiye'nin tarihsel mirasının bir parçasını oluşturan Isparta kent merkezinde bulunan tescilli sivil mimarlık yapılarının yaşatılması, ekonomik, kültürel, sağlıklı fiziksel gelişiminin sağlanarak, çağdaş yaşamla bütünleştirilip gelecek kuşaklara aktarılması önem kazanmaktadır. Bu devamlılığın sağlanması için her yapıya kendi nitelik, sorun ve olanaklarından yola çıkan bir yaklaşımla koruma müdahalesi yapılmalı ve yıpranmaların önüne geçilmelidir. Aynı zamanda vurgulanan koruma sorunları ciddi anlamda ele alınmalı ve kalıcı çözümler getirilmelidir. Böylece Türkiye'de yavaş yavaş artmaya başlayan koruma bilincine ve yapılan koruma çalışmalarına katkıda bulunulacaktır.

Tespit edilen koruma sorunları gerek Türkiye gerekse diğer ülkelerde paralellik göstermektedir. Bu noktada yapılan çalışma koruma uygulamalarına genel olarak bir girdi sağlamaktadır. Koruma olgusu dünyada etkinlik kazanması 15.yy'da başlar. Zaman içerisinde önemi giderek artan koruma olgusu 19.yy'da tarihe ve eski yapılara duyulan hayranlıkla gündeme gelmiştir. Bugün koruma kavramı, belirli bir değerlin dondurularak saklanması şekliyle değil de, bu değerlere buldukları fiziksel çevrede, kendi fiziksel yapısına uygun bir işlev verilerek yaşatılması olarak değerlendirilmesi düşüncesi olarak Türkiye'de ve Batı'da hakim bir görüş olarak yerini almıştır.

Koruma tarihin izlerinin yok olmaması, yaşatılarak gelecek kuşaklara aktarılması açısından önemli bir yer tutmaktadır. Yapıların yaşatılmasında izlenecek en doğru yol ise, yapılara çevre ve yapı ile uyumlu işlev yüklemeleri olmalıdır.

KAYNAKLAR

- Ahunbay, Z., 1999. Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon. Yem Yayınları, 173s. İstanbul.
- Akıncıtürk, N., 2002. Trilye Belediyesindeki Tarihi Yapılar ve Taş Mektep'in Yapısal Bozulmaların İncelenmesi. Uludağ Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi Cilt 1, 185-192. Bursa.
- Akıncıtürk, N., 2002. 700 Yıllık Cumalıkızık Köyü Yapısal Sorunlarının Fiziksel Boyutu. Uludağ Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi Cilt 7, 197-210. Bursa.
- Alsaç, Ü., 1992. Türkiye'de Restorasyon. İletişim Yayınları, 118s. İstanbul.
- Altınoluk, Ü., 1981. Eski Yapılar, Yeni Fonksiyonlar. Turing, s.16. İstanbul.
- Altınoluk, Ü., 1998. Binaların Yeniden Kullanımı. Yem Yayınları, 143s. İstanbul.
- Bektaş, C., 1992. Koruma Onarım. Literatür Yayıncılık, 319s. İstanbul.
- Bektaş, C., 2001. Halk Yapı Sanatı. Literatür Yayıncılık, 157s. İstanbul.
- Böcüzade, S.S., 1983. Kuruluşundan Bugüne Kadar Isparta Tarihi. İstanbul, Çeltüt Matbaası, 415s. İstanbul.
- Çakılcıoğlu, M. Koruma Kavramı.
“<http://www.kentli.org/>” Mart 2004.
- Çekül 2004, Çevre Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı.
“<http://www.cekulvakfi.org.tr/>” Kasım 2004.
- Çelebi, E., 2002. Isparta Kentinde Tarihsel Doku Araştırması, Belgeleme, Koruma ve Restorasyon çalışmaları, Aya Baniya Kilisesi Örneği. Süleyman Demirel Üniversitesi, Mimarlık Bölümü, (basılmamış) Araştırma Projesi, 25s, Isparta.
- Demirgil, S., 1971. Isparta Vilayeti. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Tarih Kürsüsü, Y.Lisans Tezi, 88s, İstanbul.
- Durak, G., 1998. Tarihi Dokunun Korunma ve Geliştirme Sorunlarına Bir Çözüm Denemesi; Adana'da Yeni Han Koruma – Geliştirme Projesi. Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Bölümü, (basılmamış) Y.Lisans Tezi, 75s, Adana.
- Ekinci, O. Değiştirilen Dünyada Mimarlık.
“<http://www.arkitera.com/haberler/2002/10/17/mimarlik.htm>” Şubat 2004.

Erder, C., 1975. Tarihi Çevre Bilinci. ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları No:24, 315s. Ankara.

ES YAPI Şehircilik Mimarlık Restorasyon Sanayi,2004.

“http://www.restorasyon.org/restorasyon_genel/” Aralık 2004.

Isparta Belediyesi, 2003-2004.

“<http://www.isparta-bld.gov.tr/>” Aralık 2004.

Isparta Valiliği, 2004.

“<http://www.isparta.gov.tr/>” Kasım 2004.

Kıvançlı, D., 1996. Ankara Kalecik Eski Kent Dokusunun İncelenmesi ve Bu Dokunun Korunmasına Yönelik Öneriler. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Bölümü, (basılmamış) Y.Lisans Tezi, 116s, Ankara.

Köksal, A., 1998. Yeni Bir Koruma Söylemine Giriş. Arredamento Mimarlık. Eylül09, 117, Boyut Yayın Grubu, İstanbul.

Köksal, A., 2000. Yitik Kentin Peşinde. XXI Mimarlık Kültürü Dergisi. Sayı2, 100-109, Tepe Yayını, İstanbul.

Kuban, D., 2000. Tarihi Çevre Korumanın Mimarlık Boyutu. Yem Yayınları, 207s. İstanbul.

Kültür Envanteri, 1998. Isparta Valiliği İl Kültür Müdürlüğü, Isparta.

Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2004.

“<http://www.kultur.gov.tr/>” Ekim 2004.

Özay, İ., 2003. Isparta İl Yıllığı 2003. 206-214, Isparta Valiliği, Ankara.

Peker, A,U. Tarihsel Mimarlık ve Çevre.

“<http://www.arkitera.com/haberler/2003/10/21/mimarlik.htm>”Şubat 2004.

Seren, S., 1982, Isparta Tarihi, Çeltüt Matbaacılık, İstanbul

Tarihi Kentler Birliği, 2004.

“<http://tarhikentlerbirligi.org/>” Aralık 2004.

Tarih Vakfı, 2004.

“<http://www.tarhvakfi.org.tr/>” Ekim 2004.

Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Kurulu, Antalya, 2004.

- Tipi, S., 1994. Ankara'da Eski Kent Dokusunun Korunması Kapsamında İnan Sokak Örnekleme. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Bölümü, (basılmamış) Y.Lisans Tezi, 361s, Ankara.
- Tuncer, O.C., 1990. Rölöve ve Restorasyon. Dicle Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Yayınları, 114s. Diyarbakır.
- Tunçer, M. Türkiye'de Tarihsel ve Kültürel Çevreleri Koruma Olgusu.
“<http://www.kentli.org/>” Eylül 2004.
- Tunçer, M. Avrupa Birliği Sürecinde Doğal Ve Tarihsel Çevrelerin Bütüncül Planlanmasına İlişkin Saptamalar Ve Sürdürülebilir Korumaya İlişkin Politika Önerileri
“<http://www.kentli.org/>” Eylül 2004.
- Türk, A., 1995, "Kentsel Koruma Yaklaşımlarında Kentsel Kimliğin Korunması, Isparta Örneği", İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, Şehirsiz Tasarım Programı, (basılmamış) Y.Lisans Tezi, İstanbul.
- Türk, A., 2000, "Doğal, Tarihsel ve Arkeolojik Alanların Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi, Göller Bölgesi Örneği", İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, (basılmamış) Doktora Tezi, İstanbul.
- Yıldırım, H., 1996. Tarihi Kent Dokularının Çağdaş Koruma İle Canlandırılması ve yeni Yapı Tasarımları. Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Bölümü, (basılmamış) Y.Lisans Tezi, 163s, İstanbul.
- Zegerek, G., 1997. Eski Foça'nın Geleneksel Dokusunda Koruma ve Sağıklaştırma. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Bölümü, (basılmamış) Y.Lisans Tezi, 169s, Ankara.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Buğra KAYALI
Doğum Yeri : Antalya
Doğum Yılı : 1980
Medeni Hali : Bekar

Eğitim ve Akademik Durumu :

Lise 1994 – 1998 Karatay Lisesi, Antalya.
Lisans 1998 – 2002 Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
Mühendislik Mimarlık Fakültesi,
Mimarlık Bölümü.

Yabancı Dil : İngilizce

İş Tecrübesi :

2002 yılında 2 ay süreyle, Tepe İnşaat bünyesinde Antalya Tıp Fakültesi İnşaatında Stajer Mimar olarak;

2002 yılında 2 ay süreyle, Şarлак Mimarlık Bürosunda Stajer Mimar olarak;

2003 yılında 4 ay süreyle, Antalya’da Çatı Üçgen Mimarlık Bürosu’nda Mimar olarak
(Yüksek Lisans eğitimim dolayısıyla işyerinden ayrıldım);

2002-2003 Bahar yarıyılında ve 2003-2004 Güz yarıyılında S.D.Ü. Mühendislik Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü'nde Rölöve Restorasyon Projesi Dersi'nde dışarıdan öğretim görevlisi olarak;

2003 Yılında Isparta Müze Müdürlüğü bünyesinde Isparta Ali Köy’de bulunan nekropol kurtarma kazısında, Geç Roma Dönemi mezarlarının rölövelerinin çıkartılmasında mimar olarak;

2004 Yılında 6 ay süreyle, S.D.Ü. Mühendislik Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü'nde Part Time Bilgisayar Laboratuvarı Sorumlusu olarak;

EK 1 – ISPARTA KENT MERKEZİNDE BULUNAN TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK ÖRNEKLERİNİN LİSTESİ (Isparta Müze Müdürlüğü)

TESCİL NO	İŞLEVİ	YAPININ ADI	YAPININ ADRESİ	TESCİL SINIFI	PAFTA NO
1	Konut	Niyazi Anlı Haliloğlu Evi	Keçeci Mah. Yeni yol Sk.No:35	Ç 2 (20.yy)	29 L-2d 5723-3
2	Konut	Özel mülkiyet	Turan Mah. 126.Cd.No:48	Ç 2 (20.yy)	29 L-2d 435-2
3	Konut	Hasan Hüseyin Toka Varisleri Evi	Turan Mah. Çayboyu Sk. No:140	Ç 2 (20.yy)	29 L-2d 435-3
4	Konut	Isparta Belediyesi	Turan Mah. Çayboyu Sk. No:158	Ç 2 (20.yy)	29 L-2d 8148-6
5	Konut	Özel Mülkiyet	Keçeci Mah. Emir Sk. No:7	Ç 2 (20.yy)	29 L-Ic 190-9
6	Konut	Müşerref Büyüksilleli Evi	Keçeci Mah. Uzun Sk. No:23	Ç 2 (20.yy)	29 L-Ic 189-4
7	Konut	Mehmet Çoşkun Evi	Keçeci Mah. Uzun Sk. No:25	Ç 2 (20.yy)	29 L-Ic 189-5
8	Konut	Mustafa Şükrü Şani Evi	Keçeci Mah. Uzun Sk. No:29	Ç 2 (20.yy)	29 L-Ic 189-7
9	Konut	Nuri Payam Evi	Keçeci Mah. Uzun Sk. No:31	Ç 2 (20.yy)	29 L-Ic 189-8
10	Konut	İbrahim Eriş Evi	Gazi Kemal Mah. 1313 Sk. No:20	Ç 2 (20.yy)	29 L-II a 408-24
11	Konut	Mustafa Altunbaş Evi	Gazi Kemal Mah. 1313 Sk. No:22	Ç 2 (20.yy)	29 L-II a 408-25
12	Konut	Hamit Hamdi Karaosman Evi	Çelebiler Mah. Eski Tabakhane Cd. No:4	Ç 2 (20.yy)	29 L-II a 8050-5
13	Konut	Hamit Hamdi Karaosman Evi	Çelebiler Mah. Eski Tabakhane Cd. No:8	Ç 2 (20.yy)	29 L-II a 8051-4
14	Konut	Hatice-Şükriye Arval Evi	Çelebiler Mah. Eski Tabakhane Cd. No:7	Ç 2 (20.yy)	29 L-II a 408-26
15	Konut	Vehbi Süldür Evi	Gazi Kemal Mah. Doğancı Çıkmazı No:3	Ç 2 (20.yy)	29 L-II a 407-86

TESCİL NO	İŞLEVİ	YAPININ ADI	YAPININ ADRESİ	TESCİL SINIFI	PAFTA NO
16	Konut	Isparta Belediyesi	Gazi Kemal Mah. Doğancı Çıkmazı No:2	Ç 2 (20.yy)	29 L-II a 5734-1
17	Konut	Rahime-Zeliha- Mehmet Şefik Doğan Evi	Gazi Kemal Mah. Doğancı Çıkmazı No:4	Ç 2 (20.yy)	29 L-II a 5734-2
18	Yanmış	Emine Perihan Dinarlıgil Evi	Çelebiler Mah. İrfan Sk. No:1	Ç 2 (20.yy)	yok 8050-1
19	Konut	Özel mülkiyet	Kepeci Mah. Hüseyin Avni Paşa Cd.	Ç 2 (20.yy)	29 L-II b 69-149
20	Konut	Ahmet Hilmi Şani Evi	Gazi Kemal Mah. İmam Hasan Sk. No:12	Ç 2 (20.yy)	29 L-II a 8019-4
21	Konut	Melihat Zeynelgil Evi	Gazi Kemal Mah. İmam Hasan Sk. No:10	Ç 2 (20.yy)	29 L-II a 8019-3
22	Konut	Özel mülkiyet	Gazi Kemal Mah. İmam Hasan Sk. No:8	Ç 2 (20.yy)	29 L-II a 8019-2
23	Konut	Mustafa Şükrü Dulupcu Evi	Gazi Kemal Mah. İmam Hasan Sk. No:6	Ç 2 (20.yy)	29 L-II a 8019-1
24	Konut	İsmail Hakkı Özdamar Evi	Gazi Kemal Mah. İmam Hasan Sk. No:7	Ç 2 (20.yy)	29 L-II a 8018-1
25	Konut	Fatma Haştemoğlu Evi	Gazi Kemal Mah. Hacı Ethem Sk. No:16	Ç 2 (20.yy)	29 L-II a 406-10
26	Konut	Özel mülkiyet	Gazi Kemal Mah. Akar Çeşme Sk. No:3	Ç 2 (20.yy)	29 L-II a 402-14
27	Konut	Fatma Silleli- Rahime Gürbal Evi	Gazi Kemal Mah. Hacı Ethem Sk. No:12	Ç 2 (20.yy)	29 L-II a 406-2
28	Konut	Mustafa Büyükyörük Evi	Gazi Kemal Mah. Akar Çeşme Sk. No:12	Ç 2 (20.yy)	29 L-II a 406-1
29	Konut	Özel mülkiyet	Gazi Kemal Mah. Yeni Hamam Sk. No:8	Ç 2 (20.yy)	29 L-II a 8074-2
30	Konut	Zehra Gönül Karakoç Evi	Hızır Bey Mah. Konur Sk. No:5	Ç 2 (20.yy)	29 L-I b 313-8
31	Konut	Raile Parmaksız Evi	Hızır Bey Mah. Konur Sk. No:3	Ç 2 (20.yy)	29 L-I b 313-23

TESCİL NO	İŞLEVİ	YAPININ ADI	YAPININ ADRESİ	TESCİL SINIFI	PAFTA NO
32	Konut	Özel mülkiyet	Doğancı Mah. Menzilci Sk. No:49	Ç 2 (20.yy)	29 L-IVb 1687-11
33	Konut	Zehra-Rıfat Göksü Evi	Doğancı Mah. Menzilci Sk. No:51	Ç 2 (20.yy)	29 L-IVb 1687-12
34	Konut	Ahmet Remzi Evi	Doğancı Mah. Efendi Sk. No:5	Ç 2 (20.yy)	29 L-Ic 203-11
35	---	---	----	---	---
36	Yanmış	İsmail Silleli Evi	Gazi Kemal Mah. 1302 Sk. No:2	Ç 2 (20.yy)	29 L-II a 410-12
37	Konut	Nazmi-Fitnet- Mustafa Doğan Evi	Gazi Kemal Mah. Doğancı Çıkmazı No:6	Ç 2 (20.yy)	29 L-II a 5734-3
38	Konut	Rahmi Büyükçaylı Evi	Gazi Kemal Mah. Doğancı Çıkmazı No:8	Ç 2 (20.yy)	29 L-II a 5734-4
39	Konut	Aliye Büyükçaylı Evi	Gazi Kemal Mah. Doğancı Çıkmazı No:10	Ç 2 (20.yy)	29 L-II a 5734-5-6
40	Konut	Isparta Gazeteciler Cemiyeti	Çelebiler Mah. Damgacı Sk. No:1	Ç 2 (20.yy)	29 L-II a 1249-25
41	Konut	İl Özel İdare Müdürlüğü	Çelebiler Mah. Damgacı Sk. No:3	Ç 2 (20.yy)	29 L-II a 1249-24
42	Konut	İl Özel İdare Müdürlüğü	Çelebiler Mah. Damgacı Sk. No:10	Ç 2 (20.yy)	29 L-II a 8051-2
43	Konut	Özel mülkiyet	Çelebiler Mah. Damgacı Sk. No:24	Ç 2 (20.yy)	29 L-II a 8165-6
44	Konut	Özel mülkiyet	Çelebiler Mah. Mühürücü Sk. No:5	Ç 2 (20.yy)	29 L-II a 443-2
45	Konut	Özel mülkiyet	Çelebiler Mah. Damgacı Sk. No:1	Ç 2 (20.yy)	29 L-II a 446- 20- 21
46	Konut	Hüseyin Baykara- Zeynel Abidin Evi	Çelebiler Mah. Damgacı Sk. No:4	Ç 2 (20.yy)	29 L-II a 440-96
47	Konut	İsmail Tunay- Huriye Uğur Evi	Çelebiler Mah. Damgacı Sk. No:21	Ç 2 (20.yy)	29 L-II a 446-8

TESCİL NO	İŞLEVİ	YAPININ ADI	YAPININ ADRESİ	TESCİL SINIFI	PAFTA NO
48	Konut	İbrahim Behçet Balbay (Gürçay) Evi	Çelebiler Mah. Şakir Sk. No:21	Ç 2 (20.yy)	29 L-II a 1418-3
49	Konut	Kayhan Korur Evi	Çelebiler Mah. Şakir Sk. No:9	Ç 2 (20.yy)	29 L-II a 1418-132
50	Konut	Fidnat Güngör Evi	Gazi Kemal Mah. Kemeraltı Sk. No:8-10	Ç 2 (20.yy)	29 L-II b 405-131
51	Konut	Süleyman Güngör Evi	Gazi Kemal Mah. Kemeraltı Sk. No:6	Ç 2 (20.yy)	29 L-II b 405-133
52	Konut	Mehmet Mehmetoğlu Evi	Gazi Kemal Mah. Kemeraltı Sk. No:2	Ç 2 (20.yy)	29 L-II b 405-23
53	Konut	Isparta Belediyesi	Kepeci Mah. Hüseyin Avni Paşa Cd. No:9	Ç 2 (20.yy)	29 L-II b 69-145
54	Konut	Vesile Altay Evi	Kepeci Mah. Hüseyin Avni Paşa Cd. No:5-7	Ç 2 (20.yy)	29 L-II b 69-18
55	Konut	Ahmet Tevfik-Fazilet Kınık Evi	İskender Mah. Lokantacı Sk. No:1	Ç 2 (20.yy)	29 L-II b 8021-1
56	Konut	Hadiye Alaybeyoğlu Evi	İskender Mah. Lokantacı Sk. No:3	Ç 2 (20.yy)	29 L-II b 8021-12
57	Konut	Özel mülkiyet	İskender Mah. İmam Hasan Sk. No:2	Ç 2 (20.yy)	29 L-II b 8022-1
58	Konut	Tefik Tatar-Sıdıka Aksoy Evi	İskender Mah. İmam Hasan Sk. No:6-8	Ç 2 (20.yy)	29 L-II b 8022-2
59	Konut	İkbal-Mediha Tuzcu Evi	İskender Mah. İmam Hasan Sk. No:9	Ç 2 (20.yy)	29 L-II b 8023-10

EK 2 – ANKET FORMU

1 – Yapının Mülkiyeti?

() Ev Sahibi () Kiracı

2 – Yapının Kira Bedeli?

3 – Kaç Yıldır Yapıda İkamet Ediliyor?

4 – Yapıyı Tercih Nedeniniz?

() Kira Uygunluğu
() Yapının Konumu
() Tarihi Niteliği
() Ahşap Malzeme Olması

5 – Yapıdan Memnun musunuz?

() Evet () Hayır

6 – Yapıdan Neden Memnun Değilsiniz?

() Isı Kaybı
() Eskimişlik
() Büyüklük
() Küçüklük
() Tescilli Olması

7 – Bakım Onarım İçin Maddi Gücünüz Var mı?

() Evet () Hayır

8 – Yapıda Ne Tür Değişiklik Yaptınız?

() Kapı-Pencere
() İç Mekân Boyası
() Dış Mekân Boyası
() Mekân Kapatma

EK 5 – HAMİT HAMDİ KARAOSMAN EVİ TESCİL FİŞİ (Isparta Müze Müdürlüğü)

AYRICA KİMSİYİ	DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENYANTERİ	B.K.V.K.E.	ANIT	ENVANTER NO : 13																	
YÜRKİYE	KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ			HARİTA NO : 29 I - B a																	
İLİ İSPARTA	İLÇESİ: MERKEZ	MAHALLE KÖY veya MEVKİİ: Çelebiler Mahallesi		ANITSAL	1	2	3														
ADRESİ: Çelebiler Mahallesi Eski Tıbbihane Caddesi No:8 İSPARTA		KADASTRES:		KORUMA DEREJESİ	1	23	3														
		PAFTA: ADA: 3071 PARSEL:0		KONŞEYE AYKIRI	1	2	3														
KONUT	YAPIMAN:	YAPANI:	MİMARİ ÇAĞI: 20.yy başı																		
	YAPIM TARİHİ:	KITABE:	VAKİFİ:																		
GENEL TANIMI: 19.yy. Sivri kubbeleri olduğu, iki katlı, alt kat kırma tuğ, üst katı bağlişik tuğlağı ile inşa edilmiştir. Çatı altında kiremitli kırma çatı ile örtülmüştür.																					
KORUMA DURUMU:	AK	BAŞTANCI YAPI	AK	DEĞER YAP	AK	İSTY YAP	AK	SÜSLEM ELEMANLARI	A	RUTURET	A	YOK									
	B		B		B		B		B		B	DEĞER VAR									
	C		C		C		C		C		C	ÖNEMLİ									
																					
BÜGÜNKÜ SAHİBİ: Hamit Hamdi Karaosman (v)				BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ:																	
YAPILAN ONARIMLAR:																					
AYRINTILI TANITIMI: Sivri kubi kırma tuğla, sivri kubi bağlişik tuğlağı ile inşa edilmiş iki katlı binamız giriş kapısı cephe akımdadır. Duvarlar mavi bir taşınmış mermerle kaplı taşınmış tuğlağıyla çakılır. Eski kırma, çakılır taşınmış duvarla bitirilmişdir. Otuzlu akımda tepesi yuvarlak kubbelerle bir mahfuzun bulunduğudır. Binanın esas cephesinde ve giriş kısmında her iki yanında simetrik olarak alt katlı yuvarlak kırma tuğla, üst katlı bağlişik tuğlağına geçmektedir. Kubbeler ise alçıya sıvanmışla bitirilmiştir. İki katlı binamız çatı, altında kiremitli, çatı çatı kırma çatı ile örtülmüştür, açılı kırma tuğlağı ile bitirilmiştir.																					
TEKNİK BİLGİLER																					
<table border="1"> <thead> <tr> <th>DE</th> <th>Orjinal</th> <th>İstisna</th> <th>Genel</th> <th>Yapı</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>X</td> <td>X</td> <td>X</td> <td>X</td> <td>X</td> </tr> </tbody> </table>												DE	Orjinal	İstisna	Genel	Yapı	X	X	X	X	X
DE	Orjinal	İstisna	Genel	Yapı																	
X	X	X	X	X																	
ORJİNAL KULLANIMI: KONUT																					
BÜGÜNKÜ KULLANIMI: KONUT																					
ÖNERİLEN KULLANIM:																					
HAZIRLAYANLAR:																					
Hizmet: İTÇİ Akademi																					
Mühür: AKANLAR Mimar Akademi																					
KONTROL EDEN: İskender İZDEĞERLİ / Mimar Mühür																					
YAYIN DİZİNİ:	EKLER:		ONAY																		
1.	RAPOR																				
2.	FOTOĞRAF		X REVİZYON																		
3.	RÖLÖVE PROJESİ																				
4.	RESTORASYON PROJESİ																				
5.	HARİTA		X																		
6.	KROKİ																				
7.	KİTAP																				
8.	VAKİFİ																				
K.K. KARAHANLI GAYRİ MENKUL ESERLER VE ANITLAR YÜKSEK KURULU/BASKANLIĞININ 13.05.1977 Tarih ve A-548 Sayılı Kararıyla Teşkilat, TAHSİS VE KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARI YÜKSEK KURULU/BAŞKANLIĞININ 26.07.1984 Tarih ve 344 Sayılı Kararıyla Teşkilatın İncelemesi																					